Dünya Çocuk Klasikleri

Dünyanın Merkezine Seyahat

Jules Verne

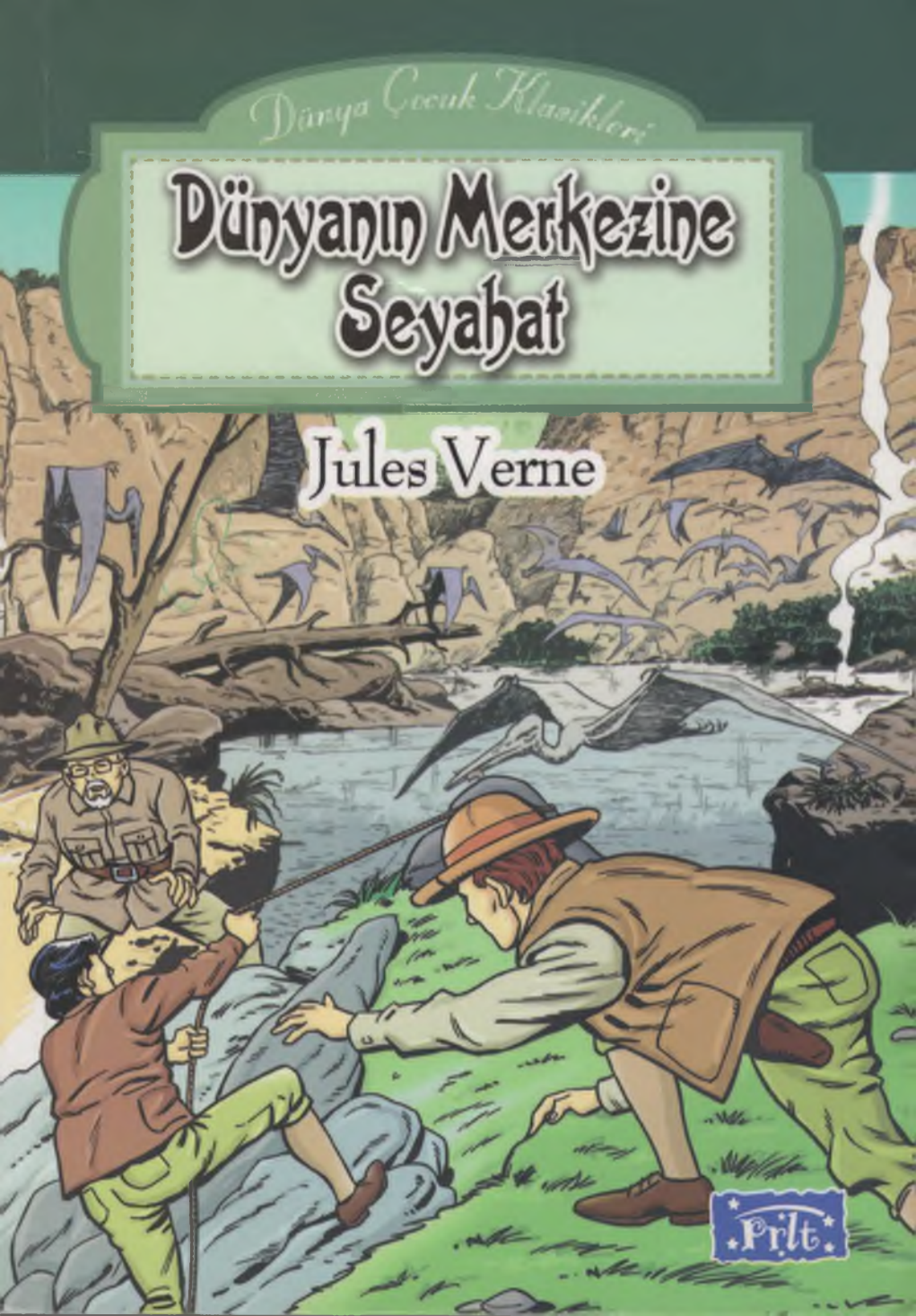

Prlt

Dünya Çocuk Klasikleri

Jules Verne

Dünyanın Merkezine Seyahat

AYA YOLCULUK
ALTIN BEYİNLİ ADAM
BALONLA 5 HAFTA
BATIK GEMİ
BEYAZ DİŞ
ÇALINAN TAÇ
ÇOCUK KALBİ
DAVID COPPERFIELD
DEMİR MASKE
DEMİRYOLU ÇOCUKLARI
DENİZ YILANI
DENİZLER ALTINDA 20 BİN FERSAH
DONKİŞOT
DR. OKS
DÜNYANIN MERKEZİNE SEYAHAT
ELMAS AVCILARI
ESRARLI ADA
GÖKLERİN HAKİMİ
GÜMÜŞ PATENLER
İKİ YIL OKUL TATİLİ
JANE EYRE
KAÇIRILAN ÇOCUK
KAHRAMAN FENERCİLER
KAPTAN GRANT'IN ÇOCUKLARI
KARA OK
KARANLIK ÜLKE
KARPATLAR ŞATOSU
KİMSESİZ ÇOCUK
KORKUSUZ KAPTANLAR
KURT HÜCUMU
KÜÇÜK ERKEKLER
KÜÇÜK KADINLAR
KÜÇÜK KEMANCI
KÜÇÜK LORD
KÜÇÜK PRENSES
MERCAN ADASI
MOBY DICK
MONTE KRİSTO
ONBEŞ YAŞINDA BİR KAPTAN
ORMAN ÇOCUĞU
ORMANDAN GELEN SES
ROBENSONLAR OKULU
ROBINSON CRUSOE
SEÇME HİKAYELER
SEFİLLER
SİYAH İNCİ
SİYAH LALE
TOM AMCA'NIN KULÜBESİ
YEŞİL IŞIK
ZENDA MAHKUMLARI

9 786051 000886

Dünya Çocuk Klasikleri Dizisi
Dünyanın Merkezine Seyahat

Yazarı
Jules Verne

Çeviren
Nedim Aslan

Kapak
Ahmet Yanar

İç Düzen ve Tashih
Muhammet Cüneyt Özcan

Baskı - Cilt
Ezgi Matbaacılık
Sanayi Cd. Altay Sk. No:10
Çobançeşme - Yenibosna - İstanbul
Tel: 0212 452 23 02

ISBN 978-605-100-088-6
İstanbul, 2015

PARILTI YAYINCILIK
Karlıktepe Mh. Yaşar Doğu Cd. No:17/A
Kartal - İSTANBUL
Tel: 0216 387 00 59
Fax: 0216 387 00 39
www.pariltiyayincilik.com
pariltiyayincilik@gmail.com

Dünyanın Merkezine Seyahat

Jules Verne

PARILTI YAYINCILIK

Dünyanın Merkezine Seyahat

Jules Verne

PARILTI YAYINCILIK

Sevgili Çocuklar...

Dünya Çocuk Edebiyatı'nın usta kalemi Jules Verne'in Parıltı Yayıncılık'tan çıkan bir kitabı ile daha karşınızdayız.

Yazar, bu kitabında bizleri, Dünya'nın merkezine doğru inanılmaz bir maceraya sürüklüyor. Profesör Liedenbrock, Axel ve Hans ile beraber; azmin, kararlılığın ve inancın insana neler kazandırdığını göreceksiniz. Bu yolculuklarında; üç arkadaş ile beraber, sizleri de büyük bir macera bekliyor.

Almanya'dan İzlanda'ya, oradan da Dünya'nın merkezine uzanan bu yolculukta, sizlere keyif dolu saatler dileriz.

Parıltı Yayıncılık

I

Üniversitede madencilik konusunda dersler veren amcam, tamamen kendine has bir kişilikti. Ancak bu dersleri kendisi için veriyordu diyebiliriz. Çünkü amcam ders anlatırken kendini kaç kişi dinliyor, öğrencileri derslere geliyorlar mı, devam etmeyen var mı, gibi konularla hiç mi hiç ilgilenmezdi. Ders anlatırken anfide millet üst üste çıksa, sağda solda gırgırdan geçilmese, inanın amcam bunu fark etmez. Buna karşın anfide in cin top oynasa amcam bunun da farkına varmaz. Latince sözleri art arda sıralar durur.

Aslen amcam ne derslerde, ne de evde rahat konuşan bir insandır. Çoğu kez takılır. Hele kimi sözcüklere takıldı mı, kekeler durur. Heceleri uzattıkça uzatır. Ama gelgelelim, üniversitedeki çocuklar bunu bir espri konusu haline getirmişlerdi. Amcamın derslerine sadece onun takılarak konuşmalarını görmeye geliyorlardı. Görmeye diyorum, çünkü amcam teklemeye başladı mı eliyle, koluyla öyle hareketler yapardı ki, en iyi güldürüden daha etkili olurdu. Bir sözcüğü bir türlü söyleyemeyen amcamın öfkesi arttıkça dersteki gırgır da öylesine artar, oraya sırf dalgasını geçmeye gelenler zevkten dört köşe olurlardı.

Herşeye rağmen, çok iyi bir bilim adamıydı. Eşsiz bir jeoloji uzmanı, çok derin bir mineralojici idi. Eli biraz sakar

olmasına karşın, eline tutuşturulan bir maden parçasına, bir taşa miyop gözleriyle bakar bakmaz adını söylerdi. Kimi zaman anlamadığında sanki komaya girerdi. Çeşitli kimyasal sıvılarla, çekiçle, testere ile yumruk büyüklüğündeki taş üzerinde çeşitli deneyler yapar, kan ter içinde kalırdı. Ama sonunda gözleri sevinçle parlar, buluşunu haykırarak belirtirdi. "İkinci zamandan, belemlites levrakkus..."

Tüm üniversitelerde büyük bir saygınlıkla karşılanıyordu. Pek çok bilim kurumuna da üyeydi. Hamburg'tan bir jeolog geçsin de amcama uğramasın, bu görülmüş bir şey değildi. Avrupa'daki pek çok üniversiteden jeoloji, mineraloji, hatta kimya dalında pek çok profesör, çözemedikleri konularda amcama başvururlardı. Böyle bir mektup aldığı günler amcamın sevincine sınır yoktu. Hemen masasına oturur, mektuba cevap yetiştirmeye çalışırdı.

İşte, beni yanına çağıran amcam Profesör Liedenbrock böyle bir tipti. İnce, uzun boyluydu. Gözleri iri kalın çerçeveli gözlüğünün arkasında deniz feneri gibi dönerdi. Burnu bir bıçağın ucu gibi incecikti. Kimi öğrenciler amcamın burnunun mıknatıslı olduğunu, ince maden parçacıklarını şıp diye çektiğini ileri sürerlerdi.

Amcam yaşından en azından on yaş küçük gösterir. Adımlarının boyu doksan santimden aşağıya düşmez. Saniyede attığı adım sayısını ise varın siz düşünün! İşte tüm bu ayrıntılar, amcamın ne denli aceleci olduğunu sanırım yeterince anlatabilir.

Amcamın evi kentin eski semtlerinden birindeydi. Kanala bakan tarafında kocaman bir karaağaç vardı. Ev, yarı tuğla yarı tahtadan yapılmıştı. Amcamla birlikte Martha adında bir kadıncağız, bir de amcamın vaftiz kızı olan on

yedisinde Gertrud oturuyordu. Martha, evin her şeyinden sorumluydu. Temizlikten yemeğe dek, her şeyden. Eh, işi bu olunca amcamla en iyi geçinen de o idi. Kolay mı amcamın dağıttığını toplamak, kaybettiğini bulmak, temizlemek paklamak, bir de yemeğini dakikası dakikasına hazır etmek. Ben, amcamın öksüz yeğeni olarak onun evdeki çalışmalarında asistanlık ediyordum. Şunu da özellikle belirtmeliyim. Ne de olsa soydan mineralojisttim. Sizin anlayacağınız, taşlarla, maden parçalarıyla ilgilenmek hoşuma gidiyordu.

Bu küçük evde her zaman neşeli bir havanın estiğini söyleyebilirim. Amcamın huysuzlukları, garip davranışları dışında her şey olağandı. Ama zamanla o davranışlar da doğal gelmeye başlamıştı bize.

Hatta onun aceleciliğine bile alışmıştık. Amcam beklemek, zaman geçirmek gibi kavramlara tamamen yabancıydı. Bir şey düşündüğünde, o düşündüğü şey, en az düşünce hızıyla gerçekleşsin isterdi. Yani doğadan da çabuk. Bir gün saksıya diktiği çiçeğin daha çabuk açması için yapraklarını çekiştirdiğini görmüştüm de şaşırıp kalmıştım.

Sanyorum ki, amcamı iyice tanıdınız. Eh, o halde benim yapacağım tek şey, beni çağıran amcamın odasına uçan adımlarla koşmaktı.

II

Koltuğuna oturmuş olan amcam, elinde tuttuğu bir kitabı hayranlıkla inceliyor, kendini kendine "Harika, harika" diye söyleniyordu.

Kitaba düşkünlüğü de görülmeye değerdi.Odasında eski ve yıpranmış kitaplardan oluşan bir koleksiyonu vardı. Amcam kitabı gözüme sokar gibi uzatarak:

— Nasıl buldun? diye sordu. Bunu Hevelius'un dükkanını karıştırırken gördüm.

Amcamı sevindirmek için "Harika bir kitap", dedim. Amcamın taşlardan, madenlerden duyduğu heyecanı anlıyordum ama şu külüstür kitaptan zevk almasını anlayamıyordum.

Amcam kitabı elinde sallayarak onu övmeye başladı. Bir yandan da kitabı açıp kapıyordu. Kitabın neden söz ettiğini sormam gerektiğini düşünerek, sanki heyecanına katılıyormuşum gibi, konusunun ne olduğunu sordum.

— Bu, İzlandalı ünlü yazar Snorro'nun Hiems Kringlas'ı! diye sevinçle cevap verdi amcam. 12. yüzyıl yazarlarından. İzlanda'yı yönetenlerin yaşamını anlatıyor.

Oyunu sürdürdüm. Ellerimi çırparak:

— Aman ne güzel! diye bağırdım. Bir çeviri olmalı, değil mi amca?

Profesörün gözlerinde sanki şimşekler çaktı:

— Benim çeviriyle ne işim var! diye haykırdı. İzlanda diliyle yazılmış bir kitap bu. Bu dil hem çok zengin, hem de çok basit. Dil kurallarını bilen bir kişi bunu rahatça okuyabilir.

— Yani Almanca'ya benziyor mu?

— Evet, biraz. Ama kimi özellikleri de var tabii.

Amcam bundan sonra açtı ağzını, yumdu gözünü. Bana İzlanda dilinin özelliklerini anlatmaya başladı. Kitabın Runik harflerle yazıldığını, Runik'in efsaneye göre Tanrı Odil'in bir buluşu olduğunu öğrendim. Amcam heyecanla:

— Düşün, bir düşün, Tanrı'nın buluşu olan bir dil, bir alfabe...

İzlandalı Tanrı tarafından bulunmuş olan bu Runik harflerin nasıl olduğunu anlamak için kitaba doğru eğildim. O sırada kitap yere düştü, kitabın içinden pis, paçavra gibi bir şey de kitaptan yana doğru kaydı. Amcam bu paçavra gibi şeyin üstüne âdeta balıklama atıldı. Böyleşine küflü bir kitabın içindeki belge de onun gibi küflü olabilirdi. Eh ona göre bu da bir hazineydi. Doğrusu bu pazar günü amcama piyango çıkmıştı. "Allah Allah, bu da ne?" diye söylenerek küçük bir kitap boyundaki parşömeni açıp masanın üzerine koydu. Parşömenin üzerinde yer yer kirden zor görülebilen birkaç sıra anlaşılmaz çizgiler vardı.

Amcam şekillere yiyecekmiş gibi baktı, baktı. Sonra gözlerini kapatıp düşünmeye daldı. Kendi kendine "Bunlar Runik harfler", dedi. "Kitaptaki harflerin aynı. Fakat ne anlatmak istiyor acaba?"

Bana göre Runik harfler milleti aldatmak için sivri akıllının biri tarafından icat edilmiş şeylerdi. Bu nedenle am-

camın yazıyı şıp diye çözememesine hiç şaşmadım. Ama profesörün elleri titriyordu. Eline böyle bir yazı geçecek de amcam okuyamayacak! Olur şey mi bu. Amcam ıslık çalar gibi tiz bir sesle mırıldandı:

— Bu yazının da eski İzlanda diliyle yazılmış olması gerekir.

Eh, amcam aynı zamanda bir poligottu, yani pek çok dil bilirdi. İşte böyle çözemediği bir dilde yazılmış yazıyı görünce tepesi atmıştı. Amcam giderek kızıyordu. Ben kendimi yeni bir olaya karşı hazırladım, çünkü kızdığı zaman ne yapacağı belli olmazdı. Hava gergindi. Tam bu sırada kapı açılıp Martha, "Çorba hazır efendim" demez mi?

— Senin de, çorbanın da Allah cezasını versin! diye kükredi amcam.

Martha hemen toz oldu. Ben de onun ardından. Nasıl oldu bilmem, birkaç saniye geçmeden kendimi yemek masasında, yerimde oturur buldum.

Bir süre amcamın sofraya gelmesini bekledik ama gelmedi. Kendimi bildim bileli amcam ilk kez yemek saatinde yerinde oturmuyordu.

Amcam o sırada şu pespaye parşömenle ilgileniyordu. Ben sevgili yeğeni olarak onun hissesine düşenleri de yedim. Eh, kızartmalar soğuduktan sonra bir işe yaramazdı nasıl olsa! Asistanlık görevini sofrada da uyguladım sizin anlayacağınız. Martha bu işe pek şaşmıştı:

— Olacak şey değil, dedi. Profesör Liedenbrock sofraya oturmadı. Doğrusu dünyanın gidişatı değişti.

— Öyle! dedim. Doğrusu ben de pek şaştım.

— Herhalde pek önemli bir şey olmalı, dedi Martha.

Bana kalırsa henüz önemli bir şey yoktu ama az sonra amcam yemeğinin yenmiş olduğunu anlayınca bir şeyler olabilirdi.

Tam son lokmayı yutarken adımın yankılandığını duydum. Hemen kalktım. İkinci bir yankıya neden olmadan çalışma odasından içeriye girdim.

Amcamı gergin gördüm. Beni görür görmez konuşmaya başladı.

— Bunlar kesinlikle Runik yazısı. Ama ortada bir de esrar var kuşkusuz. Otur şuraya ve söylediklerimi yaz, dedi.

Hemen oturup kağıdı kalemi elime aldım. Kimi saçmalıkları not etmeye hazırlandım. Amcam:

— Bizim alfabede Runik harflere uyanları sayacağım, dedi. Bakalım sonuç ne olacak? Fakat çok dikkatli ol. Tek harfi bile yanlış yazarsan yeni baştan uğraşmamız gerekir.

Gözlerimi dört açtım. Kulağım ise amcamın sesinden başkasına kapalıydı.

Ben yazmayı bitirince amcam kağıdı aldı. Bir ressamın en son şaheserine bakar gibi, benim kargacık burgacık yazıma bakmaya başladı. Bir yandan da "Ne demek istiyor, ne demek istiyor?" diye söyleniyordu.

Bir ara "Vallahi ben de bilmiyorum amca" diyecek oldum ama baktım amcam beni unutmuştu. Kendi kendine soru soruyordu.

— Bence bu bir şifre, diye fısıldadı. Harfleri belirli bir amaçla yanlış yerlere koymuş. Eğer gerçek yerlerini bulabilirsem ne söylemek istediği ortaya çıkacak. Hay Allah, bu işin sonunda büyük bir sır, belki de büyük bir bilimsel buluş var gibime geliyor.

Profesör kitabı aldı. Sayfalarını evirdi, çevirdi. Parşömendeki işaretlerle karşılaştırmalar yaptı. Bana döndü:

— Aynı kişinin elinden çıkma değil bunlar, dedi. Parşömen daha sonra, başka biri tarafından yazılmış. Bak, en başta M harfi var. Kitapta ise M harfi göremezsin. Neden? Çünkü M harfi, İzlanda alfabesine 14. yüzyılda girdi? O halde, kitapla belge arasında en az iki yüzyıllık bir süre var.

Eh, madem ki M harfi İzlanda diline böyle gecikerek girmişti, o halde amcam haklıydı.

— Bu duruma göre, kitabı elinde bulundurmuş kişilerden biri bu şifreyi düzenlemiş olmalı diye sürdürdü konuşmasını. Ama bu adam kimdi, kitabın bir yerine adının baş harfini olsun yazmamış mıydı acaba?

Masadan kocaman bir büyüteç alarak kitabı incelemeye başladı. İkinci sayfada mürekkep lekesi gibi bir leke gördü. Buna yakından bakınca, bir bölümü silinmiş harflerden oluştuğunu anladı. Büyütecin yardımı ile Runik harfleri okudu.

Önce içinden birkaç kez heceledi, sonra birden doğruldu:

— Arne Saknussemm!.. diye heyecanla bağırdı. Tanıyorum onu. Tanıyorum onu. Tanıyorum. 16. yüzyılın ünlü bir bilgini bu...

Sonra heyecandan mosmor olan yüzünü bana çevirdi.

— Böyle önemli bir bilginin neden şifre kullandığını bir düşün oğlum, dedi. Bir buluşunu gelecektekilere iletmek istemiş olmalı. Evet, önemli bir buluş.

Hava çok güzeldi, biraz çıkıp gezmek iyi olacaktı. Hele böyle nefis bir yemekten sonra. Amcama bunu önerdiğimde çok kızdı.

— Deli misin! dedi. Yemek içmek yok artık. Bu sırrı çözene dek birlikte çalışacağız. Durmadan, çok hızlı, çok hızlı! diye bağırdı.

Çaresiz başımı salladım. Amcam:

— Haydi Axel! İşbaşına, dedi. Önce şifrenin anahtarını bulmalıyız. Zor olmasa gerek.

Ben amcamın emrine amade beklerken o kendi kendine konuşmasını sürdürüyordu:

— Bu belgede tam yüz otuz iki harf kullanılmış. Bunlardan yetmiş dokuzu sessiz, elli üçü sesli. Eh, güney dillerinde de aşağı yukarı aynı orandadır, seslilerle sessizler. Oysa, kuzey dillerinde sessiz harfler daha fazladır. O halde bu yazı bir güney diliyle yazılmış olmalı.

Aklım adamakıllı karışmıştı ama yine de sormadan duramadım:

— Hangi güney dilinde?

Amcam konuşmasını sürdürdü:

— Saknussemm büyük bir bilgindi. Bu nedenle anadilini kullanmadığı zaman, yaşadığı dönemde bilim adamlarının çokça kullandığı bir dilden yararlanmış olmalı. Yani... Latince. O olmazsa Fransızca, o olmazsa İspanyolca, o olmazsa İtalyanca, Yunanca, İbranice...

Eh, bu pazar çok zevkli olacağa benziyordu. Her bir dili denersek, keyfime diyecek yoktu doğrusu.

— Ama yok, yok, dedi amcam. Herhalde Latince yazmıştır. Önce bunu deneyelim.

Pes doğrusu! Böyle eciş bücüş harflerle Latince bir yazıyı çözümlemek, pek zevkli olsa gerekti.

Amcam işe daha büyük bir zevk kattı:

— Hem de karıştırılmış, özel olarak bozulmuş bir Latince, dedi.

Eh, biz Latinceden korkarken, şimdi de karıştırılmışı ile karşılaşacaktık. Bundan iyisi can sağlığı!

Amcam daha önce yazdığım kağıdı aldı:

— Şuna dikkatle bakalım, dedi. Görüyorsun yüz otuz iki harf karışık biçimde sıralanmış. Kimi sözcüklerde sadece sessiz harfler var. İşte "mmmlls". Ama kimi sözcüklerde de sesli harfler çok kullanılmış. İşte "unteief", işte "oseibo". Belki de matematik, harflerin sırasına uydurulmuş. Herhalde asıl cümle önce düzgün olarak yazıldı, sonra bu cümle bir yöntemle karıştırıldı. Bu yöntemi bilen yazıyı kolaylıkla okuyabilir. Ama bu şifrenin anahtarı ne? Bulabildin mi Axel?

Ben o sırada adamakıllı dalmıştım. Duvardaki resmi ilgiyle izliyordum. Gertrud'un resmiydi bu. Şu sıralarda başka bir kentteki bir akrabasının yanındaydı. Bir an önce dönmesini bekliyordum. Çok özlemiştim onu. Birbirimizi seviyorduk. Hatta amcama haber vermeden kendi aramızda nişanlanmıştık bile. Çünkü amcamın hayatla alışverişi yoktu. Vaftiz kızını gözü bile görmüyordu. Böyle güzel bir kızla, yakışıklı yeğeni ne yaparlar, ne ederler, inanıyordum ki bir an bile bunu düşünmemişti. Amcamın vaftiz kızı olan Gertrud, mavi gözlü, sarı saçlı, pembe tenli bir kızcağızdı. Güzelliğinin yanı sıra çok ağırbaşlıydı.

Tüm bunları düşünürken, her gün onunla birlikte bu odadaki çalışmalarımız aklıma gelmişti. Ben taşları sıraya dizerdim, Gertrud da onların etiketlerini yapıştırırdı. O da mineralojiden çok iyi anlardı. Pek çok konuda geniş bir bilgisi vardı.

Ama bunlar amcamın dünyası dışında kalan konulardı. Benden şu şifrenin anahtarını soruyordu. Ben ise...

Amcam dalıp gitmişti. Bana soru sorduğunu unutmuştu bile.

— Buraya bak, dedi. Bir cümledeki harfleri en iyi karıştırma yolu onları yatay değil dik olarak yazmaktır. Ne dersin buna?

— Sahi, dedim. Bu yolu hiç düşünmemiştim.

— Şimdi bunu deneyelim Axel. Şu kağıda herhangi bir cümle yaz bakalım. Aklına ne geliyorsa hemen yaz. Birkaç sütun olarak yaz.

Profesör yazdıklarıma bir göz attıktan sonra.

— Tamam, dedi. Şimdi bunları yatay olarak yaz, görelim.

"SKRe - esuR - nemT - ivGR - Çi - OYU - Od"

Amcam "Tamam" diye bir haykırdı ki, yazdıklarımda gizli olan bu hazineye ben de pek şaşırdım.

— Tıpkı parşömendeki gibi, dedi amcam. Bak şunlara. Hatta sözcüğün orta yerinde büyük bir harf bile var. Şimdi cümleyi doğru olarak oku bana.

Eh, artık olan olmuştu. Bir nefeste okudum:

— Seni çok seviyorum Gertrud.

— Ne dedin, ne dedin?

Amcam yüzüme hayretle baktı. Sesi bir tuhaf oldu:

— Demek Gertrud'u seviyorsun ha! dedi.

— Ee... ha... ha... hayır! diye kekeledim.

Amcam başını sallayarak "Demek böyle, Gertrud'u seviyorsun ha" diye yineledi. Sonra ciddileşti. "Her neyse, biz çalışmamıza bakalım şimdi".

Bu iş beni de ilgilendirmeye başlamıştı. Amcamla birlikte uzun süre çalıştık. Türlü olasılıkları dikkate alarak harfleri çeşitli sözcükler içinde yerleştirdi. Ama bir sonuç alamıyorduk. Amcam giderek bir öfke bunalımına giriyordu. Elleri titriyor, kekelemekten ne söylediği anlaşılmıyordu. Öfke ile yumruğunu masaya vurdu, mürekkep hokkası masaya döküldü. "Martha, Martha!" diye bağırarak dışarı fırladı.

Ardından koştum. Ama iş işten geçmişti. Amcam sokağa çıkmış, köşeyi dönmüştü bile.

III

Gözlerini faltaşı gibi açmış halde bana bakan Martha:

— Aman Allah'ım, akşam yemeğini de mi yemeyecek? diye sordu.

— Evet, amcam akşama gelmez. O gelsin gelmesin, şifreyi çözmeden kimse yemek yemeyecek bu evde.

— Açlıktan öleceğiz, desene! diye mırıldandı Martha.

Çaresizlik içinde başımı salladım. Zavallı kadın, "Aman Allah'ım, aman Allah'ım!" diye inleyerek mutfağa kaçtı.

Çalışma odasına girdim. Bize sınıflandırmamız için gönderilen kimi silikatlarla oyalanmaya çalıştım. Fakat aklım hep o şifredeydi. Bir saat sonra sınıflandırmayı yaptım. Onları bize gönderen Beçensonlu profesöre durumu bildirir bir rapor hazırladım. Sonra koltuğa oturup pipomu yaktım. Bir yandan da dışarıyı dinliyordum. Amcamı bayağı merak ediyordum. Nasıl dönecekti acaba? Başarıyla mı, yenilgiyle mi? Şu oyunu kim kazanacaktı? Amcam şifreyi çözebilecek miydi?

Bir yandan bunları düşünürken parşömeni aldım. Ne anlamı vardı bunun? Amcamla birlikte yaptığım çalışmayı tekrarladım. Başka yöntemler de uyguladım. Ama boşuna. Biraz daha uğraştım. Birden anlam taşıyan bir sözcük ortaya çıktı. "Buz". Daha dikkatle bakınca gene Latince olarak

"rota, mutabile, ira, nec ve atra" sözcüklerini gördüm. Evet, amcam haklıydı. Belge Latince olarak yazılmıştı.

İşi kolayladım sanarak, daha büyük bir hızla çalışmaya başladım. Ama bir adım bile ilerleyemedim. Tüm bulduklarım şu birkaç Latince sözcüktü. Hayal görür gibiydim. Harfler oldukları yerden havalanmış çevremde dönüp duruyorlardı. Boğulacak gibiydim. Hava almak için kağıdı bir yelpaze gibi sallamaya başladım. Birden, evet, evet kağıtta "er eter em ve terrestre" gibi sözcükleri de gördüm! Dikkatle baktıkça Latince sözler çoğalıyordu sanki.

Tabii ne kadar heyecanlandığımı tahmin edersiniz. Artık son adımı atacaktım. Kağıdı masaya koydum. Ama gözlerim buğulanıyor, oradaki şekilleri bulanık görüyordum. Biraz yatışmam, heyecanıma hakim olmam gerekiyordu. Masadan kalkıp odada birkaç adım attım, giderek hızlanan adımlarla dolaşmaya başladım.

Biraz sakinleşmiştim. Büyük an gelip çatmıştı. İşte şimdi üç yüzyıllık esrarı çözecektim. Masaya eğildim. Her harf üzerinde parmağımla ayrı ayrı durarak tüm cümleyi okuyuverdim.

Aman Tanrım, bu gerçek miydi? Bu yazıdakiler doğru muydu? Böyle bir şey olabilir miydi? Buna kim cesaret edebilirdi?

Kendi kendime haykırdım. Sesim kısılmış, kısık bir hıçkırık gibi çıkmıştı. "Yoo... olamaz bu, olamaz!" diye söylendim. Bunu duyarsa amcam da aynı şeyi yapmaya kalkar. Bilim uğruna yapamayacağı şey yoktur onun. Bunu öğrenince hemen yola çıkar. Beni de beraberinde götürür. Bir daha da geri dönemeyiz. Hayır, hayır!.. Olamaz bu!..

Bulduğum şey, bunun amcam üzerinde yapacağı etki beni çılgına çevirmişti. Buluşumu amcama söylememeliydim. Bunu ondan gizlemeliydim.

Sonra "Ya kendisi bulursa!" diye düşündüm. O zaman tek çare kalıyordu. O da belgeyi ortadan kaldırmaktı.

Elimdeki kağıdı da parşömeni de tılsımlı bir eşyayı tutar gibi korka korka aldım. Hiç düşünmeden şöminenin alevleri arasına atacakken, kapı açıldı. Amcam içeriye girdi. Her şey bitmişti. Mahvolmuştuk.

Ama korktuğum olmadı. Amcam görmeden o kahrolası şeyleri yerine koymayı başardım. Amcam pek dalgındı. Bir süre sokaklarda başıboş dolaşmış, şimdi yeni yeni fikirlerle gelmişti. Belge üzerinde yeni çalışmalara başlayacaktı. Onu çok iyi tanıdığım için, yüzüne bakınca bunu anlamıştım.

Bana bir şey demeden masaya oturdu. Kağıt üzerine kimi rakamlar karalamaya başladı. Onu merakla izliyordum. Acaba bir sonuç alabilecek miydi? Beni böylesine korkutan o sonuca varabilecek miydi?

Amcamın hangi yöntemleri deneyeceğini biliyordum. Sadece yirmi harfle iki ve onun katları olarak 640.000'e varan değişik gruplar yapmaya girişebilirdi. Dile kolay, tam 640.000 grup. Oysa çözümü yapılacak yirmi değil, tam yüz otuz iki harf vardı. Buna aynı rakamları uygularsak!.. Yo... Amcam, bu yöntemle başarı sağlayamazdı. Bir ömür yetmezdi bu denemeye.

Hava kararmıştı ama o bunun farkında değildi. Bu arada Martha kapıyı aralayıp "Akşam yemeği hazır" diyerek tekmil vermişti. Ama duyan kimdi!

Martha çekilip gitti. Ben de heyecandan bitiktim. Kanepeye uzanıp uyuklamaya başladım.

Ertesi sabah gözlerimi açtığımda amcamı hâlâ çalışır buldum. Bütün gece gözünü kırpmamıştı. Sanki kafası demir bir mengene ile sıkılıyor gibiydi. Zavallı amcam! Acaba buluşumu söylememekle ona işkence mi yapıyordum? "Yoksa söylesem mi" diye bir an düşündüm, sonra vazgeçtim.

Kendi kendime hak veriyordum. Çünkü buluşumu amcama söylesem kendinden başka hiçbir bilim adamının yapmaya rüyasında bile cesaret edemeyeceği şeyi hemen yapmaya kalkacaktı. Bunu adım gibi biliyordum. Sırrımı saklamalıydım. Ama kendisi bulursa ne âlâ, o zaman kadere boyun eğecektim.

Bu düşünceler beni rahata kavuşturdu. Kollarımı uzatıp rahatça oturdum. Tabii, az sonra başıma gelecekleri bilemiyordum.

Martha çarşıya çıkmak için hazırlanmıştı. Ancak kapı kilitliydi. Anahtar da yerinde yoktu. Kim, nereye koymuştu? Düşünmeye gerek yoktu. Amcam anahtarı alıp saklamıştı. Sebep! Sebebi basit. Hiç kimse dışarı çıkmasın. Yemek de yemesin. Herkes bu iş üzerinde çalışsın, kafa yorsun, sırrın çözülmesine yardımcı olsun. Eh, amcam bu! Bilim uğruna rahatça cinayet işleyebilir. Evdekiler onun yüzünden oruç tutacaklar. Amcam çalışacak, çalışacak. Ona kalsa haftada bir öğünle idare edebilir. Ama ben, sağlam yapılı bir gençtim. İştahım yerindeydi. Yemek yemeden nasıl durabilirdim?

Ama yiğitliği elden bırakmadım. Sanki yemekle hiç aram yokmuş gibi konuyla ilgilenmedim.

Amcam hâlâ çalışıyordu. Birbiri ardından çeşitli yöntemleri uyguluyordu. Sabah kahvaltı etmemiştik. Öğleye doğru kendimde bir halsizlik hissettim. Martha kendi başı-

nın çaresine bakmıştı. Bir gece önceden kalanları yemişti. Ben ise yavaş yavaş açlıktan kıvranmaya başlamıştım. Ama sonuna dek dayanmaya kararlıydım.

Saat iki buçuk olmuştu. Durumda bir değişiklik yoktu. Ama açlık canıma tak etmişti. Giderek, belgedeki sırrı abarttığıma inanmaya başladım. Belki de amcam bunu bir şaka olarak kabul edecekti. Ciddiye alsa bile onun girişimlerine engel olabilirdim. Belki de anahtarı amcam saklamamıştı. Sadece kaybetmişti. Bir şeyi kaybetmek ise amcamda en doğal durumdu.

Bu düşüncelerden sonra karar verdim. Amcama her şeyi anlatacaktım. Tam bu karara varmıştım ki, amcam ayağa kalkıp şapkasını giydi. Korkarım ki bu kez bizi üstümüzden kilitleyip çıkacaktı. Buna katlanamazdım doğrusu:

— Amca! diye seslendim.

Duymadı bile.

— Amca! diye seslendim tekrar.

Uykudan uyanır gibi bana baktı. Sanki beni ilk kez görüyordu.

— Ne var? diye sordu.

— Anahtar...

— Ne anahtarı?..

— Anahtar ne oldu? diye sordum.

— Kapının anahtarı mı?

— Hayır, şifrenin anahtarı.

Profesör gözlüklerinin üstünden bana dikkatle baktı. Hiç duymadığı bir dille konuşmuşum gibi bakıyordu bana.

Daha fazla dayanamadım:

— Anahtar! diye kekeledim. Dün bir rastlantı sonucu...

Amcam kolumu öyle bir sıktı ki, az kaldı acıdan bağırıyordum.

— Ne söylüyorsun sen, söyle, çabuk söyle.

Yazdığım kağıdı ona uzattım.

— İşte burada, onu okuyun, dedim.

Amcam kağıda bir göz atıp avucunda buruşturdu. Bu anlamsız bir şey diye söyledi.

— Evet, dedim. Baştan başlarsan öyle ama sonundan başlarsan durum değişiyor.

Ben sözümü bitirmeden profesör bilimsel bir nara attı. Durumu kavramıştı. Kağıdı yerden alıp açtı, titreyen bir sesle baştan sona kadar okudu.

"messunka Senr R. icefdoK, segnittamurtn ecertserrette, rotaivsadua, ednecsedsadne lacartniülujsiratrac Sarbmutabiledmek meretarcsiluco YsleffenSnl"

Bu Latince sözlerin anlamı aşağı yukarı şöyleydi:

"Temmuz gelmeden önce üstüne Scartaris'in gölgesi düşen Sneffels Yokul'un kraterinden aşağıya in. Sen ey cesur yolcu, o zaman dünyanın merkezine inmiş olacaksın. Ben bu yolculuğu yaptım.

Arne Saknussemm.

Amcam elektrik çarpmasına uğramış gibiydi. Birden canlanmış, dipdiri bir insan oluvermişti. Odada koşar adımlarla dolanıyor, elleriyle başını tutuyordu. İskemleleri, sehpaları oradan oraya çekti. Kitapları yerlerinden alıp başka yerlere koydu. Odada ne varsa karmakarışık etti. Sonunda sakinleşti. Tüm gücü tükenmiş gibi koltuğa çöktü.

Bir süre gözlerini kapattı. Birkaç dakika sonra:

— Saat kaç? diye sordu.

— Saat üç.

— Açlıktan ölüyorum Axel. Hemen bir şeyler yiyelim. Gerisi ondan sonra.

— Ondan sonra ne olacak amca?

— Eşyalarımı hazırlayabilirsin.

— Ne! diye bağırdım.

Amcam koşar adımlarla "Martha, yemek, yemek hazırla" diye bağırarak odadan çıkarken "Kendi eşyalarını da!" diye mırıldandı.

Beni bir başkası görse, bu savaş alanına dönmüş odada, savaşı kaybetmiş bir komutana benzetebilirdi. Yalnız savaş olsa gene iyi. Belki de yaşamımızı kaybedecektik. Amcam bir kez karar verdi mi, gerisi gelirdi kuşkusuz.

IV

Yemeğimizi yedikten sonra amcamla birlikte çalışma odasına geçtik. Masasına oturdu. Karşısındaki koltuğa da ben oturdum. Yumuşak bir sesle konuşmaya başladı:

— Oğlum, Axel, dedi. Bana büyük bir yardımda bulundun. Sen olmasaydın belki de bu parşömenin sırrını çözemeyecektim. Sana çok teşekkür ediyorum. Kuşkum yok ki, bu gezide de bana en büyük yardımı sen yapacaksın.

Kendi kendime, "Eğer bu işe karşı çıkacaksam, tam zamanı" diye düşünüyordum. Konuşmaya başlayacakken amcam atıldı:

— Her şeyin büyük bir gizlilikle yürütülmesi gerekiyor Axel, dedi. Beni çekemeyen pek çok rakibim var. Durumu bir öğrenseler, bizden önce yola çıkmak için yapmayacakları şey yoktur. Ağzını sıkı tutmalısın. Biz geri dönene dek, kimsenin bu geziden haberi olmamalı. Anlıyor musun?

Ben onun bu konuşmasına karşılık kimi endişe ve kuşkularımı art arda sıraladım. Amcam tüm itirazlarımı gülerek dinledi. Bana öyle cevaplar verdi ki, ben bile sorduğum soruların saçmalığına inandım.

— Önce, şu Yokul, Sneffels ve Scartaris sözcüklerinin anlamını öğrenmek isterim. Bunların anlamı ne size göre?

— Bunun cevabı basit, dedi amcam. Şu kitaplıktan Z dizisinin üçüncü atlasını indir bakalım.

Söylediği atlası getirip masanın üzerine koydum. Amcam bu atlasın İzlanda bölümünü açtı:

— İşte İzlanda haritası, dedi. Sorduklarının bütün yanıtları burada yazılı. Bir bak hele.

Eğilip baktım. Profesör, parmağını adanın çevresinde dolaştırarak açıkladı:

— Bak, adanın çevresinde birçok yanardağ görülüyor. Hepsinin üstünde de "yokul" yazılı. Ne demek yokul? Yokul, İzlanda dilinde buzul demektir. Yani senin anlayacağın, yanardağlar kızgın lavlarını, buzullar arasında saçarlar. Bu nedenle İzlanda'da tüm yanardağlara yokul denir.

— Tamam, anladım. Ya Sneffels, ne anlama geliyor?

— Başkent Reykjavik'i geç, altmış beşinci enlemde dur, orada ne görüyorsun?

Haritada söylenen yeri inceledim.

— Diz kemiğine benzer bir yarımada, dedim.

— Çok güzel bir buluş, dedi amcam. O dizin üstünde ne görüyorsun?

— Denizden çıkmış gibi bir dağ.

— Tamam, işte Sneffels bu dağdır.

— Hayret, dedim. Gerçekten üstünde küçük yazılarla Sneffels yazılı.

— Eğer gezimiz gerçekleşirse, bu dağ tarihe geçecek. Çünkü dünyanın merkezine buradan ineceğiz.

— İyi ama bu bir yanardağ. Ağzı taşlarla, lavlarla doludur.

Amcam tatlı tatlı gülümsedi.

— Ama bu, sönmüş bir yanardağ. Son olarak 1229'da lav püskürtmüş. O zamandan beri hiçbir hareket görülmemiş. Bu nedenle, artık tamamen sönmüş bir yanardağdan içeriye gireceğiz. Hiç korkma delikanlı.

Dedim ya, amcam neredeyse bu gezi için beni kendinden daha çok istekli duruma getirecekti. Çünkü her şeyin karşılığını hemen veriyordu. Son kozumu kullanmaya karar verdim:

— Ya Scartaris ne demek, "temmuz gelmeden" sözü ne demek oluyor?

Amcam beni dikkatle süzdü:

— Bak sana anlatayım Axel, dedi. Bilgin Saknussemm, bize çok açık ipuçları vermiş. Sneffels'in kuşkusuz birkaç krateri var. Yolculuğa kraterden başlayacağız. Haziran ayının sonunu, yani temmuzun gelişini bekleyeceğiz. Güneşin durumuna göre bu dönemde hangi tepenin gölgesi bir kraterin ağzına düşüyor? İşte bunu saptadık mı, dünyanın merkezine başlayacak yolculuğun kapısını da bulmuş olacağız.

Gerçekten amcamın anlattıkları son derece akla yatkındı. Her soruma kolaylıkla cevap vermişti.

Ama benim kuşkularım bir türlü bitmiyordu:

— Peki ama, hep biliyoruz ki, dünyanın merkezinde çok yüksek bir ısı var. Burada demir, altın, platin, hatta en sert kayalar bile ısının etkisiyle erimiş durumdalar. Biz bu ısıya nasıl dayanabileceğiz?

— Demek ısıdan korkuyorsun Axel?

— Tabii değil mi amca dedim. Yirmi beş mil aşağıya insek, yer kabuğunun sınırına varmış oluruz. Burada ise, bildiğiniz gibi ısı en azından 1300 derecedir.

Amcam bir kahkaha attı:

— Demek ki, erimekten korkuyorsun sen?

— Beni aydınlatırsanız, korkum kalmaz diye cevap verdim.

— Dünyanın içinde ne olup bittiği konusundaki tüm bilgimiz sadece bir teoriye dayanmaktadır. Eğer teori ger-

çek olsaydı, dünyanın merkezindeki tüm madenler, kayalar ısının etkisiyle eriyip sıvı durumuna geleceklerdi değil mi?

— Öyledir zaten.

— Madem dünyanın içi sıvıdır, ayın çekim gücü bu sıvıyı etkileyecektir. Bu nedenle de denizlerdeki gel git olayına benzer olaylar her gün olacaktır. Yani dünyanın derinliklerinde, ısı ile sıvı durumuna gelen maddeler, her gün ay çekimi etkisiyle yer değiştireceklerdi.

Doğrusu ya amcamın mantığına imrenmemek olanaksızdı. Ne sorarsan sor, hemen bilimsel bir cevap veriyordu. Ne söyleyeceğimi bilemiyordum. Amcam konuşmasını sürdürdü:

— Yani sevgili Axel, dünyanın kabuğu ve çekirdeği pek çok teoriye, pek çok varsayıma kaynak olmuştur. Ancak, senin endişe ettiğin o ısıyı kanıtlayacak bir bulgu da yok ortada. Zaten gezinin bir amacı da bu. Gerçekten ısı bu denli yüksekse, çok daha önceden bunu anlarız. O zaman geri döneriz.

— Eh! Pekâlâ, gidip göreceğiz. Tabii bir şey varsa görecek.

— Hiç merak etme, dedi amcam. Gidip göreceğiz. Sadece dikkatli olalım. Sırrımızı kimseye açmayalım.

Amcamla konuştuktan sonra dışarı çıkıp yollarda gelişigüzel dolaşmaya başladım. Kafam çatlayacak gibi ağrıyordu. Hiçbir şey düşünmek istemiyordum.

Sokaklarda bir süre dolaştıktan sonra eve döndüm. Bu sırada Gertrud eve dönmüştü. Ben geldiğimde sakin bir tavırla odada toz almakta olduğunu gördüm. Hemen birbirimize sarıldık. Çok heyecanlıydım. Olup bitenleri ona anlatıp amcamı bu çılgın girişiminden caydırmak için bana

yardımcı olmasını istedim. Oysa ki amcam ona her şeyi anlatmıştı. İşin garibi, bizim kız bu çılgın geziyi canla başla destekliyordu. Hatta bu geziye çıkacağım için bana gıpta ettiğini söylemez mi!.. "Hey, Tanrım, galiba herkes akıllı, ben deliyim; ya da herkes deli bir ben akıllıyım" diye düşünürken amcamın beni çağırdığını duydum.

— Hey Axel, gel yardım et bana. Sandığımın anahtarı nerede? Belgelerimi toplamam lazım.

Korka korka:

— Demek gidiyoruz, diyebildim.

— Tabii gidiyoruz, dedi amcam. Burada kalıp yardım edeceğin yerde tutmuş yürüyüşe çıkıyorsun. Haydi acele et. İki gün sonra yola çıkıyoruz.

Beynimden vurulmuşa döndüm. İki gün sonra yolculuk! Amcamın çılgınlıklarına bir yenisi daha ekleniyordu. Üstelik bu çılgın kadroda ben de önemli bir rol oynuyordum.

Ben evde yokken amcam epeyce iş başarmıştı. Yolculuk için gerekli pek çok eşya satın almıştı. İp merdivenler, el lambaları, sırt çantaları, kancalar, baltalar, çapalar... Dağa tırmanmak için gerekli her çeşit araç ve gereç ortada yığılı duruyordu. Bunları satan mağaza, bir günde üç aylık satışını birden yapmıştı herhalde. Ortada o kadar çok öteberi vardı çünkü.

Bu malzemeye baktım, baktım başım döndü âdeta. Sonunda dayanamadım. Küçük odama çekilip kapıyı kapattım. Başımı yastığın altına gizleyerek, "Hey Tanrım, nedir bu kaderim!" diye inledim.

Sabahleyin Gertrud'un tatlı sesiyle uyandım. Sanki bir kuş cıvıldıyordu. Bir anda her şeyi unuttum. Yerin dibiydi, yanardağdı, hepsi bir tarafa, Gertrud bir tarafa. Onun elini tuttum. Yüzü ışıl ışıldı.

— Dinlenmek sana yaramış, dedi.

— Şaka yapıyorsun, dedim. Halim harap.

Duvardaki aynaya baktım. Gerçekten durumum çok iyiydi. Yüzüm bir biftek parçası gibi kanlı canlıydı.

Gertrud cıvıl cıvıl konuşmasını sürdürdü:

— Bak Axel, dedi. Amcanla konuştum. Her şeyi en ince ayrıntısına değin planlamış. Amcan mükemmel bir insan. Vasim olduğu için onunla gurur duyuyorum. Bu eşsiz girişiminin başarıyla sonuçlanacağına inanıyorum ben.

Onu hayretle dinliyordum. Gertrud bu saçma sapan düşünceye nasıl da candan inanmıştı. Gözlerimin içine bakarak konuştu:

— Bir düşün sevgili Axel, dedi. Bu geziden başarı ile döndüğünüzde tüm dünya seni de en az amcan kadar tanıyacak. Hem sonra, sonra... Oradan dönüşte istediğin gibi hareket edebilirsin.

Gertrud daha fazla konuşmadı. Yüzü kızarmıştı. Bu geziden dönüşte evlenebileceğimizi anlatmak istemişti bana. Onu, elinden tutarak profesörün yanına götürdüm.

Amcam büyük bir telaş içindeydi. Sanki hemen hareket edilecekmiş gibi durmadan öteberi yerleştiriyordu.

— Amca neden bu kadar telaş ediyorsun? dedim. Bugün mayısın on altısı. Neredeyse bir ay var daha.

Amcam gözlerini fıldır fıldır döndürerek baktı.

— Heh... dedi. Nereye gideceğimizi unutmuş gibisin. Biz İzlanda'ya gideceğiz oğlum.

— Evet. İzlanda'ya gitsek bile en az bir ayımız var.

Amcam ıslıkla kahkaha arası bir ses çıkartarak güldü:

— Kopenhag'dan Reykjavik'e ayda bir vapur var sadece. O da ayın yirmi ikisinde kalkıyor.

— O halde?

— Mesele basit aslanım. Eğer mayıs yirmi ikide vapura binemezsek, haziran yirmi ikiye kalırız. O zaman da Scartaris'in gölgesinin Sneffels kraterine vurmasını göremeyiz tabii.

Doğrusu bunu hiç hesaba katmamıştım. Öyle ya, yapacağımız gezide dağın gölgesi bize yol gösterecekti. Yani sizin anlayacağınız işimiz dağın gölgesine kalmıştı.

Hemen odama çıktım. Gertrud'la birlikte eşyalarımı yerleştirmeye başladık. Öylesine sakindi ki, sanırsınız yerin dibine gitmiyoruz da Paris'e gezmeye gidiyoruz ya da Leipzig fuarına. Şöyle gidip biraz gezeceğiz, öteberi alıp döneceğiz. Oysa Allah bilir, cehennemin ta kendisiydi gideceğimiz yer. Dünyanın merkezi. Bunları düşündükçe ürperiyordum.

Sonunda sandığı yerleştirdik. Kayışlarını bağladım. Aşağıya indirdim. Aşağısı bir alemdi. Durmadan kapı çalınıyor, amcamın sipariş ettiği öteberiyi getiriyorlardı. Zavallı Martha bunları gördükçe şaşırıp kalıyordu.

— Profesör oynattı galiba, dedi.

— Eh, belki. Birlikte gidiyoruz.

— Nereye?

Elimle yeri işaret ettim. Martha bunu görünce korkuyla irkildi:

— Bodruma mı yani?

— Yook. Bodrumdan birazcık daha derine.

O gün hayhuy içinde geçti. Akşam yatmadan önce amcam sabah tam altıda yola çıkacağımızı bildirdi.

Saat onda yatağıma uzandığımda art arda korkulu rüyalarla dolu bir uykuya daldım. Hep karanlık uçurumlarla karşılaşıyor, onları aşmaya çabalarken aşağıya yuvarlanıyordum. Tatsız, renksiz bir rüya...

Sabah uyandığımda her yanım ezilmiş gibiydi. Sanırsınız gerçekten o uçurumlardan yuvarlanmış, öylesine yorulmuştum. Amcamı kahvaltı ederken gördüm. Sanki bu korkunç rüyaları onun yüzünden görmüşüm gibi ona kırgın kırgın baktım. Oysa zavallı adamın uçurumdan falan haberi yoktu. Ha bire atıştırıyordu. Sevgili yeğeninin gece yatağında yatarken, dünyanın merkezine gidip geldiğini nereden bilecekti.

Derken, bizi istasyona götürecek olan araba geldi. Eşyaları aceleyle taşıdık. Arabaya binerken Martha ile Gertrud kapıya çıktılar. Onu sarılarak öptüm. Yanaklarında birkaç damla yaş belirdi.

— Seni bekliyorum Axel, dedi titreyen bir sesle.

— Döneceğim Gertrud.

— Dönüşte evleneceğiz Axel, unutma bunu. Kendine iyi bak.

V

Çok güzel geçen bir tren yolculuğundan sonra Kopenhag'a geldik. Bizi İzlanda'ya götürecek olan vapur buradan kalkıyordu. Trenden iner inmez istasyon yakınında bir otele geldik. Eşyalarımızı bıraktıktan sonra amcam, sanki hemen yerin dibine iniyormuşuz gibi heyecanla:

— Gel Axel, işimiz var diyerek beni otelden çıkardı.

Tabii nereye gittiğimizi tahmin edebilirsiniz. Gide gide koca kentte Kuzey Tarihi Eserleri Müzesi'ne gittik. Oranın müdürü ahı gitmiş, vahı kalmış bir profesördü. Bizi öyle iyi karşıladı ki, yolculuk söz konusu olmasa herhalde amcamı bir yıl süreyle yanında tutar, o birbirinden çetrefilli sözcüklerle anlatır ha anlatırdı.

Neyse ki amcam, İzlanda'ya gitmek istediğimizi söyleyince adamcağız daldığı hayal aleminden geri döndü. Yardımcısını çağırarak durumu anlattı. Bilet ve benzeri işlerimiz kolaylıkla çözümlendi.

Zaman zaman fırtınalarla kabaran bir deniz üzerinde yaptığımız yolculuk hiç de neşeli olmadı. Amcam kamarasına çekildi. Sadece yemeklerde görüştük. Bunun dışındaki tüm zamanım çalışmakla geçirdi. Bense denizle, gemideki yolcularla ilgilendim. Ne de olsa heyecanlıydım. Bir yandan şu akıl almaz yolculuğu düşünüyor, soğuk terler dökü-

yordum. Gertrud'u düşündükçe de sıcacık terler basıyordu. Yani bir yaz, bir kış; iki mevsimi birden yaşıyordum.

Gemi karaya yaklaşırken amcam kamarasından çıkıp dikkatle bakındı. Çevrede bir şey arar gibiydi. Sonra beni geminin başına götürdü. Koyun kuzey yakasındaki bir dağı işaret etti.

— Bak Axel, işte Sneffels diye fısıldadı. İyi bak oğlum, bir hayal gerçekleşiyor.

Amcamın işaret ettiği iki zirveli kocaman dağa anlamsız gözlerle baktım. Sanki mezarımı seyreder gibiydim.

Karaya çıktıktan sonra amcam, Kopenhag'ta profesörün verdiği tavsiye mektubunu belediye başkanına götürdü Mektubu alan bay başkan bizleri büyük bir nezaketle karşıladı. Hemen emirler verdi. Eşyalarımız el çabukluğuyla gemiden indirildi.

Odalarımıza yerleştikten sonra amcam ellerini ovuşturarak dolaşmaya başladı:

— İşte Axel, işin zor kısmı bitti. Bundan sonrası çok kolay.

— Nasıl olur? dedim. Zor kısmı bu muydu?

— Tabii ya, tabii. Bundan sonrası çok kolay. Göreceksin bak.

— Amca neler söylüyorsun, asıl zorluk bundan sonra değil mi?

— Yoo, dedi amcam sakin sakin. Aşağıya inmekten başka yapacak bir şeyimiz yok.

— O halde aşağıya indikten sonra yukarıya çıkmak çok zor olacak herhalde. Bunu hiç hesaba katmıyorsun!

— Ben bundan hiç kuşku duymuyorum. Haydi Axel, kaybedecek zamanımız yok, gel kütüphaneye gidelim. Ora-

da bizim yol göstericimiz Saknussemm'in kitaplarına bir göz atmalıyım.

— O halde ben de biraz dolaşayım. Sen de gelmek istemez misin amca?

— Yok evlat, dedi amcam. Beni yerin üstü değil, altı ilgilendirir ancak.

Amcamı kütüphaneye bırakıp ayrıldım. Kentin sokaklarında yürümeye başladım. Burası küçücük bir başkentti. Üç saat içinde hemen hemen tüm caddeleri, hatta ara sokakları bile dolaştım.

Yollar pek tenhaydı. İşyeri bölümünde halkın çoğunun morina balıklarının kurutulup tuzlanması işinde çalıştıklarını gördüm. Hepsi bir tip, sarı saçlı, iriyarı, mavi gözlü adamlardı. Hepsi çevreleriyle ilgilenmeden işiyle meşguldü. Yüzleri hiç gülmüyordu. Belki de bu buzlar ülkesi, onlara gülmeyi unutturmuştu. Kimbilir, diye düşündüm, buzlar ülkesinin altı da bana gülmeyi unutturacaktı.

Akşam yemeğinde amcamın iştahı yerindeydi. Gemide pek bir şeyler yemediği için midesi boşalmıştı. Önüne konanları zevkle yedi. Amcamın gelişini duyan bir öğretmen de yemekte bizimle beraberdi. Adam amcama öyle hayrandı ki, onu dinleyeceğim diye yemek yemeyi unutuyordu.

Bir yığın derin meselelerden söz ettiler. Ben ise onları hiç dinlemedim. Dedim ya, bir konuyu düşününce buz gibi, bir konuyu düşününce sıcacık terliyordum. Ama doğrusu bu soğuk ülkede sıcacık terlemeyi yeğliyordum.

Yemekten sonra amcam öğretmene kütüphaneye gittiğini, orada Saknussemm'in kitaplarını bulamadığını söyledi.

Öğretmen bu adı duyunca gözleri parladı.

— Ne yazık ki üstadım, dedi. Onun yapıtları yok elimizde.

— İzlanda'da hiçbir yerde yok mudur?

— Maalesef, ne İzlanda'da ne de başka bir ülkede. Çünkü Arne Saknussemm 1673'te haksız yere suçlanarak mahkûm edildi. Tüm kitapları da Kopenhag'ta yakıldı.

Amcam bunları duyunca çok heyecanlandı:

— Mükemmel! diye bağırdı. Saknussemm'in bu sırrı ne diye sakladığı meydana çıktı şimdi.

Öğretmen şaşırmıştı.

— Hangi sır efendim? dedi.

Amcam ayılır gibi oldu:

— O... o sır, diye kekeledi.

Öğretmen kuşkulanmıştı:

— Yanınızda gizli bir belge mi var? diye sordu.

— Yoo... dedi amcam. Bir tahmin sadece benimki. Sadece bir varsayım.

Öğretmen çok nazikti. Amcamın çekindiği bir şeyler olduğunu anlamıştı. Konuyu değiştirmiş olmak için:

— Adamızın zengin maden kaynaklarını incelemek istersiniz herhalde? dedi.

— Ohh... dedi amcam. Ben galiba geç kaldım. Herhalde benden önce gelen bilginler olmuştur.

— Evet! Kralın emri ile kimi bilginler gelip araştırmalar yaptılar. Ama araştırılacak daha çok şeyler var profesör.

— Mesela nereleri araştırmalıyım? diye sordu amcam.

— Buzul ve volkanlar konusunda bilinen şeyler az, dedi öğretmen. Örneğin pek uzağa gitmeden, Sneffels Dağı var.

Amcam öğretmeni doğruladı:

— Gerçekten. Ben de bu dağı incelemeyi düşünüyordum. Belki de bu dağın kraterini inceleyebiliriz.

Öğretmen bu sözlere çok sevindi:

— Ne iyi, dedi. Ben de gelmek isterdim, ancak şimdi okul zamanı. O bakımdan size eşlik edemeyeceğim profesör.

— Oh! Kimseye rahatsızlık vermek istemem. Sizin gibi bilgili bir yol arkadaşı bulmayı çok isterdim doğrusu.

Öğretmen bir şey hatırlamış gibi amcamın yüzüne baktı.

— Bu dağda inceleme yapmak istemeniz çok güzel, dedi. Orada olağanüstü şeyler bulacağınıza inanıyorum. Fakat Sneffels Yarımadası'na nasıl gideceksiniz?

— Koyu geçerek tabii, dedi amcam. En kısa yol bu çünkü.

Öğretmen çaresizlikle başını salladı:

— Olanaksız bu, dedi. Çünkü burada sizinle gelecek bir tek sandal bile bulamayız. Kıyıyı izleyerek karadan gitmeniz gerekecek. Bu nedenle yolculuk çok uzun sürecek ama sizin için ilginç olacaktır.

— O halde iyi bir kılavuz bulmalıyız.

— Size bir kılavuz bulabilirim, dedi öğretmen. Güvenilir, zeki ve cesur bir kılavuz tanıyorum. Kendisi avcıdır. Yarımadada oturur. Danimarka dilini de iyi bildiği için kolaylıkla anlaşabilirsiniz.

Amcam ne denli sevindiğini belli etmeden bana baktı. Göz kırptı... İhtiyar kurt, amacına adım adım ilerliyordu.

Sabah kalktığımda amcamı odasında bir adamla konuşurken buldum. Danimarka diliyle konuşuyorlardı. Adam iriyarı, ablak suratlı idi. Ama mavi gözleri ışıl ışıldı. Görünüşe göre çok sakin bir adamdı. Kimseye boyun eğmeyen tiplerdendi. Yani sözün kısası, bu yolculuk için biçilmiş kaftandı...

Amcam da aynı kanıda olmalıydı. Konuşurken adama güvenle bakıyordu. Amcam ne kadar heyecanlı ve telaşlı ise, adam o denli sakin ve rahattı. Amcamı dikkatle dinliyor, çoğu kez sadece başını sallıyor, bazen de "evet, hayır" gibi kısa sözcüklerle cevap veriyordu.

Bize kılavuzluk edecek olan adamın adı Hans Bjelke idi. Yaşamını avcılıkla sürdürüyordu ama sadece bir tek hayvan avlıyordu. Bir tür ördeğe benzeyen bir kuştu bu. Kuşları avlıyor, sonra iyi bir para karşılığında satıyordu. Çünkü Hans'm avladığı kuşun tüyleri yatak, yastık doldurmada çok işe yarıyordu. Karlı olduğu kadar tehlikesi de olmayan bir işti doğrusu.

Uzun konuşmalardan sonra hem kılavuzumuzu tanımış olduk, hem de işin esaslarını saptadık. Hans bizi, yarımadanın güney kıyısında bulunan Stapi köyüne götürecekti. Bu yolculuk yedi-sekiz gün kadar sürecekti. Köy yanardağın tam eteğinde bulunuyordu.

Amcamla ben atla gidecektik, iki at da eşyalarımızı taşıyacaktı. Hans ise, alışık olduğu bu yolları yürüyerek geçecekti.

Stapi'ye vardıktan sonra Hans işin ikinci bölümüne başlayacaktı. Haftada üç gümüş karşılığında bilimsel araştırmalarımızda bize yardım edecekti. Her cumartesi günü de parasını almayı şart koşmuştu.

16 Haziran günü yola çıkmaya karar verdik. Yola çıkmadan önce yanımızda götüreceğimiz araç ve gereçleri bir bir elden geçirdik.

Bunların başlıcaları şunlardı:

- Yüz elli dereceye kadar ısı ölçebilen Eigel termometresi.

- Sıkıştırılmış havalı manometre.
- Çok hassas bir kronometre.
- İki pusula.
- Karanlıkta da görme olanağı veren bir dürbün.
- Ruhmkorff teli. Bu teller aracılığıyla, oluşturacağımız elektrik akımı ile her yeri aydınlatabilir bir ışık sağlayabilecektik.

Bunlardan ayrı olarak tüfek, tabanca, bıçak gibi silahlarımız da vardı. Bana göre en önemli araçlar bunlardı. Vahşi hayvanlarla karşılaşabilirdik. Ama amcamın böyle şeylere aldırdığı yoktu. Nasıl olsa yerin altında hayvana falan rastlamayacağımızı biliyordu.

Silahlardan başka kanca, balta, kazma, ip merdiven gibi dağa tırmanmak için ne gerekiyorsa hepsini yanımıza almıştık.

Bize altı ay yetecek kadar yiyecek almayı da unutmamıştık. Ancak bunun çoğu kuru peksimetten ibaret olduğu için fazla bir yer tutmuyordu. Suya gelince, amcama göre yol boyunca dünyanın en nefis pınar ve kaynak sularını içecektik. Bu nedenle yanımıza su almıyorduk.

Ne olur ne olmaz, iyi donatılmış bir ecza çantamız da vardı. İçinde her türlü hastalık ve yaralanmalara karşı gerekli ilaç, sargı ve pansuman malzemesi vardı. Bunun yanı sıra Ruhmkorff lambalarına gerekli akımı sağlamak için yeterince kimyasal maddeleri de birlikte götürüyorduk.

Yol boyunca giyeceğimiz lastik çizmeler, kalın giysiler, yün eldivenleri de sayarsak her şeyimiz hazırdı.

Amcama gelince... Evet, amcam yanına yeterince tütün de almıştı, çünkü boş kaldıkça duman çıkarmaktan hoşlanırdı.

VI

Aralıksız bir hafta boyunca yol aldık. Yolumuz üzerinde rastladığımız köylerde mola verdik. Buradaki köylüler bizleri çok iyi karşıladılar. Soğuktan donmuş ayaklarımızı, ocaklarının ateşinde ısıttık. Her sabah erkenden yola çıkarak, millerce uzunlukta kıyı boyunu arşınladık. Her adım atışta, uzaklardaki Sneffels sanki biraz daha büyüyor, biraz daha yükseliyordu.

Yeryüzünde mola vereceğimiz son durağa varmıştık. Burası lavlar üstüne kurulmuş kırk kadar kulübeden meydana gelmiş Stapi köyü idi. Hans buraya kadar bizi öyle rahat getirmişti ki, onun yeraltında da yararlı olacağını düşünmekle biraz olsun avunuyordum. Güçlü, kuvvetli, becerikli ve gürültüye pabuç bırakmayan bir adamdı.

Hans bizi doğru rahibin evine götürdü. Rahip, kapının önünde atını nallıyordu. Hans bizleri rahibe tanıttı. Rahip atı nallamayı bırakıp bizleri selamladı. Sonra içeriye seslenerek konuklar geldiğini bildirdi.

İçeri girdik. Burası misafir odası olmalıydı ama anlatması olanaksız bir koku vardı. Rahip az konuşan bir adamdı. Aynı zamanda köyün nalbantı idi. Marangozluğun yanı sıra balık avlıyor, çiftçilikle uğraşıyordu. Anlaşılan pazar günleri de rahiplik yapıyordu.

Ertesi günü yol hazırlığına başladık. Hans, atları orada bırakmayı, doruğa kadar eşyaları taşımak için üç köylüyle anlaşmayı önerdi. O zaman amcam Hans'a kraterin içine de girmek istediğini, orada araştırma yapacağını anlattı. Bu nedenle köylülerin mümkün olduğu kadar kraterin uzağında bizden ayrılmaları gerektiğini söyledi.

Hans bu sözlere hiç şaşmadı. Kraterin içiyle dışı arasında ona göre hiçbir fark yoktu. Ha içi, ha dışı! Önemli olan haftada üç gümüş alacak olmasıydı.

Ama benim için öyle değildi. Ben bu geziden sağ salim dönmek istiyordum. Hamburg ve Gertrud gözümde tütüyordu doğrusu. Kafam bir makine gibi işliyor, hep olumsuz şeyler düşünüyordum.

"Ya biz içindeyken volkan patlarsa, ya içeri girdikten sonra bir daha dışarıya çıkamazsak. Bunca yüzyıl sakin görünen yanardağın biz girince patlamayacağından nasıl emin olabilirdik?"

Uzun uzun düşündükten sonra, bu kuşkularımı amcama açmaya karar verdim. Anlattıklarımı dikkatle dinledi:

— Haklısın Axel, dedi. Ben de aynı şeyleri düşündüm. Bu köye geldiğimizden beri hep aynı konuyu tartıştım kendi kendime.

— Evet! dedim. Neye karar verdin?

— Sneffels altı yüzyıldır sakin görünüyor. Ama gene de her an patlayabilir, diye düşündüm. Ancak, bir yanardağ patlamadan önce kimi belirtiler görülür. Bu belirtiler olmadan yanardağ patlamaz. İşte bu düşünceyle yolculuk boyunca bu belirtileri aradım. Köyde yaşayanları sorguya çektim. Sonuç olarak, patlama olmayacağını anladım.

— Aman amca, dedim. Nasıl da bu kadar emin olabiliyorsun?

— O halde gel sana bunu kanıtlayayım, dedi.

Birlikte kıyıdan yukarıya doğru çıkan bazalt kayalıklara ilerledik. Kısa bir süre sonra açıklık bir yere geldik. Burası, gökten düşmüş granit ve bazalt kayalarla, lav artıklarıyla kaplıydı. Kayaların arasından yer yer dumanlar yükseliyordu. Amcam bu dumanları göstererek:

— İşte şu dumanlar, yanardağın patlamasından korkmaya gerek olmadığını gösteriyor bize.

Hoppala, yerin altı kaynıyor, fosur fosur duman çıkıyor, bay profesör bundan ters kanıt çıkarıyor.

— Bunlar neyi kanıtlar amca? dedim hayretle.

— Anlatayım, dedi. Patlamadan önce bu buharlar artar. Göz gözü görmez olur. Sonra da birden kesilir. Çünkü o sırada gazlar böyle çatlaklara değil, kratere hücum eder. Şu duruma göre korkacak bir şey yok demektir.

Rahibin evine üzgün döndüm. Yerin altı fokur fokur kaynıyordu. Biz de oraya gidecektik. Hem de kraterden. Yani kaynayan kazana ağzından girecektik.

Ertesi sabah, Hans sırtlarına eşyalarımızı yüklediği adamlarla bizi bekliyordu. Bizim için birer tüfek, birer de demir uçlu baston ayırmıştı. Ne olur ne olmaz diye bir tulum dolusu da su almıştı. Mataralarımız da doluydu. Böylelikle bir hafta kadar su bulmasak da idare edebilirdik.

Hareket etmeden önce rahiple karısı kapıya çıktılar. Bize iyi yolculuklar dilemeye geldiklerini sandım, meğer bizden yüklüce bir para istiyorlarmış. Yemek, yatak ve benzeri hizmetler karşılığı.

"Bu hizmete, katlandığımız pis kokular da dahil mi acaba?" diye düşündüm. Amcam hiç pazarlık etmedi, istedikleri parayı saydı. Gümüş parayı gören rahibin gözleri ışıldadı. Bize bir iltifat, bir iltifat...

Öbür köylüler de oraya gelmiş, bizim yola çıkışımızı gözlüyorlardı. Eh, böyle gariban bir köyde bizim yolculuğumuzdan başka ne vardı heyecan uyandıracak!

Tırmanacağımız tepe tam bin beş yüz metre yükseklikteydi.

Önceleri uçsuz bucaksız, çamurluk alanda ilerledik. Buradaki çamurun her avucu paraydı aslında. Çünkü turba, güçlü bir yakıttı. İzlandalılar bu çamuru toplayıp, turbasını kullanabilseler yüzyıl boyunca başka yakıta gerek duymazlardı.

Turba toprakları geçtikten sonra yolculuk güçleşti. Artık tırmanmaya başlıyorduk. Adım attıkça kaya parçaları kırılıp dökülüyor, düşmemek için çok dikkatli ilerlemek gerekiyordu.

Hans en önde gidiyordu. Onu gören, böyle kayalık bir yerde değil de Kopenhag'ın belediye parkında geziniyor sanırdı. Öyle rahat ve kendine güvenir biçimde adım atıyordu. Ara-sıra durup birkaç küçük kayayı yerinden kaldırarak küçük bir küme yapıyordu. Böylelikle dönüşte izleyeceğimiz yolu işaretliyordu.

Düşe kalka üç saat durmadan yürüdük. Gele gele dağın eteklerine gelebilmiştik. Hans adamları durdurdu. Bir süre için mola verdik. Birkaç lokma yiyerek kahvaltımızı yaptık. Amcama kalsa buna bile tahammülü yoktu. Hiç durmadan ilerlemek, doruğa bir an önce yetişmek istiyordu. Sanki bir vapura yetişmek için acele ediyordu. Oysa doruk ilerde, tüm görkemiyle yükseliyordu. Biz ilerledikçe de irileşiyor, insanın gözünü korkutuyordu.

Hans, amcamın sabırsızlığını bildiği için adamlara hareket işaretini vermekte gecikmedi. Kayalar giderek dikleşiyor, kimi yerde 35 dereceden daha dik bir durum alıyordu.

Ama Hans'ın ustaca yönetimiyle bu dik yerleri dolaşıyor, daha kolay yerlerden ilerliyorduk.

Köylüler, sırtlarındaki yüke karşın, hiç sallanmadan, dengelerini bozmadan taştan taşa atlayarak yürüyor, konuşa konuşa, bir kır gezisine çıkmış gibi rahatlıkla ilerliyorlardı.

Hoş, amcam da aynı durumdaydı. Ne olur ne olmaz diye yanı başından hiç ayrılmıyordum. Ama bir adım olsun yanlış atmıyor, dengesini kaybetmiyordu. Kısacası ben ona yardım etmeye hazırdım ama, aslında onun bana yardım etmesi gerekebilirdi. Çünkü ikide bir sendeliyor, dengemi güçlükle koruyabiliyordum.

Bir süre sonra karşımıza merdiven gibi basamaklı bir bölüm çıktı. Anlaşılan yanardağdan inen lavlar bu basamakları oluşturmuştu. Köylüler basamakları hızla tırmanıyorlardı. Bir an durup baktım, neredeyse nokta kadar küçülmüşler, uzaklaşıp gitmişlerdi.

Akşam yediye kadar iki bin basamak çıktıktan sonra bir sahanlığa vardık. Burası kraterin alt bölümünde küçük bir düzlüktü. Bin yüz metre aşağıda deniz uzanıyordu. İnanılmaz bir soğuk vardı, sert bir rüzgar esiyordu.

Amcam adamakıllı yorulmuştu. Ayakta sallanıyordu. Pes etti sonunda. Hans'a el sallayarak durmamızı söyledi. Hans "Ofvanför" diye mırıldandı.

Amcam bana döndü:

— Daha da yukarılara çıkmamız gerekiyormuş, dedi.

Hans'ın ağzından her bir sözcük sanki altınla tartılıp öyle çıkıyordu. Bir söz daha söyledi. "Mistour".

İzlandalılardan biri de bu sözcüğü korkuyla yineledi:

— Ja, ja mistour.

— Ne demek bu mistour? diye sordum.

Amcam eliyle aşağı göstererek "Bak" dedi. Aşağıda şenlik başlamıştı. Ezilip toz olmuş kayalar, kum ve topraklar havalanmıştı. Rüzgar bulunduğumuz yere doğru yükseliyordu. Güneşle aramıza kalın bir toz perdesi gerilmişti.

Hans hemen adamlara emir verdi. Hızla yola koyulduk. Hans önde, kraterin konisinin çevresini dolanıyordu. Böylece yukarıya daha kolaylıkla çıkabilecektik. Bizim ardımızdan, toz bulutuyla dolu rüzgar dağın yamacına çarptı. Bu sert rüzgarın savurduğu taşlar yağmur damlaları gibi dökülmeye başladı. Neyse ki, biz öteki yana geçmiştik. Bu damlalardan uzak kaldık. Eğer Hans zamanında karar vermeseydi, hepimiz bu taşlarla yamru yumru olacaktık. Doğrusu ya rehberimize diyecek yoktu.

Hans geceyi orada geçirmemizi de uygun bulmadı. Oysa yorgunluktan ayakta sallanıyordum. Çaresiz onu izlemeye koyulduk. Hans zigzaglar çizerek ilerliyordu. Dört yüz elli metrelik mesafeyi tam beş saatte tırmanabildik dersem durumumuzu daha iyi anlatmış olurum herhalde. Soğuktan ve açlıktan tükenmek üzereydim. Dağın saf havası da başımı döndürüyor, göğsüm sıkışıyordu.

Gece on birde doruğa ulaştık. Kratere girip sığınmadan önce aşağıya baktım. Gece yarısı güneşi soluk ışıklarıyla, ayaklar altındaki adayı aydınlatıyordu.

VII

Hızlıca yediğimiz akşam yemeğinden sonra, herkes bir an önce uzanıp dinlenmek istiyordu. Yattığım yer pek sertti; ama öyle yorgundum ki kuştüyü yatakta yatar gibi deliksiz bir uyku çektim.

Sabah yarı donmuş bir biçimde uyandım. Oysa güneş pırıl pırıldı. Yattığım yerden doğrulup çevreye baktım.

Sneffels Dağı'nın kuzey doruğu karşımdaydı. Ben ise öteki doruktaydım. Doğrusu "insan kuş misali" derler ya, tam bir benzetme bu. Ayaklar altında uzanan manzaraya diyecek yoktu. İnsan ne kadar baksa doymazdı buna. Öyle rahattım ki, bir an için kendimi bir kahraman olarak düşündüm. İzlanda efsanelerinden birinin kahramanı.

Ama bu efsane uzun sürmedi. Amcamla Hans yanıma gelerek beni bu düşten uyandırdılar. Amcam eliyle batı yönünü işaret ederek dumanlar arasında görünen büyük bir karaltıyı gösterdi. "İşte Grönland" dedi. Ona göre Grönland, buradan sadece yüz mil uzaktaydı.

Hans da bulunduğumuz tepenin adını söyledi.

— Scartaris.

Amcam yüzüme baktı:

— Hey Axel, neler düşünüyorsun, dedi. Artık kratere inebiliriz.

Hans önden yürüdü. Ben onu izledim. Kraterin ağzı huni biçimindeydi. İçe doğru hafif bir eğim vardı. Bu yüzden ilerlemek zor olmayacaktı.

Hans inmeyi kolaylaştırmak için daireler çizerek ilerliyordu. Geçtiğimiz yerlerde donmuş lavlar görüyorduk. Kimileri yerlerinden koparak aşağıya düşüyordu. Kimi yerlerde de buzullar vardı. Hans buralara dikkatle yaklaşıyor, elindeki bastonla çatlak olup olmadığını denedikten sonra adımını atıyordu. Kuşkulu yerlerde uzun iplerle birbirimize bağlanıyorduk. Böylelikle içimizden birimiz düşerse, öbürleri onu çekebilecekti.

Tüm bu önlemler ve kılavuzumuzun ustalığı sayesinde dibe ulaştık. Kaybımız sadece bir kangal ip olmuştu. Canımız sağ olsun, sağ salim geldik ya!

Başımı kaldırıp bakınca koninin ağzının geniş bir baca gibi gökyüzünü çevrelediğini gördüm. Bir yanda, gökyüzünden başka dağın öbür doruğu yükseliyordu.

Dipte, bacaya benzer üç çıkıntı vardı. Herhalde lavlar buradan püskürmüştü. O halde her bacanın altında dev bir ocak vardı. Her ocak en az otuz adım genişliğindeydi. Aşağıya baktın mı, bizleri bekler gibi görünüyorlardı.

Ben fazla bakmadım ama profesör üç ocağı da iyiden iyiye inceledi. Kendi kendine bir şeyler söyleyerek oraya gitti, buraya gitti. Dikkatle baktı. Defterini çıkartıp bir şeyler yazdı. Onu dikkatle izleyen köylüler herhalde, amcamın keçileri kaçırdığını sanıyorlardı.

Amcam birdenbire öyle bir bağırdı ki, hepimiz yerimizden fırladık. Herhalde ayağı kaymış, deliklerden birine düşmüştü. Hepimiz çığlığın geldiği yere koştuk. Aa!.. Amcam orada, ayakta, iki kolunu göğsünün üstünde çaprazlama

bağlamış dev bir kayanın önünde duruyor. Sanırsınız Napoleon Bonapart! Kazandığı bir savaştan sonra ordularını denetliyor. Öyle ciddi ve öyle sevinçli.

— Axel, gel buraya, çabuk gel diye seslendi.

Yanına koştum. Kayanın batı yüzünde yarı silinmiş durumda Runik harflerle yazılmış bir yazıyı hayretle okudum.

Amcam neşeyle bağırdı:

— Arne Saknussemm!.. Kuşkun kaldı mı artık!

Galiba amcam haklıydı. Saknussemm beyefendi buraya da imzasını atmıştı. Belki de parşömendeki sır gerçeği anlatıyordu. Oturduğum yerde büzülüp, olup bitenleri düşünmeye başladım. Bir süre dalmışım. Gözlerimi açtığımda amcamla Hans'tan başka kimsenin kalmadığını gördüm.

Üç köylü yüklerini bırakmışlar, köye dönmek üzere yukarıya doğru tırmanmaya başlamışlardı. Hans ise, düz bir kayanın üstüne boylu boyunca uzanmış deliksiz bir uykuya dalmıştı. Amcam, kafese kapatılmış bir aslan gibiydi maşallah! Olduğu yerde durmadan dönüyordu. Neşem yerinde değildi. En iyisi yatıp uyumaktı. Ben de öyle yaptım. Yere uzandım. Bütün gece dağın diplerinden gelen uğultuları dinledim durdum.

Ertesi gün hava kapalıydı. Bulutlar koninin tepesine üşüşmüştü. Amcam bu duruma iyiden iyiye bozulmuştu. Bunun açıklaması basitti.

Bizi buralara yollayan Saknussemm, aşağıdaki üç delikten birinden geçerek dünyanın dibine inmişti. Hangi delik olduğunu da bize açıkça anlatmıştı. Haziranın son günlerinde öbür doruğun gölgesi bu deliklerden birine düşüyordu. Yani bul gölgeyi, aç kapıyı gibi bir şey...

Ama... evet aması vardı bu işin. İşte gökyüzü bulutluydu. Bu havada doruğun gölgesi ne gezer. Eh, haziranın da

yirmi beşi olmuştu. Hava beş gün daha böyle bulutlu olursa işimiz işti doğrusu.

Size bu gerçekleri anlattıktan sonra profesörün ne derece hiddetli olduğunu anlatmaya gerek yok sanırım. Hırsından yerinde duramıyor, her saniye başını çevirip bulutlara bakıyordu. Ama onların kımıldamaya niyetleri yok gibi görünüyordu.

Ertesi gün, 26 Haziran'dı. Havada hiçbir değişiklik yoktu. İnceden bir yağmur başlamıştı. Tam uyku havası! Ama profesör çok huzursuzdu. Uyku ne kelime, oturmaktan bile çekiniyordu.

Ertesi gün hava gene kapalıydı. Amcam neredeyse yanardağ gibi patlayacaktı.

Fakat ertesi gün, yani temmuzdan üç gün önce, hava aniden değişti. Kraterin içi güneş ışınlarıyla aydınlandı. Sanki içeriye yeni bir hayat doluyordu. Yeni bir yaşam başlıyordu. Her kaya, her çıkıntı bu ışık altında gölgelerini belli etti. Bu arada Scartaris'in gölgesi de dümdüz uzandı. Güneşin ışınlarıyla denk olarak belli belirsiz yer değiştirmeye başladı.

Amcam da bu gölgeyle birlikte dönüyordu denebilir. Öylesine yakından izliyordu her şeyi.

Tam öğlen vakti gölge, ortadaki bacanın kıyısını karartı. Amcam:

— Tamam, orada, orada diye bağırdı. İşte oradan dünyanın merkezine gidebiliriz.

Hans'a baktım. Hiç oralı değildi. Amcamı dinledikten sonra ağzını açıp lütfen bir söz fısıldadı:

— Forut...

Yani ileri. Dünyanın merkezine doğru ileri.

Huni aşağıya doğru bir tarafı dik, öbür tarafı basamak basamak iniyordu. Basamaklardan kolaylıkla inebilirdik ama nereye tutunacaktık? Amcam bunun kolayını buldu. Yanımızdaki bir ip kangalını açtı. Yarısını aşağıya doğru sarkıttı. Oradaki bir çıkıntıya doladı. Öbür ucunu da aşağıya sallandırdı. İpin ucuna tutunarak inecek, aşağıya inince ipi çekerek bağlı olduğu yerden kurtaracaktık. Bunu aynı biçimde tekrarlaya tekrarlaya dibe varacaktık.

Daha sonra kırılacak önemli eşyalarımızı üç parçaya ayırıp sırtlarımıza bağladık. Ortada ipler, ip merdivenler ve benzeri gereçler kalmıştı. Profesörün, bunların kendi kendilerine gideceklerini söylemesi üzerine güldüm:

— Nasıl olur amca! dedim.

Amcam Hans'a bunları küçük denkler halinde bağlamasını söyledi. Hazır olunca onları delikten aşağıya attı.

Aşağıda korkunç sesler yankılandı. Yüzümüze bir hava dalgası değdi. Amcam bundan çok hoşlanmıştı. Bize dönerek:

— Haydi bakalım, dedi. Eşyalarımıza kavuşmak için acele edelim. Geç kalırsak başkaları alabilir.

— Aman ne komik, dedim içimden. Her adım atışta, ufak taşlar kopuyor, aşağıya yankılanarak düşüyordu.

Bir elimizle ipi tutuyor, öbür elimizdeki bastonla yeri yoklayarak ağır ağır iniyorduk. En önde Hans gidiyordu. Onun arkasında amcam vardı. En arkada da ben... "Şu ip bir koparsa, bağlı olduğu kayadan kurtulursa" diye düşünüyordum. Bir yandan da Tanrı'ya böyle olmaması için dua ediyordum. Hans bastığı kayalar sallanınca "Gift akt!" diye sesleniyordu. Amcam da bunu hemen dilimize çeviriyordu:

— Dikkat!

Doğrusu boşuna çabaydı Hans'ınki. Ben dikkat etmek değil, baştan aşağıya dikkat kesilmiştim. Yarım saat sonra sağlam bir kayaya geldik. Hans ipi çekti. Yukardaki uç boşalarak aşağıya düştü. Ardından da birkaç kayayı birlikte getirdi. Eğilip aşağıya baktım. Dibi görmek istedim fakat dip daha çok uzakta olmalıydı.

İpi gene bağladık, inmeye başladık. Yürüdüğümüz yerde bir jeoloji uzmanı için eşsiz bir hazine uzanıyordu. Ama başını çevirip bakabilene aşkolsun. Önce can demişler.

Tekrar durduğumuzda amcamın, yol boyunca yeterince inceleme yaptığını anladım. Çünkü "aşağıya indikçe güvenim artıyor," dedi. Bu volkanik kayalar Davy'nin varsayımını doğruluyor. Yani madenler hava ve suyla karşılaşınca yanmışlar. Bu nedenle de dünyanın merkezinde ateş yok dostum.

Üç saat geçmişti. Yukarıya bakınca giderek küçülen bir delik, aşağıda ise bir boşluktan başka bir şey görülmüyordu. İlerlediğimiz tünel hafifçe eğim alıyordu. Bu nedenle ortalık kararmaya başlamıştı.

İpi on dört kez bağlayıp çözmüştük. İpin uzunluğu ile bunu çarpınca 940 metre indiğimiz anlaşılıyordu. Zaman ise, dinlenmelerle birlikte tam yedi saat. Hiç de fena değil doğrusu! Yedi saatte, bir kilometreden az yol almıştık.

Ben bunları düşünürken Hans "Dur" diye seslendi. Birden durunca neredeyse amcama çarpıyordum. Hans, "Geldik" dedi.

— Nereye geldik? diye sordum.

— Bu dik bacanın dibine.

— Başka yol yok mu yani?

— Var, dedi amcam. Sağa doğru uzanan şu eğimli geçidi deneyeceğiz. Ama yarın. Şimdi yemek yiyelim.

Yemeklerimizi sessizce yedik. Kendimize yatacak bir yer araştırdık; düz ve geniş kayalar yani...

Sırtüstü uzandım. Gözlerimi kapadım. Bir süre sonra yukarıya doğru baktım. Huninin tepesinde masmavi bir gök ve parlak yıldız ışıldıyordu. Herhalde kutup yıldızıydı. "Aynı anda belki Gertrud da yıldıza bakıp beni düşünüyordur" dedim kendi kendime.

VIII

Ertesi sabah, kayalarda yansıyan ışıklarla uyandık. Her yer güneş ışınlarını yansıtıyordu. Amcam durumumuzu açıkladı. Barometrenin cıva düzeyi yetmiş altıda durmuştu. Yani, bunca inişten sonra deniz yüzeyine inebilmiştik. Bin beş yüz metre dağa tırmanmıştık. Bin küsur metre de inmiştik. Bu duruma göre kısa bir süre sonra deniz düzeyinden aşağıya inmiş olacaktık. O zaman barometre işe yaramayacaktı. Bunun yerine manometre kullanacaktık.

— Devamlı olarak artan basınç bizde kötü bir etki yapmaz mı? diye sordum.

— Hayır, dedi amcam. Ağır ağır ineceğimiz için ciğerlerimiz bu basınca alışacaktır.

Bu sırada amcamın aklına, dün aşağıya attığımız denk geldi. Yolumuzun üzerinde görmemiştik. Acaba bilmediğimiz bir başka kuyuya mı düşmüştü?

Hans, keskin gözleriyle çevreyi taradı. Yukarlara dikkatle baktı. Sonra eliyle bir tarafı göstererek "Der huppe" dedi.

Yani, bizim balyayı görmüştü. Hemen yerinden doğrulup yukarıya doğru tırmandı. Az sonra da denkle birlikte geri döndü. Meğer, yukarıda bir kayaya asılıp kalmış. Hans'ın becerisine bayıldım doğrusu.

Kuru peksimet ve sudan oluşan yemeğimizi yedik.

Amcam pusulasını ayarladı. Defterine kimi bilgiler çiziktirdi. Sonra bana dönerek:

— Haydi Axel, dedi. Asıl yolculuğumuz başlıyor.

Amcam bunları söyledikten sonra boynuna asılı Ruhmkorff bobininin tellerini açtı. Bir ucunu elindeki lambaya takınca, önümüzde parlak bir ışık belirdi.

Hans da öbür lambayı yakmıştı. Böylelikle yolumuz iyice aydınlanmıştı. Hem patlayıcı gazlarla karşılaşsak da elektrik akımı bir zarar vermeyecekti. Günlerce yol alsak, elektriğimiz bitmeyecek, yolumuzu aydınlatacaktı.

Bir noktadan sonra hızla ilerlemeye başladık. Çünkü artık yürümüyor, âdeta hızla kayıyorduk. Lavlarla kaplanmış geçit dümdüz uzuyor, sağa sola sapmıyordu. Pusulamız sürekli olarak güneydoğuyu gösteriyordu.

Bir ara termometreye bir göz attım. Isıda pek öyle bir yükseliş yoktu. Demek ki, Profesör Davy'nin varsayımı doğruydu. Yola çıkalı iki saat olmuştu. Termometre hâlâ artı on beşi gösteriyordu.

Gece sekizde durduk. Hans lambaları duvardaki çıkıntılara taktı. Burası bol esintisi olan bir mağaraydı. Yiyecekleri çabuk çabuk yuttuk. Hepimiz çok acıkmıştık. Çok yorulmuştuk. Suyumuzu da idareli bir ölçüde içtik. Şimdiye dek hiç suya rastlamamamız beni endişelendiriyordu. Bunu amcama söylediğimde, hemen cevap verdi:

— Üzülme, dedi. İstediğinden daha çok pınar bulacağız.

— Ne zaman, nerede bulacağız amca?

— Şu lav yatağından çıkınca.

— İyi ama, lav yatağı daha uzun bir mesafede devam edeceğe benziyor. Aslında biz hep yatay olarak ilerliyoruz. Derinliğine fazla inmedik.

— Nereden biliyorsun bunu?

— Çünkü, dünyanın merkezine doğru ilerleseydik, ısının bir hayli artması gerekirdi.

Amcam benim bu sözlerimi gülerek karşıladı:

— Ha, şu mesele, dedi. Şu anda ısı kaç, söyler misin bana?

— On beş derece. Biliyorsun, toprakta derine indikçe her otuz metrede ısı bir derece düşer. Sönmüş yanardağ yakınlarında ise bu düşme her otuz altı metrede bir derecedir. Bu duruma göre ne kadar derine indiğimiz belli.

— Hesapla bakalım.

— Kolay, dedim. Dokuzla otuz altıyı çarpalım. Sonuç üç yüz yirmi dört metre.

Amcam başını salladı:

— Sen neden söz ediyorsun evlat, dedi. Şu anda deniz düzeyinden tam üç bin metre aşağıdayız.

IX

Sabah saat sekizde lavlarla kaplı geçidi izleyerek ilerlemeye başladık. Öğle üzeri Hans durdu, amcamla ben ona yaklaştık. Amcam ileriye doğru bakarak:

— Geçidin sonuna geldik. Yol kapalı, dedi.

İki geçidin kesiştiği bir kavşağa gelmiştik. Her iki ağız da karanlıktı. Hangisine girecektik? Amcam, sanki önceden kararlıymış gibi doğudaki geçidi işaret etti. O tarafa doğru yürüdük. Artık işi talihe bırakmıştık. Bize yol gösterecek bir iz, bir işaret yoktu.

Yeni izlediğimiz geçidin eğimi pek azdı. Isı da gayet normaldi. Amcam dikkat kesilmiş, gözleri ilerde, kararlı bir biçimde yürüyordu. Zaman zaman ayağı kayıyor, düşüyor, sonra hemen kalkıp gene yürümeye başlıyordu.

Bir süre sonra amcam mola emri verdi. Birkaç lokma yedik. Sonra da bulunduğumuz yerde yatıp uyuduk.

Sabah, dinlenmiş olarak kalktık. Bayağı neşeliydik. Kahvaltıdan sonra gene lavlarla kaplı geçitten ilerledik. Bir süre gittik, geçit neredeyse yatay duruma geldi. Hemen hemen hiç eğim yoktu. Hatta hafifçe yükselmeye başladı. Öğleye doğru bu yükselme bayağı dikkati çeker oldu. İyice yorulmuştum. Bir an durdum, amcam sabırsızlandı:

— Niye durdun Axel? dedi.

— Çok yoruldum amca.

— Böyle düz yerde ne çabuk yoruldun.

— Düz yer değil amca. Aşağıya ineceğimize yukarıya çıkıyoruz.

Amcam omuzlarını silkti:

— Yukarıya mı, dedi. Sen şaşırdm galiba!

Ben düşüncemde ısrar ettim:

— Evet amca, dedim. Yarım saatten beri yukarıya doğru yol alıyoruz. Devam edersek yeryüzüne çıkacağız.

Profesör benim bu sözlerime çok kızmıştı. Sinirden titreyen bir sesle:

— Yola devam, dedi.

Kuşkusuz yukarıya doğru ilerlemek çok yorucuydu ama ben gene de neşeliydim. Çünkü bana göre bu yol bizi yukarıya, kratere çıkaracaktı. Böylelikle bu tehlikeli serüven kısa sürede sonuçlanacak ben de tatlı Gertrud'uma kavuşacaktım.

Öğleden sonra bir değişiklik daha dikkatimi çekti. Artık duvarlarda yansıma yoktu. Her yer sağlam kayalarla kaplıydı. Bunlar paleozoik çağından kalma silurian katmanlarıydı. Bunları görünce artık dayanamadım:

— Amca! İşte silurian katmanları bunlar.

Amcam dönüp, "Ne demek istiyorsun?" dedi.

— Bak işte duvarlar, dedim.

— Evet, ne çıkar bundan!

— Bu kayalar ilk bitki ve hayvanların ortaya çıktığı çağdan kalma, dedim.

— Sana öyle geliyor oğlum.

— Dikkatle bakarsan bana hak vereceksin amca.

Ben hem ilerliyor hem de çevreme dikkatle bakıyordum. Eğer gerçekten haklıysam, buralarda ilkel bitki kalıntılarına rastlamam gerekiyordu. Bunları bulur da amcama gösterirsem, düşüncemin doğru olduğunu kabullenmek zorunda kalacaktı.

Elli-altmış adım sonra aradıklarımı buldum. Bunlar paleozoik çağdan kalma bitki artıklarıyla, deniz kabukları kalıntılarıydı. Duvarlarda da taşlaşmış bitkiler görülmeye başlamıştı. İnatçı profesör bunları gördüğü halde aldırmadan yürüyüp geçmişti. Artık sabrım taşmıştı. Yerden aldığım bir deniz kabuğunu alarak amcama uzattım:

— Buna ne diyorsun amca? diye sordum.

Amcam uzattığım kabuğa baktı. Anfide ders verir gibi sakin bir sesle:

— Soyu tükenmiş bir hayvana ait, dedi. Adı da trilobit.

— Peki, bundan bir sonuç çıkarmıyor musun?

— Evet, bir sonuç çıkarıyorum kuşkusuz. Granitlerle lavların kapladığı geçitten çıktık. Bu durumda bir hata yaptım demektir. Ama bu geçidin sonuna gelmedikçe, kesin bir şey söylenemez.

— Haklısın amca, dedim. Eğer önemli bir tehlikeyle karşı karşıya kalmasaydık, ben de senin gibi düşünürdüm. Ama ne yazık ki, suyumuz azaldı. Bu nedenle denemeyle zaman kaybetmemeliyiz.

— Axel, dedi amcam. Madem ki durum böyle, bundan böyle suyu idareli içelim.

O akşam yemekte hesaplamıştım. Elimizdeki su bizi en çok üç gün idare ederdi. Üç gün sonra!.. Çünkü paleozoik dönemine ait kayalar arasında su bulmamız olanaksızdı. Kimsenin bize damacana ile su yollayacağı da yoktu.

Ayrıca, izlediğimiz yolun bizi yukarıya doğru götürdüğü bir gerçekti. Ama benim inatçı amcam, inadım inat diyor, durmadan yola devam ediyordu.

Cuma sabahı, susuzluk adamakıllı etkili olmaya başladı. Döne döne yükselen geçitte ha babam, durmadan ilerliyorduk. On saatlik bir yürüyüşten sonra dinlenmek için bir an durdum. Başım döner gibi oldu. Düşmemek için kayalara dayandım.

Hareket ederken elime baktım, simsiyahtı. Buyrun bir bu eksikti! Biz gele gele bir kömür madenine gelmiştik.

Durumu amcama anlattım. Hiç bozuntuya vermedi.

— Bir kömür madeni olabilir, dedi. Ama bu yollan insanlar açmış değil.

Sonra, biraz insafa geldi de, yemek molası verdi. Birkaç lokma yedik. Suyu da damla damla paylaşıp içtik. Yemekten sonra amcamla Hans deliksiz bir uyku uyudular. Ben ise, gözümü kırpmadan çevreyi dinledim, durumumuzu düşündüm durdum.

Ertesi sabah saat altıda yürüyüş başladı. Yarım saat kadar sonra bir mağaraya geldik. Öyle bir mağara ki, ne ucu belli ne bucağı! Tavanı dikkatle inceledim, kiriş falan yoktu. O zaman madeni insanların kazmadığını anladım. Mağaranın genişliği elli metre kadar vardı. Yüksekliği ise en azından kırk metre kadardı. Çevrede öyle zengin kömür yatakları vardı ki, insanlar duysalar, buraları delik deşik ederlerdi. Hem öyle destekti, kirişti, fazla uğraşmaya gerek yoktu. Doğal bir tünel, geniş bir mağara; kaz kazabildiğin kadar...

Bu durumda mağaranın içinde çok miktarda doğal gaz olmalıydı. Eğer elimizde meşaleler olsaydı, şenlik tamamdı. Ama kullandığımız aydınlatma aracı kıvılcım saçmıyordu.

Elektrik ortalığı gündüzmüşçesine aydınlattığı gibi tehlike de yaratmıyordu.

Yola devam ettik. Amcam çok sinirliydi. Yolun yatay gidişi onu çok kızdırıyordu. Az sonra da olanlar oldu. Karşımıza bir duvar çıkıverdi. Ne sağda, ne solda, değil bizim geçeceğimiz, bir farenin geçebileceği kadar bile delik yoktu. "Eh" dedim, içimden. "Bakalım profesör bu durumu kitabına nasıl uyduracak". Amcam hiç bozuntuya vermedi:

— Bu daha iyi oldu, dedi. Nerede olduğumuzu kesinlikle biliyoruz şimdi. Yani Saknussemm'in izlediği yolda değiliz. Kuşkusuz geri dönmemiz gerekiyor.

— Şimdi ne yapacağız? diye sordum.

— Bu gece dinleniriz. Yarın yola çıkar, üç gün içinde yolun ikiye ayrıldığı kavşağa geliriz, dedi amcam.

— İyi, dedim. İyi de, hangi güçle aşacağız o yolları?

— Gücüne ne oldu?

— Çünkü, yarın tek damla suyumuz kalmayacak amcacığım.

— Cesaretimiz de mi kalmayacak?

X

Salı günü, hepimiz emekleyerek, yorgunluktan bitik bir durumda yol kavşağına geldik. Oraya yığılıp kaldım. Saat henüz ondu. Yarı baygın gözlerle bakındım. Amcamla Hans, sırtlarını kayalara dayamışlar peksimetleri yutmaya çalışıyorlardı. Kendimden geçmişim.

Bir süre sonra amcam başucuma geldi. Titreyen elleriyle uzattığı matarayı ağzıma dayayarak:

— İç yavrum, dedi.

Yoksa düş mü görüyordum? Hayır, bu amcamdı. Bu mataraydı. İçindeki de su idi. Artık düşünmedim. Suyu içtim. Sadece bir yudumdu. Ama bana sanki hayat vermişti.

— Bu damlayı, senin için saklamıştım Axel, dedi. İşte onu sana içirdim ve iyi geldi değil mi?

Gözlerim yaşardı. Teşekkür ederim amca diye mırıldandım. Gerçi susuzluğum geçmemişti ama ne de olsa gücüm biraz olsun yerine gelmişti.

— Geri dönmeliyiz, dedim. Başka çaremiz yok. Kratere çıkmalıyız. Buralarda su bulamayız.

Amcam gözlerini koskocaman açarak kekeledi:

— Ge-ge-ge-ri dön-dön-dönmek mi?

— Evet, dedim. Vereceğimiz tek karar budur amca.

— Madem ki cesaretin yok, sen geri dönmelisin. Sen ve Hans geri dönünüz. Ben yoluma devam edeceğim.

— Seni burada yalnız mı bırakacağız yani? dedim.

— Evet, dedi amcam. Beni bırakın ve siz kratere doğru ilerleyin.

Amcam çok heyecanlıydı. Önerdiği şeyi yapmaya imkan olmadığını düşünemiyordu. Onu nasıl yalnız bırakabilirdim? Ama bir yandan da yaşamak arzusu beni ondan ayırmaya, kratere doğru yol almaya mecbur ediyordu.

Hans bizim bu konuşmamızı ilgisiz gözlerle dinliyordu. Kişisel bir kararı yoktu. Yukarı dersek yukarı çıkacaktı, devam dersek aşağıya inecekti.

Ah, Hans beni anlayabilseydi. İkimiz birlik olur, amcamı yukarıya çıkmaya kandırabilirdik. Bu düşüncemi uygulamaya karar verdim. Hans'in yanına giderek parmağımla yukarıyı işaret ettim. Öyle halsizdim, öyle kesik kesik nefes alıyordum ki, yüzüme acıyarak baktı. Sonra yavaşça "Ya efendim!.." dedi.

— Ne efendisi! dedim. Onu kandırmalıyız. Onu da yukarıya çıkarmalıyız. Hepimiz öleceğiz burada. Beni duyuyor musun Hans, Hans!..

Heyecandan adamın kolunu var gücümle sıkıyor, onu sarsıyordum.

Amcam yanıma yaklaştı:

— Onu etkileyemezsin Axel, dedi. Şimdi söyleyeceklerimi dinle. Geçtiğimiz yolda lav ve kömür vardı. Onun için su bulamadık. Ama öbür yolda su bulma olanağımız çok fazla.

Amcam mı delirmişti, ben mi deliriyordum! Amcam nefes nefeseydi. Konuşmasını güçlükle sürdürdü:

— Sen burada halsiz yatarken ben geçidi inceledim, dedi. Bu yol doğrudan doğruya aşağıya doğru iniyor. Birkaç saat sonra granit kütleye varırız. Orada pek çok pınar bulacağımız kesin. Kaya türlerini inceleyince bunu anladım.

Onu anlamsız gözlerle dinliyordum. Ne demek istiyordu?

— Kristof Kolomb'u anımsa, dedi. Başkaldıran gemicilerden üç gün izin istemişti. Üç gün içinde kara görünmezse geriye dönmeye razı olacaktı. Gemiciler bunu kabul ettiler. Kristof Kolomb da Amerika'yı buldu.

— Ee!.. dedim bilinçsizce.

— Ben de senden sadece bir gün istiyorum Axel, dedi. Bir gün içinde su bulamazsak, dünyaya dönmeye söz veriyorum. Yemin ediyorum.

Amcam kimi zaman çok güzel konuşur. Bam telime basmıştı. Gel de bu öneriyi kabul etme!

— Pekâlâ Kolomb amca, dedim. Bir gün daha çabalarız. Suyu bulamazsak, geri döneriz. Tabii o bir gün içinde susuzluktan kıkırdayıp elveda demezsek.

Amcam çok sevindi:

— Haydi öyleyse yola çıkıyoruz, dedi.

Gün boyunca yürüdük. Daha doğrusu süründük, emekledik, sendeledik. Sonunda yığılıp kaldık. Üçümüzde de kımıldayacak hal kalmamıştı. Bir aralık gözlerimi araladım. Amcam da, Hans da benim gibi yarı baygın yatıyorlardı. Bir ara yine gözlerimi araladım, Hans yoktu. Daha dikkatle baktım. Evet Hans yoktu.

Kafam karmakarışıktı. Demek ki Hans kaçmıştı. Bizi bırakıp kaçmıştı. Neredeyse çıldıracaktım.

Derken yerin dibinden ayak sesleri duyar gibi oldum. Demek ki yorgunluk ve susuzluk beni giderek bir sinirsel bunalıma sürüklüyordu. Artık hayal görmekle kalmıyor, sesler de duyuyordum.

Duvarlarda gölgeler oynaştı. Demek ki, sesin ardından ışık görür gibi oluyordum. Derken Hans gözüktü. Amcama yaklaştı. Elini omzuna koydu. Onu sarstı. Amcam hemen gözlerini açtı. Hans'a baktı. Hans âdeti olduğu gibi bir altınlık laf etti:

— Vatten.

Ne bir altını! Tam bin kilo altın ederdi bu sözcük. Su... Su... Su...

Evet su aşağıdaydı. Hans suyu bulmuştu. Hemen hazırlanıp yokuş aşağıya kayar gibi ilerledik. Yarım saatte bir kilometreden uzun bir yol geçtik. Birden kayalar arasından çok neşeli bir ses duyduk. Su şırıltısıydı bu. Sanki gök gürültüsü gibi yankılanıyordu. Ama su görünmüyordu, yoksa Hans yanılmış mıydı?

Amcam yansıyan sesleri dikkatle dinledi:

— Hans yanılmamış, dedi. Bu duyduğum şiddetle akan bir su sesi. Belki de hemen altımızda bir yeraltı ırmağı akıyor.

Bu sözlerin verdiği güçle daha hızlı yürümeye başladık. Suyun giderek daha yakından duyulan homurtusu beni canlandırıyordu. Yürürken elimi sık sık kayalara sürüyor, bir su sızıntısı arıyordum.

Hans, bizden ayrıldıktan sonra biraz ilerlemiş, içgüdüsü ve sezgileriyle bir suyun varlığını anlamıştı. Yoksa, suyu görüp içmiş değildi. O da bizim gibi suyu nerede bulacağımızı bilmiyordu.

Az sonra su sesi zayıfladı. Demek ki, giderek sudan uzaklaşıyorduk. Hans geri dönüp, su sesinin en iyi duyulduğu noktada durdu. Ben de oturup dinledim. Su, tüm hızıyla akıp gidiyordu. Sesini duyuyorduk. Bu ses, hemen yanımızdaki kayanın ardından geliyordu. Ne yapmamız gerektiğini düşünürken Hans baltayı alıp, kayayı oymak için çalışmaya başladı. Baltasını, kayanın aynı noktasına dikkatle vuruyordu. Sonunda on beş santim uzunluğunda bir yarık açtı. Suyun sesi bu yarıktan daha iyi duyuluyordu. Sesin bu yükselişi, hepimizi heyecanlandırmış, sanki bu serin ve hayat veren sıvıyı yüzümüzde, dudaklarımızda hissetmeye başlamıştık.

Hans çalışmasını sürdürdü. Yarık altmış santim kadar büyüdü. Zavallı Hans, yorgunluktan bitmiş bir durumda, kan ter içinde durmadan çalışıyordu. Amcam da bu çalışmaya katılmayı istedi. Baltayı alıp duvara vurduğunda bir tıslama sesi duyuldu. Açılan delikten sular büyük bir basınçla fışkırarak, karşı kıyıdaki kayalara çarptı.

Hans, suyun basıncı ile olduğu yerde sendeledi. Sonra acı bir feryat duyuldu. Ne olduğunu anlamaya kalmadan ben de elimi suya uzatınca aynı şekilde bağırdım. Su kaynar derecede sıcaktı.

— Su çok sıcak, dedim.

Amcam:

— Nasıl olsa soğur diye cevap verdi.

Sular hızla aşağıya doğru akıyordu. Bir yandan da çevremiz sıcak su buharı ile doluyordu.

Kısa bir süre sonra su soğumaya başladı. Hepimiz avuçlarımızla içtik. Henüz hafif ılık olan su bize öylesine büyük bir zevk verdi ki, bunu anlatmak olanaksız. Bu su nereden

geliyordu? Neden çabucak soğuyordu? Bu ve buna benzer soruları düşünmüyorduk bile. Avuç avuç içiyor, yüzümüze çarpıyorduk.

Neden sonra "Bu suda demir var!" diye bağırdım.

Amcam durumdan çok memnundu. İşte, gemisini kurtarmış, Kristof Kolomb gibi başarıya ulaşmıştı.

— Daha iyi, dedi. İçinde maden artığı olan bu su sindirim için çok yararlıdır.

— Ne kadar da lezzetli diyerek bir avuç daha içtim.

— Yerin altında, yedi bin metre dibindeki bu suda maden artıkları bulunması çok doğal, dedi profesör. Bu suyu Hans'ın sayesinde bulduk. Bundan sonra bu suya Hans'ın adını verelim.

El çırparak "Kabul, kabul" dedim. Suyun adını "Hansbach" koyduk. Sonra oturup rahatça dinlenmeyi akıl ettik. Ben yine de kuşkuluydum.

— Suyun akıp gitmesine engel olmalıyız, dedim.

— Gerek yok, dedi amcam. Bu suyun kaynağı tükenmez cinsten.

— Öyle de olsa yeterince su aldıktan sonra deliği tıkamakta yarar vardır, dedim.

Amcam, bu önerimi kabul etti. Mataralarımızı ve su tulumunu doldurduktan sonra deliği tıkamak için uğraştık. Ama bir sonuç alamadık. Hans'ın elleri bir hayli haşlandı. Basınç çok olduğu için deliği tıkayamadı.

— Suda büyük basınç var, dedim. O halde kaynak çok yüksekte olmalı.

— Eğer kaynak 9000 metre yüksekteyse, basınç bin atmosferdir, dedi amcam.

Sonra gözlerini kapatıp kısa bir süre düşündü. Bana döndü.

— Deliği ne diye kapatalım? dedi.

— Mataralarımızı doldurduktan sonra... gibilerden bir şey söyledim ama, bu isteğimin anlamlı bir nedeni yoktu aslında.

— O halde bırakalım da su aksın, dedi amcam. Böylece akarken bize de yol gösterecektir. Ayrıca, her gittiğimiz yere bizden önce varacağından, istediğimiz an taze içebiliriz.

Haklıydı amcam. Hem yol gösterici olarak kullan, hem de iç! İşte amcamın aklı böyledir. Bir yandan teorinin en dolambaçlısı, bir yandan da uygulamanın en basiti, en yalını...

XI

Ertesi sabah uyandığımda yola devam etmekte en az amcam kadar kararlıydım. Kratere dönmemizi söyleseydi, herhalde şiddetle karşı çıkardım.

Hepimiz dinlenmiş, dinçleşmiştik. Su içerek peksimetle birlikte kahvaltı ettik.

— Haydi fazla oyalanmayalım, yola çıkalım! deyince amcam güldü. Kuşkusuz benim bu hevesime çok sevindi.

Granit tünel döne döne gidiyordu. Hep aşağıya doğru iniyorduk. Kimi yerlerde çok keskin dönemeçler vardı ama genel doğrultu hep güneydoğu yönündeydi. Akan su ise tatlı mırıltılarıyla bize eşlik ediyordu.

Bir süre sonra amcam elinden düşürmediği pusulaya bakarak, artık çoklukla yatay olarak yol aldığımızı, aşağıya inmediğimizi söyledi. Ama yapacak bir şey yoktu. İzleyeceğimiz tek yol buydu. Arasıra önümüzden giden suyun şiddetle gürlediği duyuluyordu. Bu noktada yol birden iniş yapıyordu.

O gün ve ertesi gün çoklukla yatay olarak yol aldık. Pek az derine inmiştik.

10 Temmuz gecesi amcam oturup uzun uzun hesap yaptı. Bulunduğumuz yerin Reykjavik'in 80 kilometre güneybatısında ve yaklaşık 7 kilometre aşağısında olduğunu saptadı.

Ertesi gün yolun ilk metrelerinde önümüzdeki tünele benzer bir açıklık belirdi. Aşağıya doğru dimdik uzanıyordu. Amcam buna çok sevindi:

— İşte şimdi hızla dibe ineceğiz, dedi. Hem rahat bir yolculuk olacak bu.

Gerçekten, tünel aşağıya doğru muntazam denebilecek aralıklarla sıralanmış basamaklarla iniyordu.

Hızla inmeye başladık. Arasıra duruyor, bacaklarımızı dinlendiriyorduk. Bazen de duruyor su içiyor, yemek yiyorduk. Ayaklarımızı kayalardan aşağıya sallayarak dinlendiriyorduk.

Su, bu tünele gelince birden yayılıvermişti. Şimdi artık daha yavaş ve daha sessiz akıyordu.

11 ve 12 Temmuz günleri de bu tünelden inmeyi sürdürdük. Böylelikle dünyanın kabuğundan 8 kilometre dibe varmış olduk. Deniz yüzeyinden de tam 20 kilometre aşağıdaydık.

15 Temmuz günü tüneldeki eğim azaldı. Artık tekdüze bir yolculuk başlamıştı. Yaklaşık 20 kilometre aşağıdaydık, kraterden de yatay olarak 201 kilometre ötedeydik. Yorgunduk ama sağlığımız yerindeydi. İlaç çantasının kapağını açmamıştık hiç. Moralimiz ise suyu bulduğumuzdan ve onu emrimize aldığımızdan beri çok iyiydi.

Bana, yatay olarak 201 kilometre yol aldığımızı söylediği zaman, ona "Desene İzlanda'nın altında değiliz artık!" dedim.

Amcam önce bunu kabul etmedi ama içine kurt girmişti bir kez. Böyle ilginç bir konu olur da amcam buna bilimsel bir yanıt vermeden durabilir mi hiç? Haritayı açtı, ölçtü, biçti. Sonra gözleri parladı. Sanırsınız bir altın ya da elmas madeni keşfetmişti:

— Haklısın Axel, dedi. Tamamen denizin altındayız. Üstümüzde kara parçası yok şu anda.

— Desene okyanusu kendimize tavan yaptık, dedim.

— Evet, dedi amcam. Deniz başımızın üstünde uzanıyor.

Tünel sık sık dönemeçler yaparak daima güneydoğuya gidiyor, daima aşağıya doğru iniyordu. Kısa sürede adamakıllı derinlere indik.

18 Temmuz akşamı, şimdiye dek gördüklerimizden çok daha büyük bir mağaraya geldik. Amcam kısa süren molada, kemerini açıp içinden üç gümüşü çıkardı, Hans'a verdi.

Gün geçtikçe çevremizdeki sessizlik artıyordu. Sanki sessizlik dalgaları uzaktan geliyor, geliyor ve bizi sarıyordu. Bundan üçümüz de etkileniyorduk. Tıpkı hücreye kapatılmış hükümlüler gibiydik. Gün geçtikçe düşünme yeteneğimizde bir azalma gözlemeye başlamıştık.

Belki de yanılıyordum. Bana öyle geliyordu. Ama gerçek olan şu ki, bu daracık yol, bu sessizlik hepimizi etkilemeye başlamıştı.

Bir hafta süresince hemen hemen hiçbir olay olmadı, ancak 7 Ağustos günü kimi şeyler oldu. Haftanın tek olayı olduğu için o günü anlatmalıyım.

O gün, dünyanın merkezine doğru 280 kilometreye kadar inmiştik, İzlanda'dan da 800 kilometre kadar uzaklaşmıştık. Tünel çok hafif eğilimli idi. En önde ben ilerliyordum. Lambalardan biri bendeydi, biri de kayaları inceleyerek ilerleyen amcamdaydı.

Derken, ayak seslerinin yankılanması duyulmaz oldu. Dönüp arkama baktım, kimsecikler yoktu. Sadece bir karanlık, uzanıp gidiyordu.

Herhalde çok hızlı yürümüş olmalıydım. Hans'la amcam arkamdan ağır ağır geliyorlardı. Burada biraz durup gelmelerini beklemeli ya da geri dönüp onlara katılmalıydım.

Biraz düşündükten sonra, geri dönmeye karar verdim. On beş dakika kadar yürüdüm, fakat ikisini de göremedim. Seslendim, fakat sesimin yankısından başka bir şey duyamadım. Zaman zaman duruyor, bana seslenip seslenmediklerini anlamaya çalışıyordum. Hayır. Değil seslenmek, karanlık yolda tek bir pıtırtı bile duyulmuyordu. Sadece büyük bir sessizlik, karanlıkla birlikte her yanı sarmıştı.

Çaresiz, olduğum yerde kaldım. Belki de yolu şaşırmıştım. Ama kaybolmak olası değildi herhalde. Ne yapar yapar amcamla Hans beni bulurlardı ya da ben onları bulurdum.

Yapılacak tek iş vardı. Madem ki izlediğimiz bir tek yol vardı, ben önden onlar arkadan ilerliyorlardı, şimdi aynı yolda ters bir yön izlemeliydim. Yani önce iniyorduk, şimdi tırmanmalıydım. Nasıl olsa yukarılarda bir yerde onları bulacaktım. Belki durmuşlardı, mola vermişlerdi; belki bir şey gelmişti başlarına.

O halde tırmanmaya başlamalıydım. Hatta belki onlar da beni göremeyince aynı şeyi yapmışlardı. Yani geri dönmüş, beni aramak için tırmanmaya başlamışlardı. O halde acele etmeliydim. Onlardan daha hızlı yol alırsam yakalayabilirdim onları.

Bunları düşünürken kendi kendimi kandırmış olmaktan korktum. Bir kuşkuya kapıldım. Ben gerçekten onların önünde mi ilerliyordum? Evet, bu gerçekti. Ben önde, ortada Hans, en arkada amcam vardı. Hatta kılavuzumuz bir ara durup sırtındaki dengi düzeltmişti. Bunu da anımsı-

yordum. Herhalde o zaman ben durmadığım için aradaki mesafeyi açmıştım, onlardan uzaklaşmıştım.

Bunları düşünürken ayağımın altında şırıl şırıl akan su dikkatimi çekti. Birden içimi bir sevinç dalgası kapladı. Öyle ya, yolumu kaybetmem olanaksızdı bu durumda. Çünkü şu sevimli akarsu beni ta yukarılara hiçbir yanılgıya düşmeden götürebilirdi. Benim en iyi yol göstericim olurdu. Yani, suyun aktığı yönün karşı doğrultusunda yürürsem arkadaşlarımı bulmam kesindi.

Önce elimi yüzümü yıkamak, biraz taze su içmek istedim. Eğilip ellerimi uzattım.

Fakat, o da ne! Ellerim suya değil, granit kayalara değdi. Parmaklarımla yokladım. Değil su, en küçük nemlilik bile yoktu. Bize yol gösteren su buralara gelmemişti. Yani ben, izlediğimiz yoldan ayrılmış başka bir tünele girmiştim.

XII

Nasıl bir umutsuzluğa düştüğümü anlatmam olanaksız. Diri diri gömülmüştüm. Açlık ve susuzluktan kıvranarak ölecektim. Amcam ve Hans'ı bulmam olanaksızdı artık. Onları bulmak için kimbilir hangi yollara sapmış, kimbilir ne kadar uzaklarda bir yolda kaybolmuştum.

Bulduğumuz suyun bu yoldan akmadığı bir gerçekti. Fakat nasıl olmuş da suyun aktığı yoldan başka bir yola sapmıştım, hele suyun akmadığını nasıl olmuş da bu kadar geç fark etmiştim!

Tam da bunları düşünürken, geri dönüp Hans'ın ve amcamın seslerini dinlediğim noktadaki sessizliği ürpererek anımsadım. Evet, daha o zaman suyun sesi kesilmişti. Yani, daha o zaman yoldan ayrılmıştım. Yeraltındaki sonsuz labirentlerden birinde kaybolmuştum.

Demek ki, ben önde giderken yol ikiye ayrılmıştı. Akan su bu yollardan birini izlemiş, ben ise buna dikkat etmeden, öbür yola sapmıştım. Tabii amcamla Hans, suyun aktığı yolu izlemişlerdi. Böylece benden çok uzaklara doğru yol almışlardı.

O anda kilometrelerce kalınlıktaki kayalar katmanının sadece üstümde uzandığını değil, âdeta omuzlarıma çöktüğünü hisseder gibi oldum. Mahvolmuştum.

Elveda Gertrud, elveda benim iyi ve güzel sevgilim. Küçük evimiz, iyi yürekli Martha, hepsi artık bir hayalden başka bir şey değildi. Şu uğursuz kratere girmeden önceki tüm dünya, aydınlık, güneş, yıldızlar, dağlar, akarsular, çiçekler, insanlar, hatta sevimli hayvancıklar... Hepsi yoktu artık benim için. Buraya diri diri gömülmüştüm. Artık bir şeyler ummak, buradan kurtulacağımı düşlemek bile çılgınlıktı.

Kim, o kraterden içeriye girip de böyle, 100 kilometreden fazla bir derinliğe inerek beni kurtarabilirdi. Böyle bir girişimde bulunulsa bile, kurtarıcıların gelmesi kaç gün sürerdi! Onlar gelene dek ben açlıktan, susuzluktan ölürdüm.

Hangi güç beni arkadaşlarımın bulunduğu yöne doğru götürebilirdi? Hangi sezgi bana doğru yolu gösterebilirdi? Sezgi olsa zaten yolumu kaybetmezdim. Özetlersek, durumumu tek sözcükle anlatırsak, o sözcük ancak şu olabilirdi. Felaket...

Şu durumda bana kimse yardım edemezdi, ben de bir şeyler yapabilecek güce sahip değildim. O halde Tanrı'ya yalvarmaktan başka bir çarem yoktu.

Bir süre diz çöküp Tanrı'ya yalvardım. Bu beni biraz olsun rahatlattı. Böylece daha dikkatle düşünmeye başladım.

Mataramı yokladım. Doluydu. Üç günlük de peksimetim vardı. O halde, üç gün içinde açlık ve susuzluk söz konusu değildi. İşte bu üç gün içinde ne yapıp edip arkadaşlarımı bulmalıydım.

Serinkanlı olmalıydım. İzleyeceğim yolu serinkanlılıkla kestirip öyle davranmalıydım. Şimdi ilk sorun şuydu. Aşağıya mı ilerlemeliydim, yukarıya mı tırmanmalıydım?

En iyisi yukarıya doğru ilerlemekti. Evet, evet, gücümün yettiği kadar yukarıya doğru tırmanmalıydım. Böylece yol kavşağına gelir, suyun aktığı yolu bulurdum. Ondan sonra da suyu izleyerek ilerlerdim. Su bize hayat verdiği gibi, şimdi de hayatımı kurtaracaktı. Su yolunu izleyerek kratere kadar çıkmam olasıydı. Bunu başarabilirdim de. Hem belki de yolumun üstünde amcamla Hans'a rastlayabilirdim.

Bunu neden daha önce düşünmemiştim sanki! Şimdi en önemli iş Hansbach'ın, yani akarsuyun aktığı yeri bulmaktı.

Büyük bir umutla ayağa kalktım. Yukarıya doğru ilerlemeye başladım. Yol oldukça dikti. Ama taze güç bulmuştum. Moralim yüksekti. Zorluklara aldırmadan hızla ilerliyordum.

Yarım saat hiçbir engelle karşılaşmadım. Kayalara bakarak yolu tanımaya çalıştım. Fakat, dikkati çekecek hiçbir şey yoktu. Sonuçta bu yolun, tünelin ikiye ayrıldığı yere çıkmadığını anladım. Çünkü karşıma granitten bir duvar çıkmıştı, buradan öteye geçmem olanaksızdı.

Yıldırımla vurulmuş gibi oldum. Çaresizlik içinde olduğum yere çöktüm. Artık tüm kurtuluş kapıları kapanmıştı benim için. Kaybolmuştum. Ne ben bir yol bulabilirdim, ne de beni bulabilirlerdi.

Birbiri içine geçen, bir ağ gibi karmakarışık yollarda kaybolmuştum. Beni bekleyen korkunç ölümü düşünmek bile insanı titretmeye, sarsmaya yeterdi.

Belki de yüzlerce yıl sonra bilim adamları bu yolları bulacak, benim fosilleşmiş kemiklerimi göreceklerdi. O zaman kimbilir ne gibi kuramlar ortaya çıkacaktı!

Giderek karamsar düşüncelerin tutsağı oluyordum. Bundan kurtulmak için kendi kendime yüksek sesle konuşmayı, biraz olsun moral kazanmayı düşündüm. Ama kuru dudaklarım arasından bir hece bile çıkmadı. Moral bozukluğu tüm benliğimi etkiliyordu. Daha şimdiden ölüme doğru yol alıyordum.

Birden, artık karanlıkta kaldığımı dehşetle fark ettim. Yere yığılırken, lambam da düşmüş, bozulmuştu. Onu onarmam olanaksızdı. O halde ayrıca karanlıkta yaşamaya mahkûmdum. Daha doğrusu, karanlıkta can çekişmeye...

Dudaklarımdan korkunç bir feryat yükseldi. Yeryüzünde en karanlık gecede bile ortalıkta gene de bir aydınlık vardır. Ama burada, burada öyle bir karanlık vardı ki bu karanlığın bilincine varmak beni mahvetti. Acı ile haykırdım. Şimdi tam anlamıyla kördüm.

Bu gözlem beni âdeta çılgına çevirdi. Hemen ayağa kalktım, ellerimle duvarları yoklaya yoklaya ilerlemeye çalıştım. Yokuş aşağıya hızla ilerliyordum. Düşsem de, yuvarlansam da yürümeye kararlıydım. Hem de hiçbir şey görmeden. Olabildiğince hızlı yürümeliydim. Çılgınlar gibiydim. Bağırıyor, ağlıyor, haykırıyor, imdat dileniyordum. Çarptığım kayalar vücudumu çiziyor, üstüm başım parçalanıyor, her yanımda çizikler, yaralar bereler oluşuyordu. Alnımdan aşağıya doğru süzülen kanımı yalıyordum. Bu bana ayrı bir zevk veriyordu. Ya karşıma bir duvar çıkacak, aniden kafamı vurunca ölecektim ya da ayağımın altında bir uçurum açılacak, oraya yuvarlanıp gidecektim. Gitmek, yani ölüme gitmek...

Ölmek, ani bir ölümle ölmek, bir kurtuluştu benim için. Bir değil, tek kurtuluştu.

Bu amacı gerçekleştirmek için koşmaya başladım. Koştum, koştum.

Neden sonra bitkin bir durumda yere yuvarlandım. Kendimden geçmiş, sızmıştım.

Kendime geldiğimde yüzüm yaşlarla, akan kanlarla ıslanmıştı. Ne kadar baygın yattığımı bilemiyordum. Çünkü artık zaman ve saat kavramını kaybetmiştim.

Epey kan kaybetmiş olmalıydım. Her yanım vıcık vıcık kana bulanmış gibi geliyordu bana. Buna karşın gene de ölmemiştim. Oysa, benim tek isteğim ölmekti. Çünkü benim için ölüm rahatlıktı, bir kurtuluştu. Ölmekten daha feci şeyler bekliyordu beni.

Tekrar kendimden geçmek üzereydim; ama tam o anda kimi sesler duydum ya da bana öyle geldi. Bir an dikkatle, tüm gücümü bir noktaya toplayıp dinledim.

Evet, sesler geliyordu. Sesler yankılanıyordu.

Dikkatle beklemeye başladım. Yeniden duyulursa, ne sesi olduğunu saptamaya çalışacaktım. Tünelde hiçbir ses duyulmuyordu. Neredeyse kalp atışımı duyacak kadar sessizdi her şey.

Bir içgüdüyle kulağımı duvara dayadım. Birden kimi sözler duyar gibi oldum. Gerçi karmakarışık, bir uğultu gibiydi ama gene de insan sesine benziyordu.

Galiba artık tamamen bilincimi yitirmiştim. Kendi kendime bir şeyler uyduruyordum. Daha dikkatle dinledim. Evet, bir konuşma duyduğum gerçekti.

Hatta kulağımı kayadan uzaklaştırdığım halde bile konuşmalar duyuluyordu. Fısıltı gibiydi. Ya da bana fısıltı biçiminde erişiyordu bu sözler. Hatta, hatta bir kez "forlorad" sözcüğünü de açıkça duydum. Üzüntüyle söylenmişti bu sözcük.

Bunun anlamı ne idi? Amcamla Hans konuşuyorlardı kuşkusuz. Ben onları duyabiliyordum, acaba onlar da beni duyabilirler miydi?

Çılgınca bir umutla "İmdat... İmdat" diye bağırmaya başladım. Üç kez, beş kez bağırdım. Gücüm tükendi. Sustum. Bir fısıltı olsun duyabilmek için dikkatle dinlemeye başladım.

Hayır, ne bir fısıltı, ne nefes, hiçbir şey duyulmuyordu. Böyle korkunç bir bekleyiş içinde birkaç dakika geçti.

Yoksa sesim çok zayıf çıkmış, onun için mi duymamışlardı beni?

Yapacağım tek şey dinlemek ve beklemekti.

Kulağımı duvar üzerinde birkaç yere koyarak, her noktayı denedim. Bir noktada daha net sesler duydum. Gene aynı sözcüğü, "forlorad" sözcüğünü duydum. Bayılmak üzereydim. Birden gök gürültüsüne benzeyen bir sesle irkildim. O zaman acı acı haykırdım. "Hayır, yoo, hayır!" Sesler kayanın ardından gelmiyor, kayalar çok kalın çünkü. Sesi iletmeleri olanaksız. Bu tünelde garip bir yankılanma var. Ses bir yerden yankılanıyor.

Gene dinledim. Bu kez adımı duydum. Kesinlikle, biri Axel diyordu. Axel ve forlorad. O anda beynimde bir şimşek çaktı âdeta. Duvar tam bir iletkendi, sesleri olduğu gibi iletiyordu. Hiç vakit kaybetmeden sesimi onlara iletmeliydim. Bulundukları yerden bir adım uzaklaşsalar sesimi onlara duyuramazdım. Kayalara iyice yaklaştım, olanca gücümle:

— Amca... Amca!.. diye bağırdım.

Endişe içinde bekledim. Sesin hızla yayılmayacağını biliyordum. Bir süre beklemem gerekiyordu. Beklediğim o birkaç saniye bana neredeyse yüzyıllar gibi uzun geldi. Birden gözlerim yaşlarla doldu. Kayadan sesler geliyordu:

— Axel, Axel, sen misin?

— Evet, evet benim diye olanca gücümle haykırdım.

Ondan sonra kayaların ileticiliğiyle konuşmayı sürdürdük.

— Neredesin Axel?

— Karanlıkta kayboldum.

— Lamban yok mu?

— Söndü amca.

— Akarsuyu izlesen.

— Burada su yok.

— Eh seni bulduk ya, üzülme oğlum. Ne yapar eder sana ulaşırız.

— Amca diye seslendim. Ne olur susma. Konuş, sesini duyayım. Çıldırmak üzereyim.

Amcam ağır ağır konuştu:

— Beni dikkatle dinle Axel, dedi. Sen konuşma, sadece dinle. Biz tünelde aşağı yukarı ilerleyerek seni aradık. Senin için ne kadar üzüldüğümü bilemezsin oğlum. Sonunda senin hâlâ akarsu üzerinde olduğunu düşünerek geri döndük. İşte seni bulduk şükürler olsun. Şimdilik ellerimiz birbirine değmeyecek. Ama konuşabiliyoruz bak. Biraz sabırlı ol. Umutsuzluğa kapılma. Birbirimizi duyabilmemiz, kurtuluş için büyük umut veriyor bana.

Ben giderek güçleniyordum. Karanlıkların ötesinde beliren minicik bir ışığa doğru cesaretle yürüyor gibiydim.

— Amca, dedim.

— Evet oğlum, söyle.

— Önce birbirimizden ne kadar uzakta olduğumuzu bilmeliyiz.

— Bu kolay, dedi amcam. Ben şimdi kronometreyi alıyorum. Sana ismini söyleyeceğim, sen bunu duyar duymaz

cevap vereceksin. Ben de arada geçen zamanı saptayacağım. Böylelikle mesafeyi gerçeğe yakın olarak öğrenebileceğiz.

— Tamam, dedim.

— Hazır mısın?

— Evet.

"Axel" sözü bana ulaşır ulaşmaz "Evet" diye seslendim. Bir süre bekledim. Amcam "Kırk saniye" dedi, sonra açıkladı:

— Şu halde aramızdaki mesafeyi ses yirmi saniyede aşıyor. Sesin hızını bununla çarparsak aramızda tam altı bin sekiz yüz metre var demektir.

— Aman Tanrım, dedim. Bu kadar uzaktasınız demek?

— Fazla bir uzaklık değil Axel, dedi amcam.

— Fakat ben nereye gideceğim? Aşağıya mı yukarıya mı?

— Biz şu anda kocaman bir mağaradayız, dedi amcam. Buraya açılan pek çok yol var. Senin bulunduğun tünelin de buraya çıkacağını umuyorum. Onun için ayağa kalk ve cesaretle yürü. Gerekirse sürünerek ilerle. İyi bil ki, yolun sonunda buraya geleceksin.

Bir an derin bir sessizlik oldu. Amcam heyecanlıydı:

— Hiç kuşkun olmasın buraya varacaksın, dedi. Dik yerlerde otur, kayarak in. Haydi yavrum hemen yola çık. Göreceksin bak, yolun sonunda kollarını açmış seni bekleyen amcana kavuşacaksın.

— Yola çıkıyorum. Artık buluşuncaya kadar konuşamayacağız. Buluşamazsak elveda amcacığım.

— Bekliyorum seni Axel, bekliyorum yavrum.

Son olarak duyduğum sözler bunlardı. Yerin altında neredeyse 7 kilometre uzakta bulunan amcamla yaptığım konuşma böyle sona erdi. Tanrı'ya şükrettim. Bu kadar uzak bir mesafede konuşma olanağı veren tek yer belki de burasıydı. Tanrı beni bu noktaya getirmişti. Yeniden umutlanmış, güçlenmiştim. Cesaretle ilerlemeye başladım.

Yürürken, bu kadar uzaktan konuşabildiğimize göre aramızda bir engel bulunmadığı sonucuna vardım. Amcamın düşüncesi doğru olmalıydı. Bu yol herhalde o mağaraya açılıyordu. Öyle olmasaydı ses bu kadar kolay ulaşmazdı. Sesin izlediği yoldan giderek amcama ulaşabilecektim sonunda.

Tabii gücüm yeterse, bunca yolu şu halimle yürüyebilirsem! Kendi kendime, "Gayret oğlum!" dedim. Yaşamak için bu yolu aşman gerekiyor. Bu yolun sonunda amcana kavuşmak var. Yolculuğu tamamlamak var. Dünyaya çıkış var. Başarı var. Şan var... Bu noktada durup kendi kendime bir çığlık attım. Sevinç çığlığıydı bu. "Dahası Gertrud var!" dedim. Gertrud'uma kavuşabilmek için ileri...

Dik bir yere gelince kaygan yere oturup kendimi bırakıverdim. Kızak kayar gibiydim. Önce yavaş yavaş kaydım, sonra birden hızlandım. Ayaklarımla, ellerimle durmaya, hiç değilse hızımı azaltmaya çalıştım ama boşuna. Öyle büyük bir hızla iniyordum ki, bir yere çarparsam ya da bir yere düşersem, parça parça olacağım kesindi.

Birden akımdaki yer kayboldu. Havada uçup yere doğru düştüm. Kafam bir kayaya çarptı. Her şey sona erdi.

XIII

Kendime geldiğim zaman çevrem loştu. Beni battaniyelerin üzerine yatırmışlardı. Her şeyi bulanık olarak görüyordum. Amcamın endişe dolu yüzü de hemen yanı başımda dalgalandı. Daha sonra netleşti. Ben gözlerimi tamamen açınca sevinçle bağırdı:

— Şükürler olsun yaşıyor, Axel yaşıyor.

Ben de onun sevincine katıldım. Fısıltı şeklinde:

— Evet yaşıyorum, diyebildim.

Beni kucakladı. İkimizin de gözlerinden yaşlar boşandı. Hemen yanı başımda duran Hans da, âdeti olduğu gibi bize bir tek sözcükle katıldı:

— God dag.

Hafifçe doğrulup çevreme bakındım. Amcama nerede olduğumu sordum.

Amcam hayretle yüzüme baktı:

— Hayır Axel, dedi. Hayır. Bunları düşünme hiç. Her şeyi yarın anlatırım sana. Başına kompres yaptım. Fazla kımıldama da düşmesin. İyice dinlen. Yarın konuşuruz.

— Hiç değilse ayın kaçı olduğunu söyle, dedim.

— Bugün ayın dokuzu, dedi amcam. 9 Ağustos Pazar. Saat de on bir.

Gerçekten çok halsizdim. Bitkin ve perişandım. Gözlerim kendiliğinden kapanıverdi.

Ertesi sabah uyandığımda çevreme bakındım. Bütün battaniyeleri üst üste koyup bana yatak yapmışlardı. İçinde bulunduğumuz mağarada pek çok sarkıt ve dikit vardı. Yeri incecik bir kum kaplamıştı. İlerdeki bir açıklıktan içeriye ışık giriyordu. Aynı zamanda bir de uğultu duyuluyordu. Sanki deniz kıyısındaydık. Rüzgar ıslık çalıyor gibiydi.

Demek ki, dört gündür uyuyordum. Kendime gelmem ne kadar da uzun sürmüştü, yoksa gene mi düş görüyordum? Bu ıslık sesi, bu ışık, bu battaniyeler! Yoksa bir kabus muydu bu? Yoksa amcam geziden vazgeçmiş, beni de alarak kraterden çıkarmış, deniz kıyısına mı gelmiştik?

Daha dikkatle baktım. Yansıyan ışık gerçekten güneş ışığı idi. Kayalıktaki bir çatlaktan mağaraya süzülüyordu.

Duyduğum da düpedüz denizin ve rüzgarın sesiydi. Hayır, yanılmam olanaksızdı.

Bu sorulara cevap ararken amcam yanıma geldi. Neşeliydi.

— Günaydın Axel, dedi. Herhalde daha iyicesin değil mi?

— Gerçekten öyle. Bugün daha iyiyim.

Yattığım yerden doğrulup battaniyelerin üzerine oturdum. Amcam az sonra kahvaltı edeceğimizi söyledi. Ben kendimi bilmez bir durumda yatarken Hans, kendi yöntemiyle hazırladığı bir ilaçla bütün yaralarımı, çürük yerlerimi pansuman yapmış, beni iyileştirmek için elbirliğiyle çalışmışlardı.

Az sonra Hans kahvaltı getirdi. Amcam ağır ağır yememi tembih etti. Ama kim dinler... Peksimetlere aç kurt gibi saldırdım, lokmaları art arda yuttum.

Bu arada amcam, olanları anlattı. Kaygan tünelden aşağıya, bu mağaraya düşmüşüm. Benimle birlikte pek

çok taş parçası, kaya parçası tepeden aşağıya, bir yağmur gibi düşmüş. Ben büyük bir kayanın üstünde ona bağlıymışım gibi, kaya ile birlikte yuvarlanıp amcamın önünde durmuşum.

Amcam bunun tam bir mucize olduğunu söylüyordu. Bir daha böyle bir durumla karşılaşmamak için de birbirimizden birkaç adımdan daha fazla ayrılmamamız gerektiğini bildiriyordu.

Bu sözleri hayretle dinledim. Birbirimizden ayrılmayacağımıza göre demek ki, yolculuk henüz sona ermemişti. Bense yeraltından çıktığımızı sanıyordum.

— Amca diye sordum. Aklım başımda ve sağlığım yerinde değil mi?

— Evet Axel, niye sordun bunu?

— Hiç, dedim. Acaba kafam da sağlam mı? Yani bilincim yerinde mi, tüm bu olanlardan sonra bilincimde bir bozukluk yok değil mi?

— Hayır, hayır! dedi amcam. Kafanda birkaç sıyrık, yara bere var, o kadar. Aslında sapasağlamsın.

Adamakıllı umutsuzluğa kapılmıştım.

— Ne yazık amcacığım, dedim. Herhalde beynimde bir zedelenme falan oldu.

— Nereden hükmediyorsun buna?

— Biz dünya yüzeyine çıkmadık mı?

— Yoo... Bunu da nereden çıkardın Axel?

Amcamın yüzüne endişeyle baktım. O da bana endişeyle bakıyordu. Gözleriyle sorular soruyordu.

— Madem ki yeryüzüne çıkmadık, ben çıldırmış olmalıyım, dedim. Çünkü gözlerimi açtığımdan beri güneş ışığını görüyorum. Ayrıca rüzgarın sesini ve dalgaların kıyıya vuran seslerini duyuyorum ben.

— Hepsi bu mu? diye sordu amcam.

— Evet, dedim. Bunlar yeterli bir neden değil mi?

Amcam rahat bir nefes aldı.

— İlahi Axel, dedi. Beyninde zedelenme falan yok! Gördüklerin gerçek. Biraz sabırlı ol. Yeniden hastalanırsan hepimiz sıkıntı çekeriz. Oysa kaybedecek zamanımız yok. Yolculuğumuz epey uzayabilir.

— Yolculuk mu? Nereye, ne ile?

— Yarın, dedi amcam. Yarın yelken açacağız.

Galiba gene sapıtıyordum. Yelken açacaktık. İyi ama biz yerin altında değil miydik?

Burası yeraltında bir mağara değil miydi, amcam az önce böyle söylememiş miydi? Şimdi ise yelken açmaktan söz ediyordu.

Merakım yüzünden yerimde duramaz olmuştum. Zavallı amcam, ne söyleyeceğini bilemiyordu. Beni yatıştırmak için elinden geleni yapmaya hazırdı.

Öyle çok ısrar ettim ki, sonuçta yerimden kalkarak olanları görmem için mağaradan çıkmama izin verdi.

Beni battaniyelere sardılar. Hans battaniyelerle birlikte kollarına aldı beni. Birlikte yürüdük.

Gözlerim kamaşmıştı. Öyle güçlü bir ışık vardı ki, ister istemez gözlerimi kapadım. Bir süre sonra yavaş yavaş açtım. Bu kez bol ışınla uyum sağlayan gözlerimi çevrede gezdirdim. Aynı anda bir çığlık attım:

— Deniz, deniz bu!..

— Evet, dedi amcam. Bu gördüğün Liedenbrock Denizi. Bunu ilk gören insanın kendim olduğuma öylesine güveniyorum ki, bu nedenle denize kendi adımı verdim, hiç çekinmeden...

Donakalmıştım. Gözlerimin önünde uçsuz bucaksız bir deniz düpedüz uzayıp gidiyordu. Belki de büyük bir okyanustu. Hafif hafif uzanan dalgalar, kıyıdaki kumlarda dağılıyordu. Kumlar üzerinde, dünyanın ilk çağlarında yaşamış hayvanların kimi artıkları görülüyordu. Denizin o kendine özgü mırıltısı, suların hışırtısı çok iyi duyuluyordu.

Rüzgar suyun yüzünü kırıştırıyor, zaman zaman köpürtüyordu. İki yüz metre kadar ilerde, kıyıda inanılmayacak yükseklikte dağlar görünüyordu.

Evet, artık hiçbir kuşkum kalmamıştı. Karşımda büyük bir deniz uzanıyordu. Kıyısı, kumsalı ve kıyısındaki sarp dağları ile bir deniz. Fakat, denizin büyüklüğü kadar ıssızlığı da dikkati çekiyordu.

Denizin tüm yüzeyi çok parlak bir ışıkla yıkanır gibiydi. Güneş mi, ay mı, yoksa yapay bir ışık mı, ilk bakışta anlayamadım. Herhalde ay ışığından çok daha güçlü bir doğal kaynak oluşturuyordu bu ışığı.

Yukarıya doğru baktım. Yüksek, çok yüksek bir kubbeydi bu. Aslında buna gökyüzü demek daha doğru olurdu. Çünkü tepede hızla ilerleyen bulutlar görülüyordu. O bilinmez elektrik ışığı bulutları etkiliyor olmalıydı. Alttaki bulutlar gölge içinde kalırken, iki bulut arasından inanılmaz parlaklıkta bir ışık sızıyordu. Güneş ışığı da olamazdı, çünkü bunca parlaklığına karşın, ısı yoktu.

Çok yükseklerde, yıldızların parladığı bir gökkubbe yerine, granitten bir tavan olduğu kesindi. Ama öyle bir tavan ki, onu ne ölçmek ne de tanımlamak olasıydı. Belki de en küçük bir gezegenin yörüngesi için bile küçük bir boşluktu burası.

İşte bu kubbenin altında tutsaktık biz. Kıyılar iki tarafta da göz görebildiğince uzanıyordu. Denizin ucu bucağı yok-

tu. Kimbilir derinliği ne kadardı... Kubbe de en azından üç-dört kilometre yüksekliğinde olmalıydı. En yakın bulutun bizden beş-altı yüz metre yukarıda olduğunu görüyordum.

Bu temiz hava, gördüğüm şeylerin verdiği heyecan, sağlığım üzerinde çabucak etkisini gösterdi. Yanaklarım pembeleşti, rahatlıkla nefes almaya başladım. Nefes alırken ciğerlerime giren oksijen de beni bir hayli canlandırmıştı.

Yaklaşık kırk günden beri daracık tünellerde yaşamıştık. Şimdi böyle bir açıklık, böyle temiz bir hava, kuşkusuz böyle bir rahatlama sağlıyordu. Bu nemli ve tuzlu havayı içime çekmek ne büyük zevkti şimdi! Mağaradan çıktığıma çok iyi etmiştim. Burada, deniz kıyısında uzun süre kalmak isterdim.

Amcam, benim ilk şaşkınlığımın geçmesini bekliyordu:

— Biraz yürüyebilir misin? diye sordu.

— Bundan büyük zevk duyarım amca, dedim.

— O halde koluma tutun Axel. Biraz yürüyelim. Kıyıda gezinelim.

İlerde kayaların arasından dumanlar çıkararak denize dökülen suyu gördüm. Bu, mağara boyunca bize yol gösteren, hayatımızı kurtaran Hansbach'tı.

Birden beş yüz metre kadar ilerde bir yamaç üstündeki yeşillik dikkatimi çekti. Bu bir ormandı. Orta boyda, açık şemsiyeye benzeyen pek çok ağaç, bir yeşil deniz gibi uzanıyordu. Ancak, üzerinden rüzgar esmesine karşın ağaçlarda hiçbir kımıldama, en küçük bir hareket görülmüyordu. Sanki orman, taşlaşmış ağaçlardan oluşmuştu.

Bu ağaçları yakından inceleyebilmek için hızla ilerledim. Yaklaşınca amcam bu ağaçların ne cins olduğunu bana söyledi:

— Bunlar dev mantarlar, dedi. İşte sana bir mantar ormanı.

Sıcak ve nemden hoşlanan mantarlar, gerçekten bir ağaç boyundaydılar. Yükseklikleri on metre kadar vardı. Tepelerindeki gövdenin çapı da o kadardı. Aralarından ışık sızmadığı için, mantarların dipleri gölgeli ve nemliydi.

Biraz daha ilerledim. Mantarların bulunduğu yer, çok soğuktu. Titremeye başladım. Az sonra da tekrar kıyıya döndük.

Daha ilerde de yeryüzünde görülen eğreltiotu türünden kimi bitkiler vardı. Ama yeryüzünde ot olarak tanımlanan bu bitkiler burada en azından bir çam ağacı büyüklüğünde kocaman ağaçlar durumundaydılar. Amcam bu ağaçları hayranlıkla izliyordu:

— Burada ikinci çağın tüm bitkileri var, dedi. Bunlar ilkçağlarda böyle koskocaman ağaç biçimindeydiler. Daha sonra bahçelerimizde zayıf, küçük bitkiler haline dönüştüler.

— Evet, amca, dedim. İşte dünyada hiçbir insanın görmesine olanak bulunmayan dev bir sera karşımızdaki...

Kıyıda çıkıntı yapmış bir tümseğin üstüne oturup biraz dinlendim. İyice yorulmuştum. Başımı ellerimin arasına aldım. Limanı dikkatle inceledim. Sular pek sakindi, çünkü piramit biçimli kayalar, limanı sımsıkı çevirmişti. Oraya bakarken neredeyse bir geminin yelkenlerini fora edip engine açılacağını sandım.

Ama bu sadece bir hayaldi. Burada üçümüzden başka bir canlı yoktu. Yelkenliyi de sadece canlılar yapabileceğine göre, bu limandan hiçbir yelkenli hareket etmeyecek demekti.

Çok uzak kıyılar sislerle örtülüydü. Oraları da görebilmek, sisin örttüğü yerleri de tüm açıklığıyla görmek istiyordum. Acaba ufukta neler vardı? Orada bizi bekleyen ne gibi engeller, ne gibi tehlikeler vardı? Karşı kıyıya geçebilecek miydik? Amcam bundan emindi. Sanırsınız, iki kıyı arasında sefer yapan bir lüks gemi vardı. Amcam da acentasından bilet almıştı. Hem de güverte bileti falan değil, en azından lüks kamara!

Eh, ancak cebinde böyle bir bilet bulunan kimse bu kadar güvenle söz edebilirdi karşı kıyıya varmaktan.

Sabah, iyice dinlenmiş olarak uyandım. Kıyıya gidip kendimi sulara bıraktım, birkaç kulaç attım. Denizde yüzmek ne kadar zevkliymiş!

Sudan çıktığımda hemen oturup kahvaltı ettim. Amcamla Hans da bana eşlik ettiler. Yaşamak güzel şeydi doğrusu. Daha sonra amcamla kumsalda yürüyüşe çıktık. Yürüyüş, hele açık hava beni âdeta canlandırıyordu. Eski gücüm yerine geliyordu. Amcama denizde balık olup olmadığını sordum.

— Bilemiyorum, dedi. Ama görünürlerde bizden başka hiçbir canlı yok.

— Bir olta yapıp denesek, dedim. Hem eğleniriz hem de yemek çeşnisini değiştirmiş oluruz. Ne dersin amca?

— Deneriz Axel, dedi profesör. Tüm bu bölgenin özelliklerini öğrenip saptamamız gerekiyor.

Birden aklıma geldi. Biz acaba neredeydik? Bunu amcama sordum.

— İzlanda'dan yatay olarak 14.000 kilometre uzaktayız, dedi.

— O kadar uzaktayız ha!.. diyerek hayretimi belirttim.

— En çok bir kilometrelik bir hata söz konusu olabilir, dedi amcam.

— Pusuladan ne haber? dedim. Hâlâ güneydoğuyu mu gösteriyor?

— Evet. Dünyada olduğu gibi batıya doğru 19 derece 45 saniyelik bir sapma oldu.

Sonra susup yüzüme baktı.

— Evet? dedim.

— Garip bir şey var Axel. Olağanüstü bir durum bu! Büyük bir dikkatle inceledim.

— Ne oldu?

— İbre, tıpkı kuzey yarımkürede olduğu gibi kutbu gösterecek yerde yukarıya doğru döndü.

— Yani manyetik alan dünyanın yüzeyiyle, bulunduğumuz alan arasında mı kalıyor?

— Evet, iyi anlattın, dedi amcam. Bu manyetik alan pek derinlerde olmasa gerek.

— Öyle olmalı, dedim. Bilim bu konuda hiçbir kuşkuya yer vermiyor.

— Oğlum, bilim de kimi zaman hatalarla doludur, dedi amcam. Aslında bu hataların bir bakıma yararı da vardır. Çünkü insan hata yapa yapa sonunda gerçeği bulabilir.

Bir süre daha böyle bilimsel kuramlardan falan söz ettik. Daha doğrusu amcam konuştu, ben dinledim. Ne yaparsınız! Amcam alışmış bir kez, fırsatını buldu mu kaçırmaz, hemen ders anlatmaya başlar. Ben amcamı sakin sakin dinlerken bir punduna getirip sordum:

— Ne kadar derinlerdeyiz?

— 140 kilometre diye yanıtladı amcam.

Amcamdan bu bilgileri alınca haritayı inceledim. Bulunduğumuz yeri bu verilere göre harita üzerinde saptadım.

— İskoçya'nın dağlık bölgesinin altındayız, dedim. Grampin Dağları karlı doruklarıyla üstümüzde uzanıyor demek. Bir hayli ağır yükün altındayız, değil mi?

Amcam, her nasılsa güldü. Bu iyiye alametti.

— Evet, dedi. Oldukça büyük bir ağırlık! Ama tavanımız çok sağlam Axel. Bak şu mağaranın kubbesine. Yarım daire olduğunu kabul edelim. En az 13 kilometre uzunluğunda. İçinde bir okyanus barındırıyor. Fırtınalar kopuyor. Ama bana mısın demiyor.

— Tavanın çökmesinden korkmuyorum, dedim. Ama senin amacını öğrenmek istiyorum. Bunca gördüklerimiz sana yetmedi mi? Dünyaya çıkmak istemiyor musun artık?

Amcam bir şaşırdı, bir şaşırdı! Sanırsınız ona böyle bir soru sormamışım da, Haydi şuradaki lunaparka gidelim, birer de dondurma yiyelim demişim gibi bana hayretle baktı.

— Dünyaya dönmek mi! dedi. Ne münasebet! Her şey öyle yolunda gidiyor ki, bu yolculuğu tamamlamamız için tüm koşullar hazır. Bunun için yolculuğumuzu sürdüreceğiz.

Elimle denizi işaret ettim.

— Bu denizi nasıl geçeceğiz, dedim. Yoksa denizi dondurup üstünden kayarak mı geçeceğiz?

— Yoo, dedi amcam. Buna ne olanak var, ne de böyle bir şeye gerek var. Unutma ki, su ne kadar geniş büyük bir alana yayılmış olursa olsun, onu aşmak için hep aynı yöntem uygulanır.

— Evet, dedim.

— Unutma! Her denizin sonunda kara vardır. Kuşkusuz bu denizin de bir bitimi vardır. Yani bir yerde kara başlar. Bu bölgede kara demek granit kütleler demektir. O halde karşı kıyıda garint kütleler olduğu kesin değil mi sence?

— Tamam, bunu kabul ediyorum.

— O halde karşı kıyıya geçince, bizi daha ileriye götürecek olan tüneller bulmamız olasılığı var.

— İlahi amca, dedim. O sonra düşünülecek konu. Sen önce cevap ver bakalım, karşı kıyı sana göre kaç kilometre uzakta?

— Eh, 100, 160 kilometre kadar sanıyorum.

— Ya! dedim. Ama bu hesabın yanlış olduğunu düşündüm. Bir yandan da ister istemez çevremizde bizi karşı kıyıya götürecek bir tekne aradım.

— Ne aradın Axel? dedi amcam.

— Madem ki denizi geçeceğiz, hangi tekneye bineceğimize baktım. Umarım bineceğimiz tekne hem süratlidir, hem de lükstür.

Amcam benim bu sululuğuma güldü:

— Bir teknemiz var, dedi. Hiç yoktan iyidir.

— Nerede? diye sordum. Nasıl bir tekne bu?

— Bir tekne değil oğlum, sadece sağlam bir sal bu.

Ben hâlâ amcamın şaka yaptığını sanıyordum. Yüzüne bakınca ciddi konuştuğunu anladım.

— Ama amca, nasıl yaptınız salı?

— Biraz çevreyi dinlersen anlarsın Axel, dedi profesör. Bak, çevreden balta ve çekiç sesleri duyacaksın. Bu da bir sal yapımında çalışan Hans'ın çıkardığı seslerdir.

Çok şaşırmıştım.

— Ne yani, Hans, Hans sal... sal mı yapıyor! diye kekeledim.

— Evet, dedi amcam. Hans birkaç ağacı devirip sal yapıyor.

— Nasıl, nasıl devirebildi o dev ağaçları?

Amcam koluma girdi:

— Madem bu kadar merak ettin, gidip görelim, dedi.

Birlikte yürüdük. On beş dakika sonra Hans'ı doğal limanın çevresindeki kayaların orada çalışırken gördük.

İyice yanına yaklaştım. Kumların üzerinde yarı yarıya tamamlanmış bir sal görünce hayretim daha da arttı.

Doğrusu Hans bildiğimden de, sandığımdan da becerikliymiş.

Yerde bir ağaçtan yontulmuş tahtalar, direkler, kadronlar görülüyordu.

— Amca, ne ağacı bu? diye sordum.

— Bu bir tür çam, dedi. Ancak deniz suyunun etkisiyle kütük madenleşmiş.

— Gerçek mi bu?

— Yani bir tür fosil ağaç diyebiliriz.

— O halde bir taş kadar ağır olmalı, dedim.

Sonra da bilgiç bilgiç, bu salın su üstünde yüzemeyeceğini, hemen batacağını bilimsel olarak açıkladım.

Amcam beni sabırla dinledi.

— Bu dediğin olmayacak şey değil, dedi. Bu durumda gövde fosilleşerek antrasit durumuna gelir. Ama bu salda kullanılanlar kısmen fosilleşmiş ağaçlar. Bu nedenle de suda batmazlar.

Amcam, Hans'ın kürek olarak hazırladığı parçalardan birini denize attı. Kürek önce suya batıp gözden kayboldu ama sonra tekrar yüze çıktı. Dalgalar arasında sallanmaya başladı. Amcam:

— İnandın mı? dedi.

— İnandım, dedim.

Zaten bu gezi boyunca o kadar çok şeye inanmak zorunda kalmıştım ki, bunları dönüşte kime anlatsam beni en kısa yoldan akıl hastanesine postalardı.

Taşlaşmış bir ağaç parçasının suda batmaması bu kadar önemli miydi yani! Belki de amcam isteseydi, bir kayayı yontup ondan mükemmel bir gemi yapabilirdi. Önce suya atıp bana gösterir, "İnandın mı?" diye de sorardı.

Bunlar işin şakası tabii... Ama gerçek şu idi. Ertesi akşam becerekli Hans salı tamamladı. Bu sal üç metre boyunda, bir buçuk metre genişliğindeydi. Kütükler, sağlam iplerle hasır örer gibi birbirine bağlanmıştı.

İpin düğümleniş biçimini inceleyince salın çok sağlam olduğunu anladım. Üçümüz elbirliğiyle salı suya indirdik.

Salımızın iki direği vardı. Üçüncü direk de bunlara dikine bağlanmıştı. Battaniyelerden birini yelken olarak kullanacaktık. İp derseniz, ondan bol bir şey yoktu yanımızda.

Salımızda kumanya, safra, her tür silahlar ve aletler için yer vardı. Bol miktarda su aldık.

Profesör savaşa hazırlanan bir amiral havasındaydı. Gemiye binme emrini verdi.

Dedim ya, Hans gerçekten çok becerikliydi. Sala bir de dümen takmıştı. O dümene geçti, ben suya girip ipleri çözerek salı biraz ittirdim. Yelkenimizi açtık ve hızla kıyıdan uzaklaştık.

Küçük limandan çıkarken amcam, her şeye olduğu gibi buraya da bir isim vermemizi söyledi. Ben hiç düşünmeden:

— Gertrud olsun, dedim. Haritada çok güzel durur.

Amcam bana yan gözle baktı, sonra başını salladı:

— Peki, dedi. Limanın adı Gertrud Limanı.

Sevgili Gertrud'un adını böylelikle ölümsüzleştirmiş olduk.

Rüzgar kuzeybatıdan esiyordu. Büyük bir hızla yol alıyorduk. Amcam bir saat sonra hızımızı hesapladı:

— Böyle giderse yirmi dört saat içinde 120 kilometre yol alırız, dedi. Yani karşı kıyıya varmamız pek uzun sürmeyecek.

— İnşallah, dedim içimden. Kalkıp salın ön bölümüne oturdum.

Hızla yol alıyorduk. Kısa süre sonra kara gözden kayboldu. Arkamızda hafif bir iz bırakarak ilerliyorduk.

Gece oldu ama gökyüzünün parlaklığı devam ediyordu. Bu durum olağanüstü bir şeydi. Bundan yararlanabilir, gece de güvenle yola devam edebilirdik.

Yemekten sonra uzandım. Derin bir uykuya daldım.

Her şey yolundaydı, Hans dümeni zevkle kullanıyordu. Rüzgar arkadan estiği için hızla yol alıyorduk.

Limandan ayrılırken amcam bana seyir defteri tutmak görevini vermişti. Tıpkı gemilerde olduğu gibi her olayı, rastladığımız her olağanüstü şeyi, rotamızı, hızımızı, tüm ayrıntıları gün gün bir deftere yazacaktım.

İlk gün şunları yazdım:

14 Ağustos Cuma: Rüzgar hep kuzeybatıdan esiyor. Rotamızdayız. Hızla yol alıyoruz. İskele tarafından, 100 kilometre kadar uzaktan kara göründü. Hava güzel, ısı 32 derece.

Öğleye doğru Hans bir ipin ucuna bir çengel taktı. Küçük bir et parçasını da bunun ucuna taktı. Böylelikle hazırladığı oltayı suya attı. İki saat kadar boşu boşuna bekledi. Varsayımlarımız doğru idi. Burada canlı yoktu. Fakat sonunda oltada bir kımıldama görüldü. Hans ipi çekince sala bir balık düştü.

— Mersin balığı diye heyecanla bağırdım.

Profesör balığı alıp incelemeye başladı. Sonunda:

— Bunun soyu çok uzun zaman önce kaybolmuş bir türden, dedi. Devonik çağında bile bu tür sadece fosil halinde bulunuyordu.

— Nasıl olur diye itiraz ettim. İlkel çağlarda yaşamış bir balık mı bu, hem de canlı canlı?

— Evet, öyle, dedi amcam. Bir doğa bilgini için bulunmaz bir hazinedir bu balık.

— Hangi familyadan bu balık? diye sordum.

— Balığın özelliklerine bakılırsa hemen anlaşılıyor, dedi profesör.

— Yani? diye sordum.

— Ptychtis türünden, dedi amcam. Fakat balığın bir özelliği de önemli.

— Nedir bu özellik?

— Balık kör.

— Kör mü, nasıl olur!

— Sadece kör değil. Ayrıca... gözleri de yok.

Hemen balığı alıp baktım, amcam haklıydı. Balığın gözleri yoktu. Ama bu bir rastlantı olabilirdi. Bir balık daha tutup incelemekte yarar vardı doğrusu.

Hans oltaya yem takıp suya sallandırdı. İki saat içinde pek çok balık yakalandı. Demek ki, denizin dibi balık doluydu.

Amcam her birini inceledi. Kimilerinin hangi familyadan olduğunu bulamadı. Ama biz yemek çeşidimizi çoğaltmıştık. Benim aklım bir konuya takılmıştı. Madem ki denizde balıklar vardı, bu ortamda yaşayabiliyorlardı, neden havada kuşlar olmasındı. Herhalde, kuşlar da vardı. Belki, evet belki karada da sürüngenler vardı.

Bu düşünce ile dürbünü alıp ufku gözledim. Uzun süre gökyüzünü taradım. Hayır, hiçbir hareket yoktu.

Ama ben çılgın bir hayale dalmıştım. Bu deniz üzerinde ve kıyılarında tüm eski çağların bitki ve hayvanlarını teker teker canlandırıyordum. Bu canlıları birden harekete geçiriyor ve tarihten çok önceki çağların havasını yaşıyordum.

Öylesine dalmıştım ki, amcam seslenince onu zorlukla duydum.

— Ne oluyorsun Axel?

— Yok bir şey, dedim.

— Dikkat et oğlum, saldan düşeceksin.

Aynı anda Hans üzerime atılıp beni sımsıkı yakaladı.

İyi de yaptı doğrusu. Çünkü ben hâlâ hayal görüyordum. O güzelim hayvanların yanına gitmek için kendimi neredeyse saldan atacaktım. Amcam:

— Sen çıldırmışsın diye bağırdı.

Ancak o zaman kendime gelebildim.

— Ne oldu? diye sordum.

— Hasta mısın?

— Yok, yok, dedim gülerek. Sadece bir hayale kaptırdım kendimi.

Sonra çevreme bakındım:

— Her şey yolunda değil mi?

— Evet, rüzgar iyi, deniz sakin. İyi yol alıyoruz. Yanlış hesap etmediysem kısa süre sonra karaya çıkacağız, dedi amcam.

Bunun üzerine ufka baktım, görünürde bir şey yoktu.

Sinirli görünen amcam, dürbünü elinden düşürmüyor, endişeli bir durumda ufku gözetliyordu. Biraz dikkatle bakınca amcamın adamakıllı sinirli olduğunu anladım. Acaba neyi vardı, neden böyle sinirliydi?

Bana kalırsa ortada sinirlenecek, üzülecek bir şey yoktu. Yolculuğumuz çok iyi gidiyordu. Salımız hızla ilerliyordu.

Daha fazla düşünmeden, durumu kendisinden öğrenmeye karar verdim.

— Çok endişelisin amca, dedim.

— Yoo! Sana öyle geliyor.

— O halde sabırsızlanıyorsun.

— Ha, bu doğru diye cevap verdi profesör. Çünkü sabırsızlanmama neden olan kimi şeyler var.

— Salımız bir hayli hızlı gidiyor ama.

— Bunun bir yararı yok, dedi. Gerçekten salımız hızlı gidiyor ama bu deniz de fazlaca büyük.

— İyi ama yola çıkmadan önce sen bu uzaklığı hesaplamıştın. 200 kilometreye yakın olduğunu söylemiştin.

— Doğru diye homurdandı amcam. Bu doğru. Bir doğru da şu. Biz bu mesafenin üç katı yol aldık ama görünürlerde kara yok. Hesabıma göre çoktan güney kıyılarına varmış olmalıydık.

— Üzülme amca, dedim. Nasıl olsa bu koşullar altında karaya varacağız.

Amcam dürbünü ile ufku tararken cevap verdi:

— Beni üzen şu, dedi. Biz aşağıya inmiyoruz, dümdüz yol alıyoruz.

— Doğru, dedim.

— Bu durumda dünyanın merkezine inme yolunda boşuna zaman kaybetmiş oluyoruz.

— Fena mı, biraz dinleniyoruz diyerek onu yatıştırmaya çalıştım.

— Ben bunca yolu bir gölde gezinti yapmak için gelmedim, dedi.

Ne âlâ! Amcama göre şu perişan durumun adı gezinti, şu okyanusun adı da göldü. Allah bilir, salımıza da lüks tekne diyecekti amcam.

— İyi ama amca, Saknussemm de bu yoldan gittiğine göre...

Saknussemm adını duyan amcam hemen sözümü kesti:

— İşte bütün sorun burada, dedi. Acaba gerçekten onun gittiği yoldan mı gidiyoruz? Acaba o da bu denizi görmüş müydü, bu denizden geçmiş miydi?

— Herhalde, dedim. Başka bir yol yoktu ki.

— Ya o su! dedi amcam.

— Hangi su?

— Kayaları delip akıttığımız su. Bizi yanıltmış olamaz mı?

— Tüm bunlara karşın ben gene de mutluyum, dedim. Burada manzara çok güzel.

— Manzara vız gelir bana diye söylendi amcam. Benim bir amacım var. Bu amaca erişmeliyim. Bunun ötesi beni ilgilendirmiyor hiç.

Eh, madem ki öyle, bu konuyu kapatmak gerekiyordu artık. Başımı çevirdim. Amcamı sabırsız kıvranışlarıyla başbaşa bıraktım.

O gün cumartesi idi ya, amcam tam saat altıda kemerini çıkardı. Üç gümüşü alıp Hans'ın avcuna saydı. Dedim ya, dostluk başka alışveriş başkaydı.

Ertesi gün hava aynıydı. Sadece rüzgar biraz serinler gibi oldu. Rahatça uyumuştum. Neşem, sağlığım yerindeydi.

Amcama gelince! Evet, amcam endişe içinde kıvranıyordu. Bir ara denizin derinliğini ölçmeye çalıştı. Bunun için ağır baltalardan birini ipin ucuna bağlayıp suya sarkıtti. İpin boyunun yettiği kadar aşağıya bıraktı ama balta bir türlü

dibi bulmadı. Sonra ipi çekmeye başladı, bir hayli zor oldu bu. Ben de yardım ettim. Sonunda baltayı sala aldı.

Hans baltayı eline alarak inceledi. Gözleri faltaşı gibi açıldı. Baltayı bana uzattı. Üstündeki derin izleri gösterdi.

Çelik, iki sert cisim arasına sıkışmış gibiydi. Hans'la göz göze geldik. Dudakları oynadı. Bir tek sözcük duyuldu. "Tander".

Tander. Ne demekti acaba? Amcama döndüm. Çok meşguldü. Hesaplara dalmıştı. Benim soruma cevap verecek durumda değildi.

Gene Hans'a baktım. Ağzını açıp kapadı. Dişlerini gösterdi bana.

Yani baltadaki izler diş izleri demek istiyordu.

— Aman Tanrım, baltayı dişleyen yaratıklar varsa suyun altında... Yo... Gerisini düşünmek bile istemiyordum. Hemen alıp, bu kez daha dikkatle inceledim.

Evet bu izler, diş izleriydi. Çelikte iz bırakan dişler, bu dişlerin bağlı olduğu çeneler!.. Düşünebiliyor musunuz?

Herhalde ilkçağlardan kalma hayvanlar diye düşündüm. Bu duruma göre köpekbalığıymış, balinaymış, bu yaratıkların yanında çocuk oyuncağı kalırlardı. Çok büyük ve çok vahşi olmaları gerekiyordu. Hem de çok kuvvetli.

Bir gece önce kurduğum düşleri düşündüm. Yoksa onlar gerçek miydi? Yoksa altıncı his dedikleri hislerle mi, burada vahşi yaratıklar olabileceğini anlamıştım!

Bütün gün bu düşünceleri kafamdan atamadım. Birkaç saat uyuyunca biraz olsun rahatladım.

Ertesi sabah uyanır uyanmaz, kafam gene aynı konuya takıldı. Yani şu baltaya diş geçiren canavarların özelliklerine, huyuna, suyuna...

Bunlar yumuşakçalar, kabuklular ve balıklardan sonra ortaya çıkmışlardı. Memeli hayvanlardan önce yaşamışlardı. Bir ara dünya bunların malı olmuştu. Tüm dünyaya bu sürüngenler egemen olmuştu. Jura çağında denizlerin en güçlü yaratıkları da bunlardı.

Çok büyük, çok güçlü ve sağlam yapılı yaratıklardı. Günümüzün timsahları, bunların çok ufak, zayıf, cılız birer kopyaları idi.

Bu canavarları hiçbir insan gözü görmemişti. Sadece kemiklerine, kalıntılarına bakarak onlar hakkında bilgi edinilmişti. Bulunan kemikleri biraraya toplanmış, doğa tarihi müzelerinde bir iskelet durumuna sokulup öğrencilere gösterilmeye başlanmıştı.

Benim Hamburg Müzesi'nde gördüğüm iskelet tam dokuz metre boyundaydı.

O an, müzede gördüğüm iskeleti anımsayınca, korkum büsbütün arttı. Yoksa baltayı dişleyen böyle bir yaratık mıydı?

Yoo!.. Yoo!.. Buna olanak yoktu. Bu gerçek olamazdı. Denize korkuyla bakıyordum artık.

Deniz dibindeki mağarasından çıkacak bir yaratığın başını her an görecekmişim gibi geliyordu bana.

Bu arada baltayı profesöre de gösterdim. Eline aldı. Evirdi, çevirdi. Sakin bir sesle "Olabilir" dedi.

Galiba amcam baltayı dişleyen canavarı küçük bir hamsi balığı falan sanıyordu.

— Eğer o baltayı denize indirmeseydik, canavarı uyandırmazdık, dedim.

— Ama suyun derinliğini öğrenip not etmem gerekiyordu Axel, dedi amcam.

İşte amcam bu. Dünya bir yana, ölçüp biçip not etmek bir yana... Onu kendi dünyasında bırakıp silahlarımıza bir göz attım. Teker teker yokladım. Hepsinin ateşe hazır olması gerekiyordu. Amcamla göz göze geldik. Başını sallayıp yaptığımı onayladı. Demek o da korkuyordu.

Az ilerde denizde büyük kırışıklıklar, fokurdamalar oluyordu. Geniş bir alanda sular anafor yapmış, hızla dönüyordu.

Aşağılarda bir hareket başladığı belli oluyordu. Tehlike kapımıza dayanmıştı.

Çok dikkatli olmalıydık. Gözlerimizi dört açmalıydık.

Hepimizin uykusu gelmişti, yani gece olmuştu. Ama biliyorsunuz, burada gece olunca hava kararması diye bir şey yok. Gündüzü ve geceyi saatle ayırt edebiliyorduk ancak.

Hans dümendeydi, ben uyuyakalmışım. Bir süre sonra şiddetli bir sarsıntı ile uyandım.

Aman Tanrım! Sal birden havaya fırladı. En azından otuz metre öteye fırlatıldı.

Amcam çok korkmuş olmalıydı:

— Ne oluyor diye haykırdı. Yoksa karaya mı oturduk?

Hans bir eliyle dümeni sımsıkı tutarken, öbürüyle uzaktaki noktayı işaret etti.

Orada, suya batıp çıkan karanlık bir gövde vardı. Dikkatle bakınca hemen anladım.

— Bu... bu... dev bir kaplumbağa!

Amcamın heyecanı yatışmıştı. Beni doğruladı.

— Evet, dedi. İlerde de çok kocaman bir su yılanı görünüyor.

— Ya daha ilerdeki! Dev bir timsah! Şu çeneye, şu kocaman dişlere bak diye heyecanla bağırdım.

Ben bunları söylerken timsah gözden kayboldu. Amcam haykırdı:

— Bir balina, bakın, bakın bir balina bu! Şu kuyruğuna bakın, inanılmaz bir büyüklükte. Şu suya bakın, püskürtüyor işte...

Gerçekten denizin bir hayli yukarılarına kadar yükselen iki su sütunu görüldü.

Hepimiz şaşırmıştık. Bu canavarlara karşı ne yapabilirdik? Onlarla nasıl başa çıkabilirdik? Hepsi doğa dışı bir büyüklükteydi. En küçüğü bile bizi bir lokmada yutardı kuşkusuz. Birinin gelip başıyla hafif bir dokunması, salı parçalamaya yeterliydi.

Hans salın yolunu değiştirerek bu tehlikeli bölgeden çıkmayı denedi ama her tarafta canavarlar görünüyordu. Bir anda denizin yüzeyini kaplamışlardı.

Dokuz metre boyunda bir yılan, dokuz metrelik bir kaplumbağa, denizin üstünde sakin sakin dolaşıyordu.

Hemen tüfeği aldım. Aynı anda, hayvanların üstlerinin çok kalın pullarla kaplı olduğunu anımsadım. Bu pullara kurşun işlemezdi.

Hepimiz paniğe kapılmıştık. Dilimiz tutulmuştu âdeta. Hayvanlar yaklaştılar, yaklaştılar. Timsah bir yanda, yılan bir yandaydı.

Ne olursa olsun ateş etmeliydim. Tüfeği doğrulttum. Hans eliyle işaret etti. Tüfeği indirdim, baktım.

Yılanla timsah salın açığına geçmişlerdi. Sonra birden korkunç bir saldırı başladı. Ama bize değil, birbirlerine saldırdılar. Korkunç bir boğuşmanın ortasındaydık.

Demek ki, bizim için değil, birbirlerine saldırmak için hazırlanmışlar, bu nedenle de bizi görememişlerdi.

Bu kanlı boğuşmayı, tüm ayrıntılarıyla görebiliyorduk. Az sonra başka hayvanlar da belirdi, onlar da boğuşmaya katıldılar. Evet, evet, hepsi oradaydı. Kaplumbağası, kertenkelesi, balinası... Hepsi, tam takım boğuşmaya katıldılar.

Hans başını sallıyor, "va, va" diyordu.

— Ne ikisi, dedim. Orada sadece iki canavar mı var?

Gözünü dürbünden ayırmayan amcam:

— Hans haklı, dedi.

— Yani iki canavar mı var ortada?

— O canavarlardan birinin başı bir kertenkeleninkine benziyor, dedi amcam. Vücudu da bir kaplumbağanınki gibi şiş. Dişleri de timsahtan farksız. Bizi şaşırtan da bu oldu. Bu, ikinci çağ yaratıklarının en korkuncu. Yani bir ichithyosaurus.

— Ya öbürü? diye sordum.

— Onun üstünde kaplumbağa kabuğu gibi bir kabuk var. Aslında bir deniz yılanı. Adı plesiosaurus.

Hans'ın hakkı vardı. Bizim bir yığın canavar gibi gördüğümüz, sadece iki yaratıktı. Bütün gürültüyü bu ikisi yapıyordu.

İki hayvan birbirlerine inanılmaz bir öfkeyle saldırıyordu. Öyle şiddetli bir saldırıydı ki iki yüz metre uzakta olan salımız, onların yarattığı dalga ile sallanıyordu. Birkaç kez neredeyse alabora oluyorduk. Kulaklarımıza inanılması güç vahşi bağırtılar, tıslamalar geliyordu. İki hayvanı birbirinden ayırmak olanaksızdı. Bizim için en büyük sorun, bu boğuşmadan sağ çıkacak hayvanın davranışı idi.

Boğuşma sürüyordu. İki saat geçmişti. Aynı hızla, hiddetle boğuşuyorlardı. Zaman zaman bize doğru yaklaşıyor, sonra geri dönüyorlardı. Ben tüfek elimde, ateşe hazır bekliyordum.

Aniden iki canavar birden kayboldu. Denizin ortasında büyük bir anafor belirdi. Sular hızla dönmeye başladı. Boğuşma denizin altında süreceğe benziyordu. Sonra birden denizin üstünde bir baş belirdi. Bu, plesiosaurus'un kafasıydı. Yani daha çok deniz yılanına benzeyenin kafası...

Canavarın çok ağır bir yara aldığı belliydi. Dev kabuğu görünmüyor sadece uzun boynu suyun yüzünde yükselip alçalıyordu. Sularda büyük bir güçle debeleniyor, bu debelenmesi dalgalar oluşturuyordu. Fışkıran, kaynayan su damlacıkları, çevremizde bir perde oluşturmuştu. Hiçbir şey göremez olmuştuk.

Neden sonra ortalık duruldu. Hayvanın çırpınışı bitti. Sessiz, hareketsiz, suyun yüzüne serildi kaldı. Denizin kımıldamasına uyarak hafif hafif dalgalanmaya başladı.

Acaba öbürü neredeydi? Denizin altındaki mağarasına mı çekilmişti, yoksa biraz dinlenip yeniden yüzeye mi çıkacaktı?

Amcama döndüm:

— Acaba ichtyosaurus ne oldu? diye sordum.

Amcam bana çok kızdı. Neden mi? Nedeni basit, hayvanın adını yanlış söylemiştim.

— Oğlum, onun adı ichithyosaurus. Bir bilim adamı her şeyden önce isimleri doğru söylemeli.

XIV

Hızlanan rüzgar sayesinde savaş mahalinden çabuk bir şekilde uzaklaştık. Doğrusu ya ben hâlâ korku içindeydim. Canavarların tekrar görünüp bize saldırmaları olasılığı beni çok korkutuyordu.

Öğleye doğru çok uzaklardan bir ses işitildi. Devamlı bir homurtu, giderek güçlenerek bize kadar ulaşıyordu.

Amcam dikkatle dinledi:

— Herhalde uzakta bir ada ya da büyük kayalar var, dedi. Dalgalar oraya vurdukça bu sesler oluşuyor.

Hans daha iyi görebilmek için öndeki direğe tırmanıp ufka doğru baktı, fakat ne bir kaya, ne de bir ada görünüyordu. Amcamın varsayımı tutmamıştı, deniz dümdüz uzayıp gidiyordu.

Üç saat daha geçti. Homurtu giderek kuvvetleniyordu. İlerde belki de bir çağlayan vardı, ses de oradan geliyordu.

— Belki de bir çağlayan var, dedim.

Amcam başını sallayarak benim bu varsayımımı reddetti. Ama ben bu görüşümde ısrar ettim:

— Belki de hızla bu çağlayana doğru yol alıyoruz, dedim. Oradan düşerek bir uçurumu boylayabiliriz.

Aslında böyle bir olay profesörü mutlu ederdi. İniş demek, dünyanın merkezine biraz daha yaklaşmaktı. O halde çağlayandan düşmek amcama vız gelirdi.

Hava bir hayli sisliydi. Bu sis perdesinin gerisinde neler olabileceğini düşünüyorduk. Gökyüzü ise sakindi. Bir ara sis perdesinin bir tarafı hafif aralandı. Denizi dikkatle inceledim. Gerçekten bir çağlayan varsa, suyun artık hareketli olması, belirli bir doğrultuda akması gerekirdi. Akıntının hızını ölçerek bizi bekleyen tehlikenin bilimsel ayrıntılarını saptayabilirdik. Ama görünürde bir hareket, bir akıntı yoktu. Boş bir şişeyi suya bıraktım, hareketsiz kaldı. Demek ki, çağlayan söz konusu değildi.

Saat dörtte Hans yeniden direğe tırmanıp ufku gözetledi. Dikkatle baktı. Bir noktada bir şeyler görmüş olmalı ki, o noktaya tekrar tekrar baktı. Şaşırmamıştı ama bir şeyler gördüğü kesindi.

Amcam:

— Hans bir şeyler gördü herhalde, dedi.

— Evet, bir şeyler gördü. Bu kesin. Baksana yüzüne!

Hans aşağıya indi. Güney yönünü işaret ederek "Der nere", dedi.

Amcam çevirdi:

— Orada...

Dürbünü alıp işaret edilen tarafa baktı. Bir dakika kadar inceledi. Bu bir dakika bana bir yıl gibi geldi.

— Evet, evet diye söylendi.

Heyecandan titriyordum.

— Ne gördün amca? diye sordum.

— Dalgaların arasında büyük bir güçle fışkıran bir su sütunu, dedi profesör.

— Yani bir başka deniz canavarı.

— Belki de.

— O halde yön değiştirelim, kaçalım! diye haykırdım.

— Yoo, dedi amcam. Rotamız aynı kalacak. Doğru ilerleyeceğiz.

Hans dümenin başında bir heykel kadar sessizdi. Amcama kimi zaman hiçbir şeyi anlatamazsınız.

Dürbünle ben de baktım. Suyun fışkırdığı yer bizden 30 kilometre kadar uzaktaydı. Su o kadar yükseğe fışkırıyordu ki, bunu fışkırtan yaratığın olağanüstü boyutlarda olması gerekiyordu. Daha önce gördüklerimizi, atlattığımız tehlikeyi düşünürseniz, en akıllıca iş o tarafa gitmemek, hızla oradan uzaklaşmaktı. Ama bu akıllı kişilerin yapacağı işti, biz amcam sayesinde henüz yeterince akıllanmamıştık.

Bu nedenle de rota değiştirmeden yola devam ettik.

Yaklaştıkça suyun çok yükseklere dek fışkırdığını izledik. Hem yükseklere çıkıyor, hem de çok büyük bir su kütlesi fışkırıyordu. Üçümüz de bu kadar çok suyu içine alıp püskürtebilen canavarın büyüklüğünü korkuyla düşünmeye çalışıyorduk.

Gece saat sekizde püsküren suya iyice yaklaşmıştık. Aramızda 7-8 kilometre ancak vardı. Suyu püskürten yaratığı görebiliyorduk. Denizin ortasında bir adadan farksızdı. Ortası kümbet biçimindeydi, uzunluğu en azından 2 kilometre kadar vardı.

Canavar hareketsizdi, belki de uyuyordu. Deniz şu haliyle onu sürükleyecek güçte değildi.

Su, yüz elli metre kadar yukarıya fışkırıyor, sonra büyük bir gürültüyle yağmur gibi aşağıya düşüyordu.

Bu yaratık günde yüz balina yutsa gene de aç kalırdı. Bize gelince, dişinin kovuğuna bile küçük gelirdik; ama yine de bu korkunç yaratığa doğru ilerliyorduk.

Artık daha fazla yaklaşmamak gerekiyordu. Bu bir çılgınlıktı. Gerekirse yelkeni tutan ipleri keserek, salın o tarafa gitmesine engel olacaktım.

Bu düşüncemi amcama anlatınca, hiçbir şey söylemedi. Hans ayağa kalkıp bu korkunç cismi gösterdi. "Holme", dedi.

Holme, ne demek acaba? Dönüp amcama baktım.

Amcam haykırdı:

— Bir ada bu!

Ardından da kahkahalarla gülmeye başladı.

— Evet bir ada.

— Ya o püsküren sular! dedim.

Buna Hans cevap verdi:

— Geyser.

Amcam başını sallayıp onu doğruladı.

— Yeraltından yeryüzüne fışkırarak çıkan sıcak su, gayzer, dedi.

Çok şükür, korktuğum başıma gelmemişti. Canavar sandığımız bu şey bir adaydı; bildiğimiz ada. Cansız, hareketsiz; tek özelliği sıcak su fışkırtıyor olmasıydı.

Salı adaya yaklaştırdık. Suyun gücünü daha yakından izledik. Adanın tüm volkanik gücü bu püsküren suda toplanmıştı. Gökteki giz dolu ışık bu püsküren suya vuruyor, damlalar çeşitli renklere ayrışıyordu.

Amcam bir şeyler düşünüyor olmalıydı. Sonunda karar verdi:

— Adaya yanaşalım, dedi.

Bir tehlike yoktu ama püsküren suya dikkat etmeliydik. Haşlanmak istemiyorsak tabii...

Hans salı, güzel bir manevra ile adanın öbür ucuna yanaştırdı. Kayaya atladım, amcam da beni izledi. Kılavuzumuz ise saldan inmeye gerek görmedi. Adamda merak etmek diye bir huy yoktu. Karşısında kıyamet kopsa dönüp bakmaya üşeniyordu âdeta.

Yerler kum, sünger taşı, karışık granitle doluydu ve epeyce sıcaktı. Sanki bir buhar kazanının üstüne çıkmış gibiydik. Suyun yükseldiği bölüme yaklaştım. Termometre ile ısıyı ölçtüm. Tam yüz elli derece geldi.

Profesör pek konuşmak istemiyor gibiydi. Adaya benim adımı verdi. Böylece, bir daha hiçbir insanın göreceğini sanmadığım bir adaya adımı vermekle beni onurlandırmış oldu.

Bir-iki dakika kadar püsküren sıcak suyu izledim. Zaman zaman çok yükseliyor, kimi zaman daha az yükseliyordu. Bunun nedeninin kaya aralıklarında toplanan gazın basıncı olduğunu hemen anladım. Gaz birikince basınç yükseliyor, su da iyice yükseliyordu; gaz azalınca basınç düşüyordu.

Sala binip yelken açtık. Adanın güneyinden dolaştık. Adadan ayrılırken seyir defterine şu bilgileri yazdım:

"Gertrud limanından 1080, İzlanda'dan 2480 kilometre uzaktayız. Büyük bir olasılıkla İngiltere adalarının altında bulunuyoruz."

Durmadan ilerliyorduk. Havada kimi değişiklik belirtileri görülüyordu. Her yer buharla dolu gibiydi. Bulutlar adamakıllı alçaktı. Koyu renkliydi. Gökten yayılan aydınlık, bulut kümelerini aşamadığından ortalık iyice aydınlanamıyordu.

Bir denizci fırtına belirtilerini görünce neler düşünürse ben de aynı şeyleri düşünmeye başladım. Hele güneydeki

bulutların görünümü hiç de hoş değildi. Tıpkı yeryüzündeki gibiydi her şey; hava basık, deniz durgundu.

Hava elektrikliydi. Bu elektrik bizlere de ulaşmıştı. Dümenin yanından geçerken elim Hans'ın eline değmişti. Bu değmeden bir kıvılcım oluşmuştu hemen. Hepimiz elektrik yüklüydük.

Saat onda rüzgar aniden durdu. Kurşuni bulutlar büsbütün korkunç bir biçim aldılar. Kasırga patlayacaktı. Laf olsun diye:

— Hava kötü, dedim. Fırtına patlayacak.

Amcam cevap vermedi. Karayı göremediği için çok kızgındı. Bir an önce karaya varıp, daha derinlere inmekten başka bir düşüncesi yoktu.

Etraf çok sessizdi. Yelkenimiz kat kat olmuş, aşağıya sarkmıştı. Sal dümdüz, kıpırtısız denizin ortasında öylece, hareketsiz duruyordu.

— Neden yelkeni indirmiyoruz? diye sordum. Fırtına patlar patlamaz devrilir, alabora oluruz.

Baktım, beni dinleyen kimse yoktu. O zaman kendi kendime söylenir gibi:

— En iyisi şu yelkeni indireyim diyerek direğe doğru ilerledim. Bana göre doğrusu buydu, hatta direği bile çıkarıp yatırmakta yarar vardı. Direğe yaklaştığımı gören amcam:

— Hayır diye bağırdı. Yüz kere hayır. Bırak fırtına bizi yakalasın.

Hayretle yüzüne baktım.

— Fırtınaya mı yakalanmak istiyorsun! diyerek hayretimi belirttim.

— Evet! Sonunda bizi bir kıyıya ulaştırmak şartıyla en büyük fırtınaya bile razıyım.

Sonra öfkeli öfkeli söylendi:

— Salın parçalanması bile umurumda değil...

Bu sırada güney ufkunda büyük bir değişiklik olmuştu. Birikmiş buharlar suda yoğunlaşmıştı. Dev mağaranın gizli köşelerinden hareket eden hava, o yoğunlaşmış havanın boş bıraktığı yere dolmuştu. Böylece fırtına patlamış oldu.

Aynı anda sal hızla havalandı, öne doğru savruldu. Amcam boylu boyunca yere serildi. Sürüne sürüne yanına gittim. Amcam yattığı yerde bir ipe sıkıca tutunmuş, çevreyi gözlüyor, fırtınayı bu kadar yakından yaşamanın tadını çıkarıyordu.

Hans ise yerinden kımıldamamıştı. Dimdik duruyor, elini dümenden ayırmıyordu.

Direk de sapasağlam duruyordu. Ama yelken, neredeyse patlayacak kadar şişmişti. Sal, hem yelkeni dolduran rüzgarın, hem de sulardan oluşan hızlı bir akıntının etkisiyle hızla yol alıyordu.

Can havliyle bağırdım:

— Yelken, yelkeni indirelim...

Amcam hemen cevap verdi:

— Hayır Axel, sakın ha, sakın! Yelken inmeyecek.

Hans başını salladı:

— Nej.

Amcamın yüzüne hayretle baktım. Ardından yağmur başladı. İlerde bu korkunç yağmurun oluşturduğu bir perde belirdi. Şimşekler çakıyor, gök, kulakları sağır edecek bir gürültüyle gürlüyordu. Şimşekler çoğu kez birbiriyle kesişir gibi çakıyor, ortalık bir mahşer gününü anımsatıyordu.

Şimşek çaktıkça öyle bir aydınlık yayılıyordu ki, gözlerimizi kapatmak zorunda kalıyorduk. Çevremizdeki minicik dalgalar bile birer volkan gibi büyüyor, büyüyorlardı.

Gözlerim kamaşıyor, kulaklarım gök gürültüsünden uğulduyordu. Ayakta, direğe sımsıkı sarılmıştım. Direk bir saz gibi eğilip düzeliyordu.

Cumartesi günü hep fırtına ile boğuştuk. İnanılmaz bir hızla yol aldık. Neyse ki pazar günü fırtına biraz azaldı. Kulaklarımız uğulduyor, birbirimizle ancak işaretle anlaşabiliyorduk.

Fırtına, bizi istediği yöne götürüyordu. Belki uçuruyor desek daha uygun olurdu. Çünkü uçar gibi ilerliyorduk.

Amcam salın arka tarafında yere uzanmış, iplere sımsıkı tutunmuş hareketsiz yatıyordu.

Hava iyice ısındı. Termometreye bakayım, dedim. Baktım da; ama dereceyi okuyamadım.

Pazartesi günü de fırtına devam etti. Acaba hiç bitmeyecek mi? diye düşündüm.

Hepimiz bitkin düştük. Hans dümen başından ayrılmıyordu. Axel Adası'ndan bu yana 800 kilometre yol almıştık.

Bir ara fırtına gene şiddetlendi. İplerle sala bağlandık. Sular başımızın üstünden aşıyordu. Kimi dalga salı da, bizi de içine alıp yutuyordu. Bir süre sonra tekrardan suyun yüzüne çıkıveriyorduk.

Konuşmalarımız hep işaretle oluyordu. Zaten öyle halsiz düşmüştük ki, elimizi sallamak bile büyük bir sorun oluyordu. Bir ara amcam sürüne sürüne yanıma geldi. Kulağıma bağırdı:

— Sonumuz geldi Axel, dedi.

Kulağına eğilip:

— Yelkeni indirelim diye olanca gücümle bağırdım.

Biraz düşündükten sonra bu önerimi kabul etti. Başını salladı. Aynı anda salın üzerine bir ateş küresi düştü. Direk

ve yelken aniden kayboluverdi. Yine aynı anda, yukarıya doğru inanılmaz bir yüksekliğe çıktıklarını gördüm. Gökyüzünde uçuyorlardı.

Dehşet içinde kalmıştık. Yarısı beyaz, yarısı mavi renkli ateş topuna baktık. Otuz santim uzunluğunda bir mermiye benziyordu. Olduğu yerde başdöndüren bir hızla dönüyordu. Bir ara kumanyaların bulunduğu çuvala sıçradı. Sonra oradan inerek, tahtaların üstüne kondu. Gözlerimi kapadım. Şimdi havaya uçuyorduk.

Ama hayır, ateş topu barut kutusundan sıçramış, Hans'a doğru gitmişti. Hans gözlerini dikmiş, bu hareketleri izliyordu. Amcamın gözleri cam gibi parlıyordu. Topun hareketini dehşet içinde izliyordu. Ben de, topun yaydığı ışıkta korkuyla titriyordum. Bir an ayağıma doğru yaklaştı, ayağımı çekmek istedim ama başaramadım.

Bir gaz kokusu genzimizi yakmaya başladı.

Ayağıma hükmedemiyordum. Sala perçinlenmiş gibiydim. O zaman bu ateş topundaki elektrik gücünün saldaki her şeyi mıknatısladığını anladım. Silahlar, baltalar, araçlar gereçler oradan oraya gidip geliyorlar, birbirleriyle çarpışıyorlardı. Tam bir cadı kazanı kaynıyordu.

Büyük bir gayretle ayağımı çekip olduğu yerden kurtardım. Bir an gecikseydim ateş topu ayağıma vurarak beni yakacaktı kuşkusuz.

Büyük bir patlama oldu. Gözleri kör edercesine büyük bir ışık parladı. Top patlamış, her yanımız alevler içinde kalmıştı.

Uzun süre baygın kalmışım. Salı günü ayılabildim. Fırtına aynı şiddetle sürüyor, şimşekler gökyüzünü havai fişekler gibi aydınlatıyordu.

— Hâlâ deniz üzerinde miyiz? diye düşündüm.

Evet, denizdeydik ve inanılmaz bir hızla ilerliyorduk.

Herhalde, İngiltere adalarının altını, Manş'ı geçtik. Kimbilir, belki de tüm Avrupa kıtasının altından geçmiştik.

Bir ses duyar gibi oldum. Sanki kayalara çarpan dalgaların sesiydi bu.

Bir ara salla birlikte havalandığımızı hatırlıyorum. Havada uçtuk, sonra büyük bir gürültüyle kumlar üzerine düştük. Ben, daha ne olduğunu anlayamadan kendimi bu kez tek başıma azgın dalgalar arasında buldum. Umutsuzca kulaç atıyor, kıyıyı tutmak için uğraşıyordum. Ama gücüm kalmamıştı artık, neredeyse batacaktım.

Tam bu sırada güçlü bir el ensemden tuttu, beni hızla sürüklemeye başladı. Hızla kıyıya doğru çekiliyordum. Bir ara ayaklarım kuma değdi. Gözlerimi yarı açtım. Hans, fedakar kılavuzumuz, beni kucağına aldı. Kumlarda yürüdü yürüdü, taa içerlerde bir yere götürdü. Yere bıraktı. Bir an gözlerimi açtım, amcam yanı başımda yatıyordu.

Kıyıdan epeyce uzaktaydık. Dalgaların sesi duyuluyordu sadece.

Bir saat kadar geçti. Yavaş yavaş kendime geldim. Ne olup bittiğini anımsamaya çalıştım.

Yağmur yağıyordu. Tufan demek daha doğru olur. Ancak yağmur, fırtınanın azalacağını haber verir daima. Acaba gerçekten bitecek miydi bu fırtına!

Üçümüz, o kayanın kovuğunda bitap bir durumda uykuya daldık.

Ertesi sabah hava çok güzeldi. Amcam beni sarsarak uyandırdı:

— Günaydın Axel, nasılsın bakalım? dedi.

— Günaydın, dedim amcama. Birden evimiz aklıma geldi. Orada olsaydık şimdi Gertrud da yanımda olurdu, Martha da nefis bir kahvaltı hazırlardı.

Amcam pek neşeliydi.

— Bakıyorum çok neşelisin, dedim.

— Aynı zamanda mutluyum oğlum. İşte geldik, dedi amcam.

— Yolun sonuna mı geldik yoksa?

— Hayır, dedi amcam. Yolun sonuna değil, o sonsuz gibi uzayan deniz yolculuğunun sonuna geldik.

— Dönüş yolculuğumuz ne zaman amca?

— Dönüş yolculuğu mu? Yani, henüz amacımıza varmadan dönmeyi mi düşünüyorsun yoksa?

— Amacımıza nasıl varacağımızı söyler misin bana?

— Dünyanın merkezine geldikten sonra oradan çıkacak bir yol bulacağız elbette. Bulamasak bile, geldiğimiz bu yollardan rahatlıkla dönebiliriz, değil mi Axel!

— O halde sala gene gerek duyacağız, dedim.

— Tabii, salı onarıp bir yerde saklayacağız.

Böyle konuşarak geceyi geçirdiğimiz kaya kovuğundan çıktık. Kıyıya doğru ilerledik.

Gördüğümüz manzara ikimizi de çok etkiledi.

Fedakar Hans, tüm eşyalarımızı kurtarmıştı. Salı da bir kenara çekmiş, her şeyi yerli yerine kayaların arasına yerleştirmişti.

Eşyalarımızı ayrı ayrı inceledik. Silahlarımız yoktu ama barut kutusu olduğu gibi duruyordu.

Amcam araç ve gereçlerle ilgilendi. Manometre, termometre, barometre, hepsi yerli yerindeydi.

— Pusula nerede? diye sordum.

— İşte şurada, dedi amcam. Hepsi tastamam burada. Doğrusu Hans eşsiz bir yol arkadaşı.

Hep birlikte, saldan kurtarılan yiyecekleri de inceledik. Amcam bunların bize dört ay yeteceğini söyledi.

— Biz bu süre içinde dünyanın merkezine iner geri döneriz, dedi. Geriye bir miktar da artar, herhalde.

— Ya suyu nereden bulacağız? diye sordum.

— Granit çukurlarında biriken yağmur sularından yararlanacağız, dedi amcam. Bu arada Hans'a söyleriz, salı da güzelce onarır. Her an kullanmaya hazır bir duruma getirir.

Daha sonra üçümüz geri dönüp kahvaltıya oturduk. Amcama şu anda nerede bulunduğumuzu sordum:

— Bunu saptamak biraz güç, dedi. Ama ortalama bir hesap yapabiliriz. Son saptamayı nerede yapmıştık?

— Sıcak su fışkırtan adada, dedim.

— Orası Axel Adas'ydı oğlum...

— Pekâlâ, Axel Adası'nda yaptık son saptamayı. Adadayken İzlanda'dan tam 2480 kilometre uzakta bulunuyorduk.

Amcam başını sallayıp, gözlerini yumdu. "Bu rakama 1200 kilometre daha ilave etmeliyiz", dedi.

Sonra kafasında bir hesap yaparak:

— Axel, biliyor musun, aştığımız bu deniz Akdeniz'den hiç de küçük değil.

— Öyle, dedim. Özellikle biz denizi boylamasına değil enlemesine aştıksa...

Sonra ilave ettim:

— Bir şey daha var. Eğer hesabımız doğruysa şu anda tepemizde Akdeniz'in bulunması gerekiyor.

— Belki doğrudur; ama nerenin altında olduğumuzu kesinlikle bilemeyiz. Bunu saptayabilmek için, gittiğimiz yönün değişmemiş olduğundan emin olmalıyız.

— Yön değiştirdiğimizi sanmıyorum, dedim. Hep aynı doğrultuda yol aldık.

— Pusulaya bir göz atarak bunu kesinlikle saptayabiliriz oğlum, dedi profesör.

Aletlerin yerleştirildiği kaya kovuğuna gitti. Oradan pusulayı çıkardı, dikkatle baktı. Biraz durakladı. Tekrar baktı, sonra pusulayı salladı. Şaşkınlıkla bana döndü.

— Ne var? dedim.

Pusulaya bakmamı istedi. O zaman hayretle bağırdım. Pusulanın kuzey ucu, bizim güney olarak bildiğimiz yönü işaret ediyordu. Yani denizi göstermesi gerekirken kara tarafını gösteriyordu.

Pusulayı dikkatle inceledim. Sağa sola çevirdim. Fakat gösterge hep aynı yeri gösteriyordu.

Durum anlaşılmıştı. Fırtına bize oyun etmişti. Bizi alıp, hareket noktamıza geri götürmüştü. Yani geride bıraktığımızı sandığımız kıyıya çıkmıştık gene.

Evet, bunca uzun bir yolculuktan, bunca tehlikeler ve korkunç bir fırtınadan sonra aynı yere geri dönmüştük. Gerçi burası yola çıktığımız yer değildi. Mantar ortamı, Gertrud Limanı gibi belirli noktalar görünürlerde yoktu. Ama pusulanın gösterdiğine göre oradan pek uzaklarda değildik.

Amcam bu duruma çok üzüldü. Tek başına kıyıya gidip bir kayaya oturdu. Hiç ses çıkarmadan enginlere bakarak düşündü, düşündü.

Sonra yanımıza geldi. Yüzü ışıl ışıl parıldıyordu.

— Haydi sala, dedi. Yolculuk başlıyor.

Hans bu arada salı onarmış, eski durumuna getirmişti. Bu emri alır almaz hemen yelkeni çekti. İpleri çözer çözmez çıkacaktık. Eşyaları da aceleyle sala yerleştirdik.

Hava çok berraktı. Rüzgar hep kuzeybatıdan esiyordu.

Amcamı bu çılgın serüvenden nasıl vazgeçireceğimi düşünüyordum. Aynı yolu, aynı tehlikelerle dolu yolculuğu bir türlü göze alamıyordum. İçimden, bir aksilik çıkmasını, böylelikle yolculuğun kalmasını yakarıyordum Tanrı'ya.

Çaresiz sala çıktık. Her zamanki yerime geçtim. Amcam yanıma geldi, omzumu tuttu.

— Burada bir gün daha kalacağız, dedi.

"Bana ne", der gibilerden omzumu silktim.

— Hiçbir şeyi ihmal etmemeliyim, dedi profesör. Yazgımız bizi bu kıyılara attığına göre, buraları bir kez daha iyice inceleyeceğim. Kimbilir, belki de Tanrı böyle istiyor. İncelemem bitmeden buradan ayrılmayacağız.

— O halde hemen başlayalım, dedim.

Hans yelkeni indirdi. Eşyaları kıyıya taşıdık. Hans'ı orada bırakarak amcamla birlikte içerilere doğru ilerledik.

Profesör her taşı, her kayayı inceliyordu. Bir kilometre kadar ilerleyince yerin durumunda değişiklikler görülmeye başladı. Sanki buralarda bir deprem olmuştu. Alttaki katman üste çıkmış, pek çok yerde çukurlar ve tepecikler oluşmuştu. Bunlar da, kayaların yerlerinden oynadıklarını kanıtlıyordu.

Sonra birden, kemiklerle dolu bir yere geldik. İsterseniz bir kemik tarlası diyebilirsiniz.

— Uçsuz bucaksız bir mezarlık! dedim. Burada yirmi yüzyıllık bir tarih yatıyor. Ne dersin amca?

Kemikler üst üste yığılarak tepeler oluşturmuştu. Bu tepeler art arda, göz alabildiğine uzanıp gidiyordu.

Dikkatle baktım. Kemik yığınları ta ilerilere, sazlara kadar uzanıyordu. Aşağı yukarı beş kilometrekarelik bir alandı burası.

"Burada inceleme yapacak bir bilim adamı kimbilir neler bulurdu" diye düşündüm kendi kendime.

Amcam da çok ilgilenmişti bu kemiklerle. İkimiz de büyük bir merak içinde ilerledik. Pek çok müze, buradaki kemiklerden bir takımı için bir servet ödemeye hazırdı. Oysa burada bir değil, binlerce müzeye yetecek kadar zengin bir koleksiyon vardı.

Amcamın yüzü bir tuhaf olmuştu. Kollarını yukarıya doğru kaldırdı. Ağzı açılmıştı. Gözleri pırıl pırıldı. Bir şeyler mırıldanıyordu. Kendinden geçmişti. Karşısındaki bu büyük, bu eşsiz hazine onu büyülemişti sanki.

Ama bu hali fazla sürmedi. Birden değişti. Oradaki organik külleri eşelerken daha da değişti. Yerden kaptığı bir kafatasını havaya kaldırıp, yüksek sesle haykırmaya başladı:

— Axel, Axel, bir insan kafatası! Bir insan kafatası bu!

Şaşırmak sırası bana gelmişti bu kez. Az daha boğulacaktım.

— İnsan kafatası mı? diye kekeledim.

— Evet, evet, dedi amcam.

Sonra yeniden haykırmaya başladı:

— Ey bilginler, ey dünyanın gelmiş geçmiş bilginleri, şu anda benim yerimde olmak için neler vermezdiniz! Şu anda benim durduğum yerde durmak için neler vermezdiniz!..

XV

Kemikler konusunda uzun bir nutuk çeken amcam:

— Bu insanın boyu en çok bir seksen, dedi. Yani iddia edildiği gibi dev insan değil. Beyaz ırktan olduğu kesin. Yaşı ise, kemikleri buraya dolduran mastadonlarla çağdaş. Ama onun buraya nasıl geldiğini açıklamak olanaksız.

Sonra kendini hayranlıkla dinleyen yeğenine baktı:

— Belki de benim gibi buraya bilim adına gelen bir insandı, dedi.

Yaklaşık yarım saat daha o kemik yığınları arasında dolaştık. Deniz kıyısı, buradaki mağaraların ardında kaybolmuş gibiydi. Yolumuzu kaybetmekten çekinmeden yürüyüşümüzü sürdürdük.

Bir-iki kilometre kadar yürüdükten sonra bir ormana geldik. Ama bu orman mantar ormanı değildi.

Üçüncü çağ bitkileri insanı ürpertecek bir biçimde karşımızda belirmişti. Yeryüzünde türü görülmeyen palmiyeler, çamlar, selviler, başka başka ağaçlardı bunlar. Aralarında da çok kalın sarmaşıklar, yosunlar uzanıyordu. Ağaçlar arasında şırıl şırıl akan dereler de vardı.

Ancak tüm bu bitkiler, renk bakımından büyük değişiklik gösteriyordu. Hepsi solgun renkte, daha çok kahve rengindeydiler. Yapraklar da yeşil değildi. Çiçeklerin de ne

kokusu vardı ne renkleri! Sanki rengi solmuş yapma çiçeklere benziyorlardı.

Amcam ormandan içeri girmek isterken, onu kolundan tutup çektim. Çünkü aynı anda ağaçların arasında kımıldayan dev gölgeler görmüştüm. Bir mastadon sürüşüydü bu. Hem de fosil değil, canlıydılar.

Amcam, "Gel benimle" diyerek yeniden ormana doğru atıldı.

Ona engel oldum.

— Çıldırdın mı amca! dedim. Bunca vahşi hayvan arasına girilir mi?

Hemen oradan ayrıldık. Neden sonra ormandan iyice uzaklaştığımızda biraz rahatladık.

— Buranın Gertrud Limanı'nın bulunduğu yer olmadığı anlaşıldı, dedim.

— En iyisi sala dönelim Axel. Yanılmadığından emin misin?

— Emin olmak zor amca, dedim. Baksana tüm kayalar birbirine benziyor. Belki de yanılıyorum. Belki de hareket noktamız, Hans'ın salı yaptığı yer buralarda bir yerdedir.

— Öyle olsaydı, evvelki ayak izlerimizi görürdük Axel, dedi amcam.

Sonra birden kolumu tuttu:

— Bak, bak, dedi. Bir şey görüyorum şurada.

Amcamın işaret ettiği yere koşup, yere eğildim. Kumda parıldayan cismi aldım. Bu, bir hançerdi.

Amcama uzattım:

— Hançerinizi düşürmüşsünüz, dedim.

— Yoo! Benim yanımda hançer falan yoktu, dedi profesör telaşla.

— Kimin peki?

— Herhalde Hans'ındır.

Başımı salladım. Hans'ın böyle bir hançeri yoktu. Yoksa, eski çağlarda yaşamış bir savaşçının silahı mıydı! Ama olamazdı. Hançer bildiğimiz çelikten yapılmıştı.

Amcam hançeri iyice inceledi:

— Axel, dedi. Bu silah 16. yüzyıl yapısı. Ne senin, ne benim, ne de Hans'ın. Şu durumu ile ilkçağlardan kalma da değil.

— Yani? dedim merakla.

— Bak, şuradan çarpılmış. Bir insan gırtlağına ya da bir hayvana batırılsaydı, böyle eğilmezdi. Ya şu pasa ne dersin Axel! Bu hançer, bu hançer... diye kekeledi amcam.

Temiz hava almak ister gibi ağzını açtı. Sanki zorlukla nefes alıyordu:

— Bu hançer birkaç yüzyıldan beri burada duruyordu, dedi profesör.

Heyecanla bağırdım:

— Kendiliğinden gelmedi ya buraya! Onu birisi getirdi. Birisi, bir insan, dedim.

— Evet bir insan.

— O insan, bu hançerle bir yere bir şeyler kazıdı. Ne gibi bir işaret yapmış olabilir?

Beynim bir makine gibi işliyordu:

— Buldum diye haykırdım. Bize bir işaret bırakmak istiyordu. Hem buralarda bir yerde, bir yerlere bu hançerle bir işaret kazıdı.

Profesör beni doğruladı:

— Evet bizim için bir işaret kazıdı bu hançerle.

Çok heyecanlıydık. Kayalar arasında dolaşarak, bir geçit aradık. Her kayayı ayrı ayrı inceledik. Kumsalın adamakıllı daraldığı bir yere geldik. Sular hemen hemen kayalara

kadar uzanıyordu, arada sadece birkaç metrelik bir geçit uzanıyordu.

Geçidin ağzında karşılıklı iki kaya vardı. Bu kayalardan biri üzerinde, bir bölümü zamanla aşınıp silinmiş iki işaret vardı.

Bu işaretleri serüven meraklısı, cesur ve yürekli bir insan kazımıştı buraya.

Amcam işaretleri okudu.

— A ve S harfleri, dedi. Arne Saknussemm... Bize yol gösteriyor.

Doğrusu ya bir tuhaf oldum. Bizden yüzyıllarca önce yaşamış bu bilgin, bunca tehlikelere karşın ne yapıp etmiş, kendinden sonra geleceklere yol göstermenin çaresini bulmuştu.

Birlikte yürürken amcam Saknussemm üzerinde uzun bir konuşma yaptı. Doğrusu ya, onun anlattıkları beni de heyecanlandırdı. Sanki içimde yepyeni bir ateş tutuşmuştu. Artık ne olacaksa olmalıydı, hem büyük bir başarı kazanacak, hem de artık şu sefaletten kurtulacaktık.

Üstelik Gertrud'umu da çok özlemiştim. Bu geziyi başarı ile sonuçlandırmalıydık. Madem ki insandık, bizim başaramayacağımız şey olamazdı.

Öyle heyecanlanmıştım ki, durup dururken:

— İleri! diye haykırdım.

Sonra da Saknussemm'in işaretle gösterdiği geçide doğru gerisin geri koşmaya başladım.

Amcam arkamdan yetişip beni durdurdu.

— Ne yapıyorsun Axel? dedi. Biraz sakin ol bakalım! Önce geri dönüp Hans'ı bulalım. Hem eşyalarımızı da buraya taşımalıyız.

Amcam haklıydı. Ama gene de acele etmeliydik. Bir an önce gidip eşyaları sala yükleyecek ve buraya deniz yoluyla gelecektik. Ondan sonra da yolculuğun son bölümü başlayacaktı.

Geri döndük, Hans'ı bıraktığımız doğrultuda yürümeye başladık. Yolda amcama, kimi olayların bize ne denli yardımı olduğunu anımsattım. Örneğin bizim yol göstericimiz Saknussemm oralara gitmemişti bile. Eğer fırtına bizi buraya atmasaydı o işaretleri nasıl görebilirdik!

Amcam beni sabırla dinledi.

— Haklısın Axel, dedi. Artık bu denizden ayrılacağız. Bana göre dünyanın merkezinden beş-altı bin kilometre kadar uzaktayız. Durmadan ineceğiz.

Ben hâlâ heyecanlıydım:

— Bu kadarcık mı! dedim. Hemen durmadan yola koyulalım.

Böyle konuşa konuşa salın bulunduğu yere geldik. Hans bizi bekliyordu. Eşyaları yeniden sala yükledik. Bu kez denizden, o işaretleri gördüğümüz yere doğru yelken açtık.

Tabii amcam o kayaların olduğu buruna da bir ad vermeyi ihmal etmemişti. Burnun adı "Saknussemm Burnu" idi.

Kısa bir yolculuktan sonra kıyıya yanaştık. Ben hemen atladım. Amcama, dönüş olasılığını ortadan kaldırmak için salı yakmamızı önerdim. Anlıyorsunuz değil mi! Bilim aşkı beni sarhoş etmişti. Şimdi amcamdan bile hızlıydım, bir an önce ne olacaksa olsun diyordum.

Amcam buna razı olmadı. Yolculuğa başlayacağımız dehlizi incelemeye başladı. Bunun için ne zamandır kullanmadığımız Ruhmkorff lambasını çalıştırdı. Geçit yirmi metre

kadar ötedeydi. Yatay olarak bir tünel uzanıyordu. Bir süre rahatça ilerledik ama karşımıza koskocaman bir kaya çıktı. Tamam, yol kapanmıştı.

Kayanın çevresini araştırdım. Hayır, hiçbir geçit yoktu.

— Peki Saknussemm nasıl geçti buradan? diye söylendim.

— Bu engel onu da durdurdu mu acaba? diye bana katıldı amcam.

Ellerimle sağı solu yokluyor, kayanın oraya ne zaman gelmiş olabileceğini anlamaya çalışıyordum. Birden haykırdım:

— Yok, yok! Bu kaya buraya sonradan gelmiş, dedim. Saknussemm, buraya geldiğinde tünel acıkmış. Bu kaya sonradan düşmüş buraya.

Amcam, kayayı kazmalarımızla kazarak bir yol açmamızı önerdi.

— Kaya çok sert, dedim. Kazma ile parçalayamayız.

— Büyük kazmaları kullanırız.

— Boşuna emek, kazmayla açamayız burayı.

— O halde?

Bir an düşündüm.

— Uçururuz, dedim. Kayayı barutla uçururuz.

Amcam bu fikrimi beğenmişti.

— Aferin Axel, dedi. Sonra Hans'ı da yardıma çağırdı.

Hans elinde sivri uçlu bir kazmayla yaklaştı, kayaya vurmaya başladı. Yorucu bir çalışmadan sonra, kayanın içine kadar uzanan bir yarık açmayı başardı.

Hans çalışırken amcamla ben de bir boruya ıslak barut tozunu yerleştirdik.

— Kayayı uçuracağız, dedim.

Amcam başını salladı:

— Evet, Axel! dedi. Bu engeli de aşacağız.

Hazırlıklarımız gece yarısına dek sürdü. Barutu yarığa iyice sıkıladık. Fitili de yerleştirerek döşedik. Bir ucu mağaradan dışarıya kadar uzanıyordu. Bir kıvılcım, barutu patlatmaya yeterliydi. Kibriti ben çakacaktım. Fakat amcam kötü haberi verdi:

— Yarın patlatırız Axel.

Ertesi sabah saat altıda kalktık. Hepimiz heyecanlıydık. Hesabımıza göre, fitil on dakika süreyle yanacak, on dakikanın sonunda barut ateş alacaktı. Bu süre içinde biz de sala binebilecektik.

Kahvaltıdan sonra amcamla Hans sala bindiler. Ben fitilin başında durdum. Amcam saldan bağırdı:

— Haydi Axel, ateşle artık...

Fitile yaklaştım, kibriti çaktım.

— Hazırım, dedim.

Amcam kronometreyi eline almıştı. Onu çalıştırırken:

— Ateşle diye bağırdı.

Fitili ateşledim. Hışırtı ile yanmaya başladı. Koşarak oradan uzaklaştım, kıyıya geldim. Sala atladım. Hans salı olanca gücüyle itiyordu. Amcam elindeki kronometreye bakarak zamanı bildiriyordu:

— Beş dakika... Üç dakika... İki dakika... Bir dakika...

Kalbim parçalanacak gibi çarpıyordu.

— Parçalan ey granit! diye haykırdım.

— Otuz saniye... Yirmi saniye... On saniye... Beş saniye...

Ben gözlerimi kayalara dikmiş bekliyordum. Patlama olmamış gibi geldi bana, daha doğrusu patlamayı duymadım sandım. Ama başka bir şey oldu. Kayalar, bir perde-

nin açılışı, bir camın kırılışı gibi dağılıverdi. Kıyıda dipsiz bir kuyu meydana çıktı. Bizim sal da bunun tam üstünde dikeye yakın bir durumda bulunuyordu.

Sarsıntının şiddetinden üçümüz de yere yuvarlanmış, salın tahtalarına yapışmıştık. Aynı anda aydınlık kayboldu, simsiyah bir karanlık her yanı kapladı.

Karanlık, dehşet, kargaşalık ve ne olduğunu bilememek, feci bir şeydi. Amcama seslendim ama sesimi duyuramadım tabii... Suların uğultusu bütün sesleri bastırıyordu.

Biraz kendime gelince durumun ne olduğunu çözümledim. Kayanın öbür yanında büyük bir uçurum bulunuyor olmalıydı. Patlama bir tür depreme neden olmuştu. Kayalar çökünce uçurum açılmıştı. Deniz suyu bir sel gibi o uçuruma doğru akıyordu. Bu akıntı bizi de bu uçuruma doğru alıp götürüyordu.

Artık sonumuz gelmişti. Böylesine şiddetli bir akıntıdan kurtulmak olası değildi.

Bir saat... Belki daha fazla bir zaman böylece geçti. Yuvarlanmamak için birbirimize sımsıkı sarılmıştık. Sal kimi zaman bir kayaya çarpıyor, o zaman şiddetle sallanıyordu. Ama bu çarpmalar giderek azalıyordu. Demek ki, yol giderek genişliyordu.

Saknussemm'in bu geçitten geçtiği kesindi. Ama biz ne yapmıştık! Hani fare, geçemeyeceği deliğe kuyruğuna teneke bağlar öyle gider derler ya, biz de öyle yapmıştık. Koskoca salı da beraberimizde götürüyorduk.

Hadi saldan vazgeçtik, fazla yer kaplamıyordu. Sal boş kalmasın diye, onu yüzdürecek denizi de beraberimizde götürüyorduk. Evet deniz, bizimle beraberdi. Bir sel gibi akıyordu. Yüzüme çarpan havanın şiddetine bakarak çok hızlı

ilerlediğimizi anlıyordum. Belli belirsiz, kopuk kopuk aklıma gelen bu düşüncelerle oyalanır gibiydim. Bir de şu elektrik lambalarımızı yakabilseydik...

Ben bunu düşünürken Hans'ın yüzü aydınlandı. O da ne demeye kalmadı, Hans elindeki lambayı salladı. Becerekli Hans, boş durmamış, bozuk lambayı onarmış, bu kargaşada yakmayı da başarmıştı. Ama bu fener kuşkusuz elektrik lambası kadar ışık vermiyordu. Hiç yoktan iyiydi gene de. Korkunç karanlık az da olsa aydınlanmıştı.

Sönük ışıkta iki yanımıza bakındım. Gerçekten yol bir hayli genişti. Su ise adamakıllı eğimli biçimde ve çok büyük bir hızla akıyordu. Bir çağlayan gibi dersem, daha iyi anlatmış olurum sanıyorum.

Amcam, kırık direğe sımsıkı yapışmış, çevreye şaşkın gözlerle bakıyordu.

Hızla gelen hava akımına karşı sırtımızı dönmüştük. Böyle yapmasaydık, bu hava hepimizi kısa sürede boğabilirdi.

Eşyalara bir göz attım. Patlama sırasında çok şeyimiz aşağıya düşmüştü. Feneri alıp inceledim. Gereç olarak sadece pusula ile kronometre kalmıştı. Merdiven ve ipler de yoktu. Ne çekiç, ne kazma... hiçbiri yoktu.

Yiyecekler derseniz, onlar da düşmüştü. Sadece birkaç lokma peksimet ile biraz kuru et kalmıştı.

Yiyeceğimizin kalmamasına çok üzülmüştüm. Bu konuda ne yapacağımızı düşünürken birden kendime geldim.

— Yiyeceğin ne önemi var diye düşündüm. Yanımızda aylarca yetecek kadar yiyecek olsa neye yarardı. Öyle büyük bir hızla gidiyorduk ki!.. Üstelik nereye gittiğimizi de bilmiyorduk. Bu selin sürüklemesinden nasıl kurtulabilirdik?

İşte bir yığın sorun; hepsi birbirinden daha belalı. Yiyecek sıkıntısı bunların yanında ne anlam taşır ki...

Gerçekten şu baş döndürücü akıntıdan nasıl kurtulacaktık? Asıl sorunumuz buydu. Nasıl kurtulacaktık, nasıl!..

O anda fenerin ışığı azaldı... ve söndü. Gene koyu bir karanlık içinde kaldık.

Baş döndürücü bir hızla durmadan ilerliyorduk. İlerlemek ne kelime, uçuyorduk âdeta.

Hızımız giderek artıyordu, bunu yüzüme çarpan havanın şiddetinden anlıyordum. Ayrıca gidiş yönümüz daha da dikleşmişti. Dimdik düşüyorduk. Üçümüz birbirimize sımsıkı sarıldık.

Böylece ne kadar süre düştük, bilemiyorum. Ani bir sarsıntı oldu, sal katı bir cisme çarpmış gibi birdenbire durdu. Püsküren sular üzerimize döküldü. Büyük bir su sütunuydu bu. Neredeyse boğuluyordum.

Neyse ki, bu korkulu durum çabuk sona erdi. Birkaç saniye sonra taze hava almaya başladım.

Üçümüz birbirimize öyle sıkı sıkıya yapışmıştık ki, harhalde kollarımız çürük içindeydi.

Yolculuk mu?

Yolculuk devam ediyordu. Yani üçümüz de salın üzerinde durmadan ilerliyorduk.

XVI

Son olayın ardından ilk defa sesler işitmeye başladım. Geçitte derin bir sessizlik vardı ve sadece suyun gürültüsü duyuluyordu. Daha sonra amcamın sesini duydum. Saatlerden beri duyduğum ilk belirgin ses buydu:

— Yukarıya doğru çıkıyoruz.

— Nereye, nereye?

— Yukarıya! diye bağırdı amcam. Yukarıya çıkıyoruz.

Elimi uzatarak parmaklarımı duvara değdirdim. Evet, korkunç bir hızla yükseliyorduk. Parmaklarım soyulmuştu.

Profesör haykırdı:

— Ah bir ışık olsa, ışık ışık...

Hans nereden bulduysa buldu, lambayı yaktı. Işık yukarıyı aydınlattı. Profesör çevreye dikkatle baktı:

— Tam düşündüğüm gibi, dedi. Dar bir kuyudayız. Genişliği altı metre ya var, ya yok. Su önce hızla aşağıya doldu, dibi buldu. Şimdi de yukarıya doğru yükseliyor, yani kuyuyu dolduruyor. Bizi de birlikte yukarıya götürüyor.

— Nereye kadar? diye amcamın sözünü kestim. Nereye kadar götürecek bizi!

— İşte bunu bilmiyorum, dedi amcam. Ama her şeye karşı hazırlıklı olmalıyız.

Sonra çevresine bakındı. Kronometre ile bir şeyler saptadı.

— Yanılmıyorsam saniyede üç metreden biraz fazla yükseliyoruz, dedi. Demek ki saatte yaklaşık 13 kilometrelik bir yükseliş. Bu hız değişmezse, kısa sürede bir hayli yükseleceğiz.

— Bir engel çıkmazsa, dedim. Hem bir engel çıkmayacak, hem de bu kuyunun bir ağzı olacak. Ama kuyunun ağzı kapalıysa o zaman yandık demektir.

Hans beni dikkatle dinliyordu. Amcam da ne söyleyeceğimi merak ediyor olmalı ki, ben susunca "Devam et," dedi.

— Evet, kuyunun ağzı kapalıysa, içerdeki hava suyun basıncı nedeniyle giderek sıkışır. Sonunda biz eziliriz.

Profesör başını umutsuzca salladı:

— Haklısın evladım, dedi. Durumumuz pek parlak değil. Ama gene de bize iyi bir sonuç sağlayabilecek birkaç olasılık var. Kısacası her an ölebiliriz. Her an kurtulabiliriz de. Bu nedenle her an her türlü harekete hazır olmalıyız.

— Ne yapabiliriz amca? diye sordum.

— Her şeyden önce yemek yiyerek gücümüzü kazanmalıyız, dedi profesör.

O zaman yiyecekler konusundaki durumu amcama açıklamak zamanının geldiğine karar verdim.

— Ne yazık ki, yiyeceğimiz hemen hemen tamamıyla yok olmuş. İşte tüm yiyeceğimiz bunlar. Biraz peksimet, biraz tuzlu et.

Amcama yiyecek olarak kalanları uzattım. Adamcağız öyle şaşırdı ki, bunlara elini bile sürmedi. Bir daha yiyecekten söz açmadık. Aradan bir saat geçti. Fena halde acıkmıştım. Kuşkusuz amcam da, Hans da aynı durumda idiler. Ama kimse o yiyeceğe dokunmayı düşünmüyordu. Belki

de farkında olmadan kendi kendimize "Ne olur ne olmaz" diyorduk.

Belki de hepimiz bir bekleyiş içindeydik. Sal bütün hızıyla yükselmeye devam ediyordu. Sık sık nefes darlığı çekiyorduk. Bunu yapan hava basıncıydı. Bu durumun balonla uçanlarda da görüldüğünü anımsadım. Onlarda hem nefes daralır hem de yükseldikçe çevreleri soğur. Bizde ise tam tersi oluyor, ısı giderek yükseliyordu.

Isının yükselişini endişe ile izliyorduk. O anda en azından kırk derece vardı. Neyse ki, hızla akan suyun duvarlara çarptıkça dağılması, damlalar halinde yayılması, bizleri serinletiyor, ısının sıkıntısını pek duymuyorduk.

Isının neden yükseldiğini merak ediyordum. Belki de dünyanın merkezinde gerçekten çok yüksek bir ısı vardı. Biz de buraya yaklaştıkça ısı daha da yükselecek, sonuçta hepimiz alevler içinde yanarak can verecektik.

Bunu düşünmek bile korkunçtu. Belki de daha ilerde kayaların bile kızgın bir ateş durumunda olduğunu görecektik.

Profesöre seslendim:

— Belki boğulmayız, dedim. Belki ezilmekten de, açlıktan da kurtulabiliriz ama kavrulacağımız kesinleşti artık. Amcam bu sözlerimi duymamış gibi davrandı.

Birkaç saat daha geçti. Durumda hiçbir değişiklik olmadı, sadece ısı yükselmeye devam ediyordu. Amcam güç duyulur bir sesle konuştu:

— Bir şeyler yapmalıyız Axel.

— Ne yapabiliriz ki! dedim.

— Şu yiyeceği paylaşıp yiyelim oğlum, dedi amcam. Böylelikle biraz güç kazanırız. Belki hareket etmemiz gerekecek, o zaman güçsüz olursak kurtulamayız.

— Sonumuz o kadar uzamaz, diye mırıldandım.

Amcam hâlâ direniyordu. Hâlâ umutluydu:

— Hiç belli olmaz, dedi. Her an yeni bir şeyler olabilir.

— Bu bir parça eti yersek, sonra ne yaparız? dedim.

Amcama kalan yiyecekleri uzattım. Adamcağız:

— Peki, saklamanın ne yararı var Axel? diye sordu. Dikkat et, kendini kontrol et, iradene hakim olmaya çalış. Çıkmadık candan umut kesilmez derler. Bunu unutma. Bugüne dek nelerle karşılaştık, ne tehlikeler atlattık, düşün hele...

Bu sözlere çok kızdım.

— Hâlâ bir umut söz konusu olamaz! diye bağırdım. Cayır cayır yanacağız.

— Yok, dedi amcam. Her an bir umut vardır. İnsan kalbi çarptıkça umudunu yitirmemeli. Her insan, yaşadığı sürece yaşama dört elle sarılmak zorundadır. Bunu unutma!

Amcama zaten hayrandım ya, bu sözler bu hayranlığımı daha da artırdı. Şu durumda bunca umut beslemek... Doğrusu ya kendi kendimden utandım. Amcamdan özür diledim.

— Ne yapmamızı istiyorsun amca? diye sordum.

— Kalan yiyecekleri son lokmasına kadar yiyelim, dedi profesör. Böylece biraz güç kazanırız. Belki de son yemeğimizdir bu! Ama eğer öleceksek, gene de güçlü ve insana yakışır durumda ölelim Axel.

— Hay hay, dedim. Haklısın. Yemeği yiyelim, biraz kendimize gelelim.

Bu son yemeğimizdi belki de. Çok neşesizdik. Birkaç lokmayı güçlükle yuttuk. Sonra herkes kendi düşünce evrenine daldı.

Ben anılar dünyasına dalmıştım. Eski günlerde yaşıyordum. Güneş ışıklarıyla yıkanan sokakları, parkları, Gertrud'la gezdiğimiz kanal boyunu düşünüyordum.

Zavallı Gertrud, acaba şimdi ne yapıyordu? Beni düşünüyor muydu? Orada havalar nasıldı? Gece mi, gündüz müydü? Saat kaçtı? Gertrud uyuyor muydu, yoksa sevgili Martha ile çene çalmakla mı meşguldü?

Amcam ise işinin başında idi. Onun için düş kurmak, anılar dünyasına gitmek diye bir şey söz konusu değildi. Feneri eline almış, onun solgun ışığında duvarları inceliyordu. Kaya katmanının durumuna göre nerede olduğumuzu saptamaya çalışıyordu. Gerçi bu saptamanın hiçbir yararı olmayacaktı. Ama amcam, gerçek bir bilim adamıydı, son ana kadar görevini sürdürmekten başka bir şey düşünmüyordu.

Belki de şu anda kimi jeolojik deyimler, bilimsel terimler mırıldanıyordu kendi kendine.

Bu arada ona acıdım. Daha doğrusu kendimden utandım. Paniğe kapılmış olmamdan üzüntü duydum. Amcamın çalışmasına katılmak istedim.

— Bak, bak Axel. Patlamadan kalan granit yığını. Hâlâ ilkel çağdayız. Hep yükseliyoruz.

Amcam yutkundu. Bir süre sustu. Sonra devam etti:

— Yükseldiğimize göre belki...

Amcam hâlâ umut besliyordu, kurtulacağımıza inanıyordu.

— Gnays bu, dedi. Bu da mikaşist. Çok güzel, çok güzel!

Sanki üniversitenin anfisinde, kürsüsünde dolaşarak ders anlatır gibi rahattı.

Isı daha da artmıştı. Sanki hava alev alev yanıyor gibiydi. Bir fırın ağzı açılınca nasıl büyük bir sıcaklık yayılırsa, bizler devamlı olarak açık bir fırın kapağının karşısında durur gibiydik.

Üstümüzdeki giysileri çıkarmaya başladık. En hafif bir iç çamaşırı bile, büyük rahatsızlık veriyordu.

Isı o denli yükseldi ki:

— Fırına yaklaştık, dedim. İşte son dakikalarımız bunlar.

Amcam nefes nefeseydi. Gene de, cevap verebildi:

— Yoo... Hayır, hayır olamaz bu!

Elimi kayalara doğru yaklaştırdım. Sanki alev saçıyordu. Oradan suya uzandım. Su da aynı durumdaydı. Korku içinde kaldım.

— Su kaynıyor diye haykırdım.

Profesör bir cevap vermedi. Korku, dehşet dolu bir korkuya kıskıvrak yakalandım. Sanki boğuluyordum. Felaket geldi diye düşündüm. Artık düşünmek bile gereksizdi.

Isı giderek artıyordu. Daha ne bekliyorduk!

Bilmiyorum nasıl oldu, çantadaki pusulaya uzandım. Fenerin solgun ışığı altında son kez baktım.

Gözlerime inanamadım. Bir kez daha, bir kez daha baktım. Sanki pusulanın göstergesi de benim gibi çıldırmıştı. Dönüyor, durmadan dönüyordu. Öyle titriyordu ki, sıtmadan titreyen bir insan gibiydi âdeta.

Pusulanın göstergesi iki kutup arasında çılgın gibi yer değiştiriyordu. Bir kuzeye, bir güneye. Sonra gene kuzeye, sonra güneye...

Dünyanın maden kabuğunun her zaman durağan olmadığı konusunda bilgim vardı. Kimi çürümeler, büyük sıvı

akımları, bunların yarattığı sarsıntılar, bir de manyetik güçlerin hareketleri yerkabuğunu sarsıyordu.

Pusulanın durumu ise kuşkularımı doğruluyordu. Maden kabuk patlamak üzereydi. Granitler birleşince boşluk dolacak... ve... ve biz altında kalacaktık.

Elimde olmadan haykırdım.

— Mahvolduk amca!

— Demek ki seni de korkuttu. Anlat bakalım ne var?

— Ne mi var! Durumu görmüyor musun?

— Yok, dedi amcam sakin sakin.

— Şu duvarlara bak, nasıl sarsılıyor. Şu suya bak nasıl kaynıyor! Pusulanın ibresi çılgın gibi, iki kutup arasında titreyip duruyor. Tüm bunlar bir deprem işareti değil mi sence?

— Bir deprem mi? diye sordu profesör.

— Evet, hiç kuşkum yok, bir deprem belirtisi bunlar.

— Yanılıyorsun Axel, dedi amcam.

— Ya bu işaretler! diye sordum.

— Ben bu işaretleri iyinin işareti olarak yorumluyorum oğlum.

— İyi işaretler mi? İyi işaretler ne olabilir? Bu kıyamet belirtileri nasıl olur da iyi bir sonuç verebilir?

— Bir deprem değil, bir patlama bekliyorum Axel, dedi amcam.

Bu yoruma pek şaşırdım.

— Yani, biz şimdi sönmemiş bir yanardağ içinde miyiz?

— Evet oğlum dedi amcam. Başımıza gelebilecek en iyi şey de bu olsa gerek.

— Amcam çıldırdı galiba diye düşündüm. Bir yanardağ içinde olmak iyi şeyse, kötü durumun nasıl bir şey olduğunu kavramak gerçekten meseleydi. Hem de yanardağ patlamak üzereyken!

— Patlamak üzere olan bir yanardağ içinde olmak nasıl oluyor da seni memnun edebiliyor, anlayamadım, dedim. Yanardağ bizi lavlarla birlikte püskürtüp dışarıya atacak. Bunda ne gibi bir kurtuluş belirtisi var, bana açıklar mısın amca?

Kendi kendime durumun korkunçluğunu bir an içinde düşündüm. Tonlarca lav, ateş, kül, duman arasında binlerce metre yüksekten havaya fırlamak korkunç bir şey olsa gerekti.

Amcam sakin sakin konuştu:

— Doğru düşünüyorsun Axel, dedi. Tehlikeli bir durum bu. Ama kabul et ki, buradan çıkabilmek için başka bir yol yok bizim için.

İkimiz de sustuk. Gürültüleri dinliyorduk. Sal yükselmeye devam ediyordu. Isı giderek artıyordu.

Boğulmak üzereydim. Artık son dakikalarımı yaşıyordum. Bir yandan da durumumu düşünmekten geri kalmıyordum.

Şu anda patlayış nedeniyle oluşan bir güçle yükseli-yorduk. Bu bir gerçekti. Altımızda biriken lavlar, kızgın kayalar, hepsi birden kraterden havaya fırlayacaktı. Biz de onlarla beraber tabii.

Biz bir yanardağ bacası içindeydik. Bu bir gerçekti.

Gerçi yolculuğa da bir yanardağ kraterinden başlamıştık ama o yanardağ sönmüştü. Kaç yüzyıldan beri sakindi. Şimdi ise, dünyanın belirli yanardağlarından kim bilir hangisinin içinde, yeryüzüne fırlamak üzereydik.

Acaba bu yanardağ neredeydi? Hangisiydi? Bunu düşünmemin nedeni belki de şuydu: Bacadan yukarıya fırlayınca, birkaç saniye de olsa yaşama şansım olabilirdi. O an içinde gözlerim güzelim dünyamızı bir kez daha, son bir kez daha görebilecekti. Ölüme bu görüntünün anısıyla gidecektim. İşte bu yeri merak ediyordum.

Belki İzlanda'da bulunan bir yanardağdan fırlayacaktık. Amerika'nın kuzeybatısında pek çok yanardağ vardı. Belki de oradaydık, o yanardağlardan birindeydik.

Bunları düşünüyor, bildiğim tüm yanardağ adlarını birbiri ardınca sayıyordum. Tombala oynar gibiydim. Hangi dağdan fışkırırken öleceğini düşünmek ne tuhaf değil mi?

Yükselme hızımızla birlikte ısı da bununla orantılıymış gibi iyiden iyiye artmıştı. Bizi yukarıya fırlatan güç herhalde birkaç yüz atmosferden daha az değildi. Bu basıncı da dipte birikmiş olan gazlar oluşturuyordu kuşkusuz.

Bir süre sonra garip ışıklar belirdi. Kuyunun ağzı genişliyordu. Hızla geçtiğimiz duvarlarda sağlı sollu dehlizler görmeye başlamıştım. Her bir geçitten koyu dumanlar fışkırıyordu. Gördüğümüz garip ışıklar da kendini gösteren alevlerin yalazı idi. Bu alevler her yanı yalıyordu.

Amcama seslendim. Amcam:

— Bunlar kükürt alevleri, dedi profesör. Bir yanardağ patlamasında görülen olaylar bunlar.

— Ya çevremizi sararlarsa, yanarız amca.

— Yok, dedi. Sarmazlar. Bunu hiç düşünme.

— Boğulabiliriz! diye endişeyle bağırdım.

— Hayır! diye kesin bir sesle konuştu amcam. Baksana kuyu giderek genişliyor. Bir noktada salı bırakıp kuytu bir yere sığınabiliriz.

— Ya sular? diye sordum.

— Su kalmadı Axel. Sadece lavlar var altımızda. Biz lavların üstündeyiz şimdi. Eğer istersek bizi yanardağın ağzına kadar götürürler.

Gerçekten sular görünmüyordu artık, fıkır fıkır lavlar üstünde yükseliyorduk.

Sıcaklık dayanılır gibi değildi. Herhalde yetmiş derecenin üstünde olmalıydı. Boğulacak gibiydik. Böyle sıcağı ne görmüş, ne de birinden duymuştum.

Sabah sekizde gidişimiz yavaşladı. Derken, birden durduk. Sal hiç hareket etmiyordu.

Buna üzülmüş gibiydim.

— Yoksa yanardağ patlamayacak mı? diye sordum.

— Aman, dedi amcam. Bunu hiç düşünme. İnşallah patlayacak.

Ayağa kalkıp baktım. Sandığım gibi sal bir yere takılmış değildi, altımızdaki lavlar öylece duruyordu.

Profesör:

— Beş dakikadır duruyoruz, dedi. Ama bu çok sürmez. Az sonra yeniden harekete geçeriz. Doğru yanardağın ağzına...

Amcamın dediği oldu. Sal gene harekete geçti. Üç dakika kadar sarsılarak yükseldik, sonra gene durduk.

Amcam kronometreye baktı:

— On dakika sonra hareket edeceğiz, dedi.

Öyle emin konuşuyordu ki, lüks bir trenin şefi bile böyle emin konuşamazdı.

— On dakika sonra yeniden hareket edeceğimizden emin misin? diye sordum.

— Evet, dedi amcam. Bu aralıklarla patlayan bir yanardağ. Her patlayıştan sonra bir süre duruyor. Böylece biz de biraz soluk alabiliyoruz.

Tekrar hareket ettik, daha doğrusu havalandık. Sala sımsıkı yapışmıştık.

Bir daha durduk. Bizim şef gerçekten çok bilgiliydi. Tren dur deyince duruyor, yürü deyince yürüyordu. İnşallah yolculuk iyi sonuçlanırdı.

Şu anda kutupta yaşayanlar ne kadar mutluydular. Her yer buzlarla kaplı. Rüzgar buz gibi esiyor. Sıcaklık diye bir şey yok. Ya biz! Neredeyse kavrulacaktık. Eğer buradan kurtulursak, kutuplara gidip orada biraz olsun sefa sürmeliyim diye düşündüm.

Daha sonra neler olduğunu pek anımsamıyorum. Sadece kopuk kopuk izlenimler kalmış belleğimde. Hans beni birkaç kez tutarak başımı vurmamı önlüyor. Sürüp giden patlamalar. Bir kül yağmuruna tutulmamız. Çevremizi saran alevlerin homurtusu.

Alevlerin aydınlığında Hans'ın yüzü bir görünüp bir kayboluyor. O an korkunun ne olduğunu anlıyorum. Bir alev yığını içinde parça parça olmayı bekliyorum. Gözlerimi kapatıyorum.

XVII

Vücudum sızlıyordu, her yanım parça parça olmuş gibiydi sanki. Belki de ölmüştüm artık. İçim cız etti birdenbire. Bu yaşta ölmüş olmak feci bir şeydi. Bu düşünce ile gözlerimi açmak istemiyordum. Ya ölmüşsem! Gözlerimi açmazsam, belki de yaşıyor olmanın umudunu duyabilirdim bir süre daha.

Korka korka gözlerimi araladım. Hans, yanıbaşımdaydı. Bir dağın yamacındaydım. Az ötede derin bir uçurum görülüyordu. Yana dönsem oraya yuvarlanırdım. Hans beni tutmuştu, düşmekten kurtulmuştum.

Bir de baktım, yaşıyorum. Aaa!.. Burası yanardağın içi değil. Burası yeryüzü. Hava, bulutlar, nefis mavilik. Yeryüzüne çıkmışım.

Amcamın sesini duydum:

— Neredeyiz acaba?

Hans omuz silkeledi, ben:

— Herhalde İzlanda'dayız, dedim.

Hans homurdanarak cevap verdi:

— Ne!..

Profesör bu cevaba pek şaşmıştı. Hemen doğruldu:

— Nasıl olur, dedi. İzlanda'da değil miyiz?

Ben de doğrulup lafa karıştım:

— Hans yanılıyor canım. Başka nerede olabiliriz?

Yoksa gene bir sürprizle mi karşı karşıyaydık? Çünkü buranın gerçekten İzlanda'ya benzer bir yanı yoktu. Kavurucu bir güneşin altında, kupkuru bir dağın yamacında yatıyorduk.

Amcam da çevreyi inceledi:

— Gerçekten İzlanda'ya benzemiyor burası, dedi.

— Jan Mayen bölgesi olmasın? dedim.

— Yo, oraya da benzemiyor. Burası kuzeyden uzak bir yer olsa gerek.

O sırada amcam eliyle iki yüz metre kadar ilerde bir yanardağı gösterdi. Zaman zaman bir gürültü oluyor, yanardağın ağzından alevden bir sütun çıkıyordu. Ta aşağılarda, etekler yemyeşildi. Burası kuzey olamazdı.

Yemyeşil ağaçların ötesinde bir göl uzanıyordu. Belki de bir denizdi. Üzerinde küçük bir adacık görünüyordu.

Kıyıda birkaç ev vardı. Daha gerilerde ise yüksek dağlar uzanıyordu. Daha kuzeyde engin deniz üzerinde uçuşan yelkenliler bile iyice görünüyordu.

Bütün bu görüntüler içimde öyle bir ferahlık yarattı ki, sanki bir anda tüm bu korkunç serüveni unutuverdim. İçim yaşama sevinci ile doldu. Yeniden hayata dönmüştük. Az ötemizde bizim gibi uygar insanlar vardı. Burada ne tarih öncesi canavarları, ne alevden ırmaklar, ne yeraltı mağaraları vardı. Burası bizim dünyamızdı. Fakat neredeydik?

Hans hiç oralı değildi. Gözlerini kapamış, kendi düş evrenine dalmıştı. Amcam:

— Burası çok sıcak, dedi. Patlama burayı da etkiliyor. Hem burası tehlikeli de. Bakarsın kafamıza bir taş düşer. Yanardağdan çıktık diye böyle kazalara karşı sigortamız yok Axel.

Amcam haklıydı. Buradan kalkıp aşağılara, daha güvenli yerlere inmeliydik. Hem adamakıllı acıkmıştık. Çırılçıplaktık. Birilerinden yardım istemeliydik.

Yamaçlar çok dikti. Yer yer küllerin oluşturduğu bataklık alanlara rastlıyorduk. Buraların kıyısından dolaşmak en iyisiydi.

İnerken neşe ile gevezelik ediyordum:

— Biz Asya'dayız, dedim. Malaya takımadalarındayız.

Amcam bu sözlerimi ciddiye aldı:

— Ya pusula! dedi.

— Sahi, pusulaya göre biz durmadan kuzeye çıkmıştık.

— O halde pusula yalan söylüyordu.

— Nasıl olur bu!

Kuzey kutbu değildi ama gene de karışık bir durum vardı ortada.

Az sonra beni heyecanlandıran o yeşilliğe yaklaştık. Açlık ve susuzluk canıma tak etmişti. Âdeta kıvranıyordum. Burada zeytin ağaçları, nar ağaçları, üzüm bağları vardı. Daha fazla dayanamadık. Üzüm salkımlarını avuçlayıp çiğnemeden yutmaya başladık. Tanrım, bu ne büyük bir zevkti! Üzümler kütür kütürdü.

Az ilerde buz gibi bir pınar bulduk. Çılgınlar gibi su içtik. Elimizi, yüzümüzü, her yanımızı yıkadık, yıkadık. İçtik, durmadan içtik.

Biz böyle çılgınlar gibi davranırken zeytin ağaçlarının ardından bir çocuk çıktı. Bize doğru baktı.

— Bakın, bakın, dedim. Bu mutlu ülke hangisi ise, işte onun bir yurttaşı.

Çocuğun giysileri yırtık pırtıktı. Bizi görünce çok korkmuştu. Ama çocuğun bu davranışına şaşmamak gerekirdi.

Çünkü üçümüz de neredeyse anadan doğma çıplaktık. Kir pas içindeydik. Zayıflamış, iskelet gibi olmuştuk. Her yanımız yanık, yara bere içindeydi.

Güven verecek tek yanımız yoktu. Buna karşın, değil böyle bir çocuğun, bir yetişkinin bile korkması için ne varsa hepsine sahiptik. Kim görse bizden kaçardı.

Çocuk da öyle yaptı. Korku içinde kaçmaya başladı. Ama Hans atik davranarak çocuğu yakaladı. Bize getirdi. Bu sırada zavallı yavrucak, Hans'ın kucağında debeleniyor, bağırıp çağırıyordu.

Amcam çocuğun korkusunu gidermek için ona gülerek baktı. Almanca olarak dağın adını sordu. Çocuk amcamın yüzüne baktı, ağzını bile açmadı.

Amcam:

— İyi, dedi. Almanya'da olmadığımız kesin.

Bu kez aynı soruyu İngilizce olarak sordu. Gene cevap alamadı.

Bunun üzerine amcamı taklit ederek konuştum:

— İyi, İngiltere'de olmadığımız kesin.

Amcam kızmaya başlıyordu. Bu kez Fransızca olarak sordu. Çocukta gene cevap yoktu. Amcam çocuğa dikkatle baktı:

— Bir de İtalyancayı deneyelim, dedi.

— Dove noi siamo? diye sordu.

Ben de sabırsızca tekrarladım:

— Evet yavrum neredeyiz biz?

Taşlarda ses var, çocukta gene ses yok. Amcam küçüğü omuzlarından yakalayıp sarsmaya başladı:

— Sana bir soru sorunca cevap versene! diye bağırdı. Come si noama questa isola?

Küçük çoban korka korka, "Stromboli" diye fısıldadı.

Bizim şaşkınlığımızdan yararlanarak kaçıp, zeytin ağaçlarının ardında kayboldu.

Kafamızda tek bir sözcük vardı. "Stromboli... Stromboli..."

Amcam da bu sırada aynı şefin işaretiyle şarkı söyleyen bir korist gibi, benimle aynı sözcüğü tekrarlıyordu:

— Stromboli... Stromboli...

Hatta amcam işi daha da ileri götürdü; Aynı sözcüğü çeşitli perdelerden alçalıp yükselttiği sesiyle bir arya gibi söylemeye başladı.

İşte böyle. Ne serüvendi bizimki! Ne harika bir gezi. Kuzeydeki bir yanardağdan içeriye girmiş, güneydekinden çıkmıştık. Yolda nelerle karşılaşmıştık? Bunca yolu nasıl aşmıştık? Aradaki binlerce kilometreyi nasıl geçmiştik?

Ne siz sorun ne ben söyleyeyim. Şimdi önemli olan yeryüzüne çıkmıştık. İtalya'nın parlak güneşi altında bir ağaçlıkta, çimenler üzerinde oturuyorduk. Su istediğimiz kadar vardı. Kütür kütür üzümler vardı. Önümüzde pırıl pırıl bir hayat, tüm bir yaşam vardı.

İyice dinlendikten sonra Stromboli Körfezi'ne doğru yola çıktık,

Amcam yolda giderken bir yandan da Ama o pusula, ama o pusula,.. diye söyleniyorduk. Sonra bana döndü:

— Pusula hep kuzeyi gösteriyordu, dedi. Nasıl oldu.

— Bunu çözümlemenin en güvenilir yolu, bu konuyu bir daha hiç düşünmemektir.

— Ne demek istiyorsun? dedi amcam. Koskoca Profesör Liedenbrock böyle basit bir kozmik olayı açıklayamayacak, öyle mi?

Amcam bunu söylerken büsbütün komik oldu. Çırılçıplaktı. Belinde para kemeri görünüyordu. Buna bakmadan gene de profesörlük taslıyordu; ama yakışıyordu da bu hal kendisine.

İki saati sonra San Vicenzo'ya geldik. İlk gördüğümüz dükkana girerek üstümüze öteberi aldık. Bu sırada işsiz güçsüz takımı çevremizi almış bizimle gırgır geçiyorlardı. Hepsine kaçamak cevaplar verdik.

O küçük kıyı kasabasındaki balıkçılar bize çok dostluk gösterdiler. Sanki bir batık gemiden çıkarılmış kazazedeler gibi davrandılar. Burada, neşeli balıkçılar arasında iki gün kaldık.

31 Ağustos günü küçük bir tekne ile Messina'ya geçtik. Burada rahat bir otelde birkaç gün dinlendik. Bol bol yedik, uyuduk. Eski günlerin acısını çıkardık.

4 Eylül günü limandan hareket eden bir Fransız gemisine bindik. Hoş bir yolculuktan sonra Marsilya'ya geldik.

Yol boyunca gezmenin, dünyayı dolaşmanın ne kadar rahat olduğunu, insanı nasıl mutlu ettiğini düşündüm. Tabii, bu gezi dünyanın üstünde olursa... Yerin altı oldu mu iş değişiyordu!

Bunları düşünürken birden kendime geldim. Bir daha yeraltını hiç ama hiç düşünmemeye karar verdim.

Marsilya'ya çıktığımızda o uğursuz pusuladan başka bir derdimiz yoktu. Tabii amcamın derdinden söz ediyordum. Benim tek düşüncem bir an önce sevgili Gertrud'uma kavuşabilmekti.

Beş gün sonra Hamburg'a geldik. Eve döndüğümüzde Martha öyle şaşırdı ki, bir tarafına inme falan inecek diye korktum. Ya Gertrud... Beni görür görmez boynuma sarıldı:

— Sevgilim, dedi. Sen bir kahramansın. Ama bundan sonra beni bırakıp gitmek yok değil mi?

Bir daha Gertrud'u bırakmak mı? İmkansızdı bu! Amcam başını salladı:

— Belli olmaz Gertrud, dedi. Bakarsın bir gezi daha gerekebilir.

Üçümüz de buna güldük. Martha bir an önce sofrayı hazırlayıp sevgili profesörüne özlediği yemekleri sunabilmek için koşturup duruyordu.

Her şey bir rüya gibi geride kalmıştı. Amcamın Hamburg'ta nasıl karşılandığını anlatmam olanaksız. Çünkü Martha'nın ağzının sıkılığı sayesinde bizim yola çıkışımızın haftasında Hamburg'ta kim varsa, dünyanın merkezine geziye çıktığımızı öğrenmişti!

İşte bu nedenle biz gittiğimizden beri Hamburg dedikoduyla çalkalanıyordu.

Fakat büyük bir çoğunluk böyle bir habere inanmamıştı. Hatta amcamı gördüklerinde de buna pek inanmadılar; fakat zamanla serüvenimize inanmaya başladılar.

Amcam ve ben birer kahramandık. Bilim yolunda tehlikelerle dolu bir serüvene göz kırpmadan atılan iki kahraman...

- SON -